

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΟΣ ΛΥΣΙΣ.

— 3 —

Γνωστόν ὅτι πρὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν, καταφεύγοντες εἰς Ῥωσίαν, ἐτύγγανον οὐ μόνον ὑποδοχῆς εὐμενοῦς, ἀλλὰ καὶ τιμῶν, καὶ ἀξιομάτων, καὶ ὅτι οὐκ ὀλίγοι δεκρίθησαν διὰ πολιτικῆς συνέτειος ἢ καὶ ἀνδρείας στρατιωτικῆς ὑπηρετοῦντες τὴν αὐτοκρατορίαν. Τινὲς ὑπέθεσαν ὅτι ἢ τοσαύτη πρὸς τοὺς Ἕλληνας συγκατάθεσις, ἥτις ἀπὸ Αἰκατερίνης τῆς Β', εἶχεν εἰς τοσοῦτο προβῆ ὥστε νὰ ἐρεθίσῃ τὴν ζήλοτυπίαν τῶν Ἰθαγενῶν, ὑπέκρυπτε σκοπὸν ἰδιοτελεῖ, τὴν δὲ αὐτῶν εὐχεραστέραν κατάκτησιν τῆς Τουρκίας. Ἄλλ' ἡ διερμηνεύσις αὐτῆ ἀνήκει εἰς τὴν ἱστορίαν ἐκείνην, ἥτις ἀξιοῖ νὰ ἐξελέγχῃ δι' ἀριθμητικῶν ὑπολογισμῶν καὶ αὐτὰς τὰς γενναιοτέρας καὶ ἀφιλοκερδέττερας ὑπαγορεύσεις τῆς κ. ἀρδίας.

ΠΑΝΔΩΡΑ

Τὸ καθ' ἡμᾶς ὁμῶς δὲν θέλομεν πώποτε συγκατανύσει ν' ἀραιρέσωμεν ἀπὸ τὴν εὐεργεσίαν τὸ ὠς αἰότερον αὐτῆς κόσμημα, τὴν πρόθεσιν, λέγομεν, τῆς πρὸς τοὺς δυστυχεῖς συνδρομῆς, οὐδέ θέλομεν παύσει θεωροῦντες τὴν συγκατάθεσιν ἐλείνη, ὡς βασιλοπρεπῆ ἀληθῶς ἐνδειξὴν συμπαθείας εἰλικρινεῦς πρὸς ἁμοιβήτους δεινοπαθοῦντας.

Ὁ πατήρ τοῦ ἥρωος τοῦ ῥήματός μου ἦτο ἱκ τῶν προσφύγων τούτων. Κατογόμενος ἀπὸ ἐπιφανῆ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἰκογένειαν, εἶχε μεταδῆ, ἐφηβὸς ἔτι, εἰς Δακίαν τὸ 1731 ἔτος μετὰ Κωνσταντίνου τοῦ Μαυροκορδάτου, τοῦ δευτέρου Φαναριώτου ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας, ὡς *μοιχορμάτης* ἢ σφραγισφύλαξ. Ἀλλὰ, φοβηθεὶς μετ' ὀλίγον μὴ γίνῃ θῦμα τῆς ἐπαναστάσεως ἥτις, καταβαλοῦσα ἄχμῃ τὴν τὸν Γ', ἠπέιλητε νὰ καταβάλῃ καὶ αὐτὸν τὸν Μαυροκορδάτον, κατέφυγεν εἰς Ῥωσίαν, καὶ κατελέγη μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς.

Φυλλ. 43

Παρευρεθείς μετά ταῦτα εἰς πολλὰς κατὰ τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Τουρκίαν μάχας, ἔδωκε δείγματα ἀνδρείας ἀπαρμιλλίου, καὶ ὠνεμάσθη συναγματάρχης.

Ἄλλὰ τί ἔγεινεν ἔκτοτε;

Ἦ ἀπροσδόκητος λύσις τῆς παρούσης ἱστορίας, θέλει λύσει καὶ ταύτην τὴν ἀπορίαν μας.

Α΄.

Κατὰ τὸ Σταυροδρόμιον, περὶ τὴν θέσιν ἧτις καλεῖται σήμερον *Μνηματάκια*, ἔκειτο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καρενεῖον ὅπου συνήρχοντο συνήθως οἱ Εὐρωπαῖοι. Ὁ Ἐδουάρδος Στάϊνσορν ἐξήρχετο ἐκεῖθεν ἄλλοφρονῶν καὶ δρομαῖος, καὶ στρέφων τὴν κεφαλὴν διὰ τὴν ἀποχαιρέτησιν τοῦ φίλου του, ὅταν, ἀνοίξας τὴν θύραν, συνειροῦσθη τοσούτω σφοδρῶς μετὰ τινος ἄλλου εἰσερχομένου, ὥστε παρ' ὀλίγον καὶ οἱ δύο νὰ ἐξαπλωθῶσιν ὑπὸ κατὰ γῆς, ἐὰν δὲν ἐπρόφθανον νὰ συνυποστηρίχθῶσιν ἀμοιβαίως.

— Συμπάθειον, κύριε! . . .

— Συμπάθειον, ἐπανελάβεν ὁ Ἐδουάρδος, καταθορυβηθεὶς ἀπὸ τὴν σύγκρουσιν.

Ὁ εἰσερχόμενος, νέος καὶ αὐτὸς, ἐφόρει ἔνδυμα πάντῃ διάφορον τοῦ ἐνδύματος τοῦ Ἐδουάρδου. Τὸ ἰμάτιόν του ἦτο ἀπλοῦν, μαῦρον, στενὸν καὶ κομψὸν μένον, καὶ τὰ ὑποδήματά του μακρὰ μέχρι γονάτων, ἐνῶ τὸ τοῦ ἄλλου ἦτο κομψόν, στιλπνόν, καὶ οὕτως εἶπειν, ἀφροσύς, ὡς ἂν μὴ τὸ εἶχον ἐγγίστη χεῖρες ἀνθρώπου. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ὠμοίως σπυδαστήν, ὁ δὲ ἄλλος, μυρτίος καὶ βαθύκομος, ἤθελε καταλλήλως ὀνομασθῆ, ἐὰν ὑπῆρχε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ σημερινὴ εὐτράπελος τῶν Γάλλων ὀνοματολογία, λέων. Ἐκεῖνος εἶχε τὸ ἦθος ἐμβριθῆς καὶ σοβαρὸν, οἱ δὲ μεγάλοι καὶ γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ καὶ τὸ ἐπαγωγὸν μειδιάματόν του, ἀνήγγαλλον χαρακτήρα εὐσταθῆ ἀλλὰ μελαγχολικόν, ἐνῶ ὁ Ἐδουάρδος ἐφαίνετο ζωηρὸς, φιλομειδῆς καὶ ἄστατος.

— Ἀλέξανδρε! ἀνέκραξεν ὁ Στάϊνσορν.

— Ἐδουάρδε! εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος.

Καὶ οἱ δύο φίλοι οἵτινες δὲν εἶχον ἀναγνωρισθῆ κατ' ἀρχάς, ἐπανελάβον κρατοῦντες ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τὰς χεῖρας εἰς τὸ καρενεῖον.

— Πῶς! σὺ ἐδῶ, Ἀλέξανδρε! ἐπανελάβεν ἐντόνως ὁ Ἐδουάρδος, καθήσας μετὰ τοῦ ξένου του πλησίον μικρᾶς τραπέζης. Ποῖος ἄνεμος σ' ἔφερεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τὰ ἐνδότερα τῆς Ρωσίας;

Ἄλλ' ὁ Ἀλέξανδρος, τεταραχμένος εἰς ἄκρον, δὲν ἀπήντησεν ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν ἐρώτησιν.

— Ἐχεις δίκαιον νὰ ἐρωτᾷς ποῖος ἄνεμος μ' ἔφερεν, ἀπεκρίθη μειδιῶν καὶ βέβαια ἡ συνάντησίς μας ἦτον πάντῃ ἀνέλπιστος, ἂν καὶ εἶχα σκοπὸν νὰ ἔλθω νὰ σ' ἐπισκερθῶ εἰς τὴν οἰκίαν σου. Εἶναι δυνατόν νὰ ἤξεύρω ὅτι εἰς ἐδῶ, καὶ νὰ μὴ ζητήσω νὰ σέ ἴδω;

— Ὡ! ὦ! κ' ἐτόλμας νὰ κάμης διαφορετικὰ; Καί, πότε ἦλθες; καὶ διὰ τί ἦλθες;

— Ἐφθασα αὐτὴν τὴν στιγμήν, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ μόλις κατέλυσα εἰς ξενοδοχεῖον! Πλὴν, τῇ ἀληθείᾳ, ἐξηκολούθησε μειδιῶν, μόλις σ' ἐγνώρισαι! Ἦτον δυνατόν νὰ μαντεύσω ὑπὸ τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἔνδυμα καὶ ὑπὸ τὸ περίκομψον τοῦτο ἦθος, τὸν συμμαθητὴν μου τῆς Πετρούπολεως;

— Τρόντι; ἠρώτησεν αὐταρέσκως καὶ μεγαλύνόμενος ὁ Ἐδουάρδος. Τί νὰ σέ εἰπῶ, φίλε μου; εἶναι ἀνάγκη ν' ἀκολουθῆ ὁ νέος τὸν συρμόν, καὶ πρὸ πάντων νὰ συμμορφῶνται μὲ τὰς συνήθειας τοῦ τόπου εἰς τὸν ὅποιον ζῆ. . . Καὶ τόσῳ μᾶλλον καθόν ἡ οἰκογένειά μου σκοπεύει ν' ἀποκατασταθῆ ἐδῶ.

— Ἄ! ἀνέκραξεν ἀκουσίως ὁ Ἀλέξανδρος; ὁ ἀποκατασταθῆτε εἰς Κωνσταντινούπολιν;

— Μάλιστα. . . τοῦλάχιστον δ' ἄ τις χρόνους. Δὲν ἔχομεν σκοπὸν ν' ἀφήσωμεν μόνην τὴν ἀδελφὴν μου ἅμα μετὰ τὴν ὑπανδρείαν της.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπῆλθε σιωπὴ, ἐν τῷ διαστήματι τῆς ὁποίας νευρικοὶ τις σπασμὸς συνετάρξατο τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τὸ κατέστησεν ὠχρότατον. Καὶ ὅμως, ἀναλαβὼν ἦθος ψυχρὸν, κατὰ τὸ φαινόμενον, ἠρώτησε μὲ φωνὴν προδίδουσαν τὴν ἰσωτερικὴν συγκίνησίν του.

— Ἄ! ἡ κυρία Σοφία ὑπανδρεύεται;

— Ὡ! ναί, καὶ τὸ πρᾶγμα εἶναι τελειωμένον ὑπανδρεύεται μὲ τὸν πρίγκηπα Κωνσταντίνον Φιλόδωρον.

— Τὸν πρίγκηπα Φιλόδωρον! ἐπανελάβεν ὁ Ἀλέξανδρος θραυποπρόφρων ἐκάστην συλλαβὴν τὸν. . . ἐγνώρισάτε τώρα; . . . Εἶν' εὐγενὴς Φαναριώτης. . . ὅχι τόσῳ νέος. . . νομίζω. Ἦ κυρία Σοφία. . . τὸν ἀγαπᾷ βαθύως.

— Μὲ φρίσσει! ἀπεκρίθη ἀσυλλογίστως ὁ Ἐδουάρδος. Ὁ πρίγκηψ εἶν' εὐμορφὸς ἄνθρωπος, πολλὰ ἐράτμιος, ἀπολαύει ὅχι μικρὰν ὑπόληψιν, ἔχει συγγενεὶς ἰσχυροὺς. . . εἰς ἓνα λόγον ἔχει τοιαῦτα μέσα ὥστε θὰ καταστήσῃ εὐτυχὴ τὴν ἀδελφὴν μου. Μόνον περιουσίας, ὡς λέγεται, στερεῖται; ἢ προίκα ὅμως τῆς ἀδελφῆς; με εἶναι ἀρετὴ διὰ τὴν ζῆσυν ἐν ἀνέσει. Ἦξεύρεις τὰς ἀκαταμαχῆτους ἰδέας τοῦ πατρός μου περὶ εὐγενείας, καὶ ἐπομένως ἐννοεῖς πόσον ἐπιθυμῶ νὰ συγγενεύσῃ μὲ μίαν τῶν πρώτων οἰκιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἔχει ἄδικον.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐσιώπη.

— Πλὴν, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἐδουάρδος, ἀξιόλογα μὲ τὴν κατέφερες. Μὲ ζητεῖς πληροφορίας διὰ τὰς ὑποθέσεις καὶ τὰ σχέδιά μας, καὶ δὲν μὲ εἶπες ἐντοσούτω διὰ τί σὺ, ὁ φρονιμώτερος, καὶ ὁ δυσκινήτοτερος τῶν Ρώτων μαθητῶν, ἀπεφάσιστες ν' ἀφήσῃς τὸ σοφὸν σου πανεπιστήμιον, τὴν ὠραίαν Πετρούπολιν σου καὶ τὴν ἀγαπητὴν σου μητέρα, καὶ νὰ ἔλθῃς ἐδῶ, εἰς τὴν νέαν αὐτὴν Βαβυλῶνα, ὅπου τὸ ἐξωτερικόν σου θὰ φανῆ βεβαίως παράδοξον. Λέγε λοιπὸν καὶ σὺ, φίλε, τὰ τοῦ ταξιδίου καὶ τοῦ σκοποῦ σου.

Διαρκοῦντος τοῦ ῥητορικοῦ τούτου σωρείτου, ὁ Ἀλέξανδρος συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν, ἐσχηματοποίησε τὸ πρόσωπόν του καὶ ἀπεκρίθη ἀτάραχος.

— Ἦλθα ἐδῶ δι' ὑποθέσεις τῆς οἰκογενείας μου.

— Δι' ὑποθέσεις τῆς οἰκογενείας σου! ἐπανελάβεν ἐκστατικὸς ὁ Ἐδουάρδος, εἰς Κωνσταντινούπολιν!

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ἐκείνος μειδιῶν. Ἐλησμόνησας ὅτι ὁ πατήρ μου ἦτον Ἕλληνας;

— Ἄ! συμπάθειον φίλε Ἀλέξανδρε, ἀνέκραξε γελῶν ὁ Ἐδουάρδος; δὲν τὸ ἐνθυμήτην. Εἶσαι Ἕλληνας ἐκρωσισθεὶς, καθὼς ἐγὼ σήμερον εἶμαι Ρώσος ἐξελληνισθεὶς. Βλέπων σε φέροντα τὸ πανεπιστημιακόν τοῦτο ἔνδυμα ἐλησμόνησα ὅτι πρέπει τοῦ λοιποῦ νὰ σέ ὀνομάζω, ἀντὶ mein-Herr Ἐδουάρδε, κύριε πρίγκηψ Ἀνδραμίδη. . . Λοιπὸν; κύριε πρίγκηψ, εἶπέ με διὰ τί ἦλθες ἐδῶ; Χωρὶς νὰ νομίσης ὅτι μεγαλαυχῶ, σέ λέγω ὅτι εἰς τὴν οἰκίαν μας συγγάζουν καὶ ἄρχοντες, καὶ πρέσβεις καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἰσχυροὶ, καὶ δυνάμει νὰ σέ συντρέξωμεν ἐὰν εὐχαριστήσῃς.

— Σέ ὑπερευγνωμῶ, ἀδελφέ. Δὲν θὰ λητμονήσω τὴν προσφορὰν σου, περιστάσεως τυχοῦσης.

— Λοιπὸν λέγε. . . σ' ἀκούω.

— Ἦξεύρεις ὅτι τὴν μητέρα μου εἶχε σφρανωθῆ συναγματάρχης τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ρωσίας, ὀνομαζόμενος πρίγκηψ Ἀνδραμίδης ὁ ὁποῖος, πληγωθεὶς εἰς τινὰ μάχην δεινῶς, εἶχεν εὐρεῖ περιθάλψιν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μητρός μου; ἄλλ' ὅταν, μετὰ πρωτορινὴν τινὰ ἀνακαυχῆν ἐπανελήθησαν αἱ ἐγθροπραξίαι, ὁ πατήρ μου ἐξεστράτευσε καὶ δὲν ἐπέστρεψε πλέον, διότι ἐρονεύθη εἰς τὴν ἄλωσιν τοῦ Ὀξζακῶδ τοῦ 1737.

Τὴν εἰδησιν αὐτὴν ἐγραψεν εἰς τὴν ταλαίπωρον μητέρα μου ἀξιωματικὸς τις πλησίον τοῦ ὁποῖου ἐπληρώθη καιρίως ὁ ἀνδραγαθῆτας πατήρ μου, στείλας πρὸς αὐτὴν καὶ μικρὰν τινὰ ποσότητα χρημάτων εὐρεθείσαν μεταξὺ τῶν πραγμάτων του. Ἦμην τότε βρέφος, καὶ ὀλίγον ἐλείψε νὰ στερηθῶ καὶ τὴν μητέρα μου, καταπληχθεῖσαν ἀπὸ τὴν θλίβεράν αὐτὴν εἰδησιν.

Ἄλλ' ὁ πατήρ μου εἶχε βεβαίως ἐδῶ οἰκογένειαν, διότι πολλάκις ὠμίλησε περὶ αὐτῆς τὴν μητέρα μου κατὰ τὴν ὀλιγοχρόνιον συμβίωσίν των. Καὶ ὅμως δὲν κατόρθωσεν νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ μετὰ τὸν θάνατόν του; ὅλοι οἱ ἀγῶνες τῆς ἐμείναν ἀτελεσφόρητοι. Ἐν τοσούτῳ ἡ ταλαίπωρος μητέρα μου δυστυχεῖ, καὶ σέ βεβαιῶ, αἰσχύνομαι ἐνθυμούμενος ὅτι εἶμαι ἀκόμη εἰς βῆρος τῆς. Ἐπεθύμουν νὰ εὐρω θέσιν τινὰ ἀνεξάρτητον ἀλλὰ πῶς; Ὑποθέτω ὅτι, ἐπειδὴ ἀνήκω εἰς οἰκογένειαν γνωστὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Σουλτάνος θα συγκατανεύσῃ νὰ δεχθῆ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ἀπόγονον ὑπερκῶν υπηρετησάντων ἄλλοτε πιστῶς τὴν κυβέρνησίν του. Ἐλπίζω προσέτι ὅτι, ἐὰν ἀνύρω τὴν οἰκογένειαν τοῦ πατρός μου, θὰ μὲ συνδράμῃ εἰς τὸ νὰ ἐπιτύχω τὸν σκοπὸν μου. Ἰδοὺ διὰ τί ἦλθα ἐδῶ. ἴσως αἱ προσωπικαὶ μου προσπάθειαι ἀποθοῦν εὐτυχέστεραι τῶν προσπαθειῶν τῆς μητρός μου.

— Ἐκαμες κάλλιστα, εἶπεν ὁ Ἐδουάρδος. Ἔσο βέβαιος ὅτι σέ ἀσπῶμεν ὅλοι μας, καὶ ὅτι θὰ σέ συνδράμωμεν ὅσον δυνάμει. . . Καὶ μάλιστα. . . ὁ πρίγκηψ Φιλόδωρος διέτριψε πολὺν καιρὸν εἰς Ρωσίαν. . . ἡμποροῦμεν ἴσως νὰ μάθωμεν ἀπὸ αὐτόν. . . ἢ καλῆτερα. . . ὁ πατήρ μου ἐντάμωσε

χθὲς ἓνα παλαιὸν φίλον του, ἓνα ἀξιωματικὸν Ρώτον, ὁ ὁποῖος ἀκόμη χθὲς μᾶς ἔλεγεν ὅτι ἡ μάχη τοῦ Ὀξζακῶδ ὑπῆρξεν ἡ αἱματηρότερα δλων ἐκείνων εἰς τὰς ὁποίας παρευρέθη. Αὐτὸς βέβαια θὰ ἐγνώρισεν τὸν πατέρα σου, καὶ θὰ σέ χρησιμεύτῃ. Ἄλλ' εἶπέ με ἐν τοσούτῳ, προσέθηκε σηκωθείς, τί θὰ κάμης σήμερον; ποίους σκοποὺς ἔχεις;

— Κάνενα.

— Τό-ε, ἐπανελάβεν ὁλος φαιδρὸς, σὲ σύρω μαζῇ μου, σὲ παρουσιάζω εἰς τοὺς συγγενεῖς μου, καὶ γεύεσθαι μὲ ἡμᾶς. Ἦξεύρεις πόσον πολὺ σὲ ὑπολήπτεται ὁ πατήρ μου, καὶ θὰ χαρῆ νὰ σέ ἴδῃ. Πλὴν τούτου θὰ γνωρίσης καὶ τὸν πρίγκηπα Φιλόδωρον ὁ ὁποῖος θὰ ἔλθῃ ἀπόψε εἰς τὴν οἰκίαν μας.

Ὅτι ἡ τελευταία αὐτὴ εἰδησίς δὲν εὐχαρίστησε τὸν Ἀλέξανδρον, ἐράνη ἀπὸ τὴν ὠχρότητα ἧτις περιεχύθη κατ' ὅλον του τὸ πρόσωπον. Ἄλλ' ὁ Ἐδουάρδος, ἐνοπριζόμενος ὡς ἄλλος Νάρκισσος εἰς ἐν τοῦ καρενεῖου κάτοπτρον, λιγύζων κομφοπρεπῶς τὴν μέσην του, δὲν διερωτῆσεν ἐπὶ τὸ θροπτικώτερον τὸν λαιμοδέτην του, δὲν παρετήρησε τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ φίλου του. Οὗτος δὲ τὸν ἠκολούθησεν ὅπως σύννευς, καὶ ἀμφοτέρω διευθύνθησαν πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ βαρόνου Στάϊνσορν.

Κατ' ἐδῶν ὁ Ἐδουάρδος δὲν ἐπαυσε λαλῶν καὶ γελῶν ὡς συνήθως; ἄλλ' ὅσο πλεόν ἐπροχώρουν τόσῳ ὁ Ἀλέξανδρος ἐγένετο σιωπηρότερος καὶ πλεόν κατηρῆς. Δὲν ἀπεκρίνετο εἰμὴ διὰ νευμάτων καὶ μονοσυλλάβων εἰς τὰς φλυτρίας τοῦ συνοδοιπόρου του, καὶ ὅταν, φθάσαντες εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας, ἀνέβησαν τὴν κλίμακα, ἡ ταραχὴ του ἦτο τόσῳ μεγάλη, ὥστε καὶ ὁ Ἐδουάρδος αὐτὸς παρατηρήσας αὐτὴν, ἀνέκραξε.

— Τί ἐπαθεσ λοιπὸν; Δὲν ἦτο δειλὸς ἄλλοτε. . . Μήπως σ' ἐνοχλεῖ αὐτὴ ἡ ἐπίσκεψις;

— Ὀλίγον, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλέξανδρος μειδιάσας πικρῶς. Φορῶ ἐνδύματα τοῦ ταξιδίου, καὶ ἡ πανεπιστημιακὴ μου ἐνδυμασία δὲν εἶναι τόσον κατάλληλος. . . Σεῖς ἀπεκνήθησες ἐδῶ νέος ἔξεις. . . καὶ ἐγὼ δὲν θὰ ἔγω τόπον εἰς τὴν οἰκίαν σας.

— Ὡ! ὦ! ἀνέκραξεν ὁ Ἐδουάρδος; ποῖος παρατηρεῖ τὰ τοιαῦτα μὲ τοὺς ἀρχαίους φίλους σου; Ἐκτὸς τούτου, ἐγὼ ἀναλαμβάνω τὴν εὐθύνην νὰ σέ παρουσιάσω ὅπως εἶται καὶ ἡούχασε.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔδραμε πρὸς τὴν αἴθουσαν, καὶ ἤνοιξε τὴν θύραν ὀρμητικῶς.

Τρεῖς ἄνθρωποι εὐρίσκοντο ἐντὸς τῆς αἰθούσης ἐκείνης. Μία κυρία μεσόκοπος, καθήμενὴ πλησίον τῆς ἐστίας, ἐφυλλολόγει ἀσκόπως βιβλίον πρὸς δὲ τὴν ἄλλην ἄκραν νέα τις ἠτχολεῖτο ἀνέδοτος εἰς ἐργόχειρόν τι, χωρὶς διόλου νὰ σφῆρῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς κύριόν τινα, ὅστις, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ θρανίου τῆς, διέχεεν ἀπὸ τοῦ στόματός του ὀλόκληρον Νεῖλον φράσεων ἐρωτικῶν καὶ μελιζῶτων, καὶ ὁ ὁποῖος, ἀκούσας τὸν κρότον τῶν δύο νέων εἰσελθόντων ὀρμητικῶς, ἔστρεψε ἐυταρέστως πρὸς τὴν θύραν τὴν κεφαλὴν.

— Ἄ! ζητῶ συγγνώμην, κύριε πρίγκηψ, εἶπεν ἀτάραχος ὁ Ἐδουάρδος δὲν ἤξευρα ὅτι εἴθε ἐδῶ. . .

Ὁ δὲ πρίγκηψ ἰψέλλισέ τινας λέψεις μειδιῶν, τὰς ὁποίας δὲν ἤκουσαν ὁ Ἀλέξανδρος, ὅστις, σταθεῖς παρὰ τὴν θύραν ἀκίνητος, παρετήρει μὲ βλέμμα ἀστραπηθόλον τὸν Φιλοδώρον. Εἶδεν ὅτι ὁ μέλλων ἀστυχογὸς τῆς Σοφίας ἦτο ὡς ἐγγύστα πενητηκοντούτης, εὐρωστος ὁμοῦ, ὑψηλὸς καὶ ἐπιδεικτικὸς, ὅτι οἱ τράποι του ἦσαν ἀξιοπρεπέστατοι, ἡ φυσιογνωμία ἡγεμονικὴ, καὶ τὸ βλέμμα του γενναῖον, εὐτόνον καὶ αὐστηρόν. Ἀλλ' ὁ πρίγκηψ, ῥίψας τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἔδειξε δυσαρτέκειαν διότι τὸν παρετήρει τοσοῦτω ἀτενῶς ὁ νέος μαθητῆς, κ' ἐστράφη πρὸς τὸν Ἐδουάρδον ὡς διὰ τὸν ἐρωτήσῃ τὸ αἴτιον. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Ἀλέξανδρος, ὠχρὸς καὶ τὰ χεῖλη ἔχων συνεσφιγμένα, ἔμενε πάντοτε ἀκίνητος.

— Ἰδοὺ σὲ παρουσιάζω ἕνα φίλον μου, ἐπανελάβην ὁ Ἐδουάρδος μὲ τὴν συνήθη του ἀδιαφορίαν. Ἡξίους, Σοφία, ἐξηκολούθησεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν ἀδελφὴν του, ἥτις, ῥίψατα ἐν μόνον βλέμμα πρὸς τὴν θύραν ὅτε ἠνοιχθῆ, ἐνησχολήθη ἐκ νέου εἰς τὸ ἐργάζεσθαι τὴν με ἀπαρδειγμάτιστον προσοχὴν, σὲ φέρω σχεδὸν μὲ βίαν ἕνα ταξιδιώτην τὸν ὅποιον ἀπήνησα κατὰ τύχην εἰς τὸν δρόμον . . . καὶ ἐπομένως σὲ παρακαλῶ νὰ συγχωρήσῃς τὴν κατάστασιν τῶν ὑποδημάτων του.

Καὶ μετὰ τὴν ὀπισθοῦν κωμικὴν αὐτὴν παρουσίαν, ἀνεκάγχασεν ἄλλ' ἀνεκάγχασε μόνος. Καὶ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος, ἔτι μᾶλλον ταραχθεὶς, ἐχαιρέτισε σιωπηλῶς, ἡ δὲ Σοφία, ποτὲ μὲν ἐρυθριῶσα ποτὲ δὲ ὡχρῶσα, μόλις ἀνέβλεψε χωρὶς νὰ κινηθῆ, ἐνῶ τοῦ πρίγκηπος Φιλοδώρου τὸ ἦθος κατέστη ἔτι αὐστηρότερον. Ὁ Ἐδουάρδος, καὶ τοι συνήθως ἀσυλλόγιστος, παρατηρήσας τὴν γενικὴν ταύτην ἀμηχανμίαν, ἐπροσπάθησε νὰ διορθώσῃ τὸ πρᾶγμα.

— Φαίνεται ὅτι δὲν εὐδοκίμῳ εἰς τὰς παρουσιάσεις μου, εἶπε μὲ προσποιητὴν σοβαρότητα. Καὶ ἐπειδὴ ἀπετύχαμεν παρουσιάζαντες τὸν κύριον εἰς τὴν εὐγενίαν σας μὲ ἀστείότητα, θέλομεν κάμει ἀμέσως χρῆσιν ὄλων τῶν ἀριστοκρατικῶν διατυπώσεων.

Καὶ προχωρήσας ὀλίγον, προσηγόρευσε τὴν ἀδελφὴν του ἐδαφιαίως, καὶ δείξας κομψοπρεπῶς μὲ τὴν δεξιὰν τὸν Ἀλέξανδρον ἰστάμενον πάντοτε ἀκίνητον, εἶπε:

— Φιλότη μου ἀδελφῆ, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς παρουσιάσω ἕνα ἀρχαῖον φίλον μου, ὅστις δὲν ἠθέλησε νὰ διαμείνῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν χωρὶς νὰ θέσῃ ὑπὸ τοῦς πόδας σας τὰ σεβάσματά του . . . Ὀνομάζεται πρίγκηψ Ἀνδραμίδης.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψωμεν τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὅποιαν ἐπροξένησεν ἡ τελευταία αὐτῆ φράσις εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Φιλοδώρον. Ὡς προσβληθεὶς αἰφνης ἀπὸ κεραυνόν, ἀνεσκήρτησε τοσοῦτω σφοδρῶς, ὥστ' ἐτείθη ἐκ βάρων τὸ θρανίον ἐφ' οὗ ἐστηρίζετο. Τὸ πρόσωπόν του ἔγεινε κἀτωχρον, καὶ ἐκστασις μεμνιμένη μὲ φρίκην ἐζωγράφηθη ἐπ' αὐτοῦ. Τοσαύτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἀλλοίωσις του, ὥστε ἡ φυλλολογοῦσα τὸ βιβλίον κυρία καταπληχθεῖσα, τὸ ἀφῆκεν ἀνεπιστήτως ἀπὸ τὰς χεῖράς της. Ἐν τοσοῦτῳ ἡ Σοφία ἀνασηκωθείσα ἀντεχαιρέτισεν εὐσεβᾶτως τὸν Ἀλέξανδρον.

— Δὲν μὲ φαίνεται, ἀδελφέ, εἶπε πρὸς τὸν Ἐδουάρδον, ὑπομειδιάσασα καὶ προσπαθοῦσα νὰ δώσῃ τόνον εἰς τὴν κλονουμένην φωνήν της, ὅτι αἱ διατυπώσεις αὐταὶ ἦσαν ἀνεγκλίαι . . . Γνωρίζω πρὸ πολλοῦ τὸν πρίγκηπα Ἀνδραμίδην . . . καὶ βέβαια ὀλίγον μὴν ἄπουσία δὲν ἦτον ἱκανὴ νὰ τὸν ἐξαλείψῃ ἀπὸ τὴν μνήμην μου, ἢ νὰ μεταβάλλῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς φιλίας μας.

— Ἡ διαβεβαίωσις αὐτῆ, κυρία, μὲ εἶναι πολὺτιμος, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ τότε μᾶλλον τὴν ἐπερίμενα ἀνοπομόνως καθόσον ἐροβούμενη μὴ σᾶς ἐνόχλησα διὰ τῆς ἐπισκέψεώς μου.

— Οἱ φίλοι μετ' ὧν συνεδοκίμοιμεθα ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων δὲν εἶναι πώποτε ὀχληροί, ἀπεκρίθη ἐντόνως καὶ χαμηλώσασα τοὺς ὀφθαλμούς ἡ Σοφία: εἶμαι μάλιστα βέβαια ὅτι καὶ ὁ πατήρ μου θὰ σᾶς ἰδῇ εὐχαρίστως ὅπως κ' ἐγώ.

— Τοῦτο τὸν εἶπα κ' ἐγώ, προσέθηκεν ὁ ἀδελφός της: καὶ δὲν ἐνοῶ διὰ τί ἐδειλία τόσον ὅταν ἤλθεν ἰδῶν.

Ἀλλὰ παρ' ὀλίγον ἡ παρατήρησις αὐτῆ τοῦ Ἐδουάρδου, νὰ διαταράξῃ καὶ πάλιν τὴν μόλις πρᾶυνθεισαν φυσιογνωμίαν τῶν δύο νέων.

Εἰς μάτην, ἐνόσω διήρκεσεν ἡ συνμιμία αὐτῆ, ὁ πρίγκηψ Κωνσταντῖνος Φιλοδώρος, τὸν ὅποιον ἐφαίνεται ὅτι εἶχον λησμονήσει οἱ ἄλλοι, ἐπροσπάθει νὰ ἀναλάβῃ τὴν πρώτην ἀταραξίαν του: οἱ ὀφθαλμοὶ του, ὡς γοητευμένοι, παρηκολούθουν ὅλα τοῦ ξένου τὰ κινήματα. Ἀποσπρῆθεις μηχανικῶς πῶς ἀπὸ τὸ θρανίον, ἴστατο ἀκίνητος καὶ ὠχρὸς, τὴν δεξιὰν ἔχων μετὰ τοῦ ὑπενδύτου καὶ τοῦ στήθους του. Ἀλλ' αἰφνης ἀνανήψας, ἐπλησίασε τὸν Ἐδουάρδον καὶ μετὰ τὸν εἰς τὴν ἄλλην τῆς αἰθούσης γωνίαν,

— Ὁ νέος αὐτὸς, ἠρώτησε μὲ φωνὴν σιγαλὴν ἀλλὰ τεταραγμένην, ὀνομάζεται πρίγκηψ Ἀνδραμίδης;

— Ναί . . . μάλιστα.

— Εἶναι Ῥώσος,

— Ναί . . . ὄχι . . . Εἶναι Ἕλληνας γεννηθεὶς εἰς Ῥωσίαν, ἀπεκρίθη ὁ Ἐδουάρδος ψελλίζων, καὶ ἀπορῶν διὰ τὴν ἀλλοιωθεῖσαν φυσιογνωμίαν τοῦ Φιλοδώρου.

— Καὶ πότε ἤλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν;

— Σήμερον.

— Θὰ διατρίψῃ πολὺ ἐδῶ;

— Δὲν ἠξιώσω . . . πιθανόν ὁμοῦ.

— Καὶ τί ἤλθε νὰ κάμῃ;

— Νὰ ἐξετάσῃ περὶ τῆς οἰκογενείας του.

Ὁ πρίγκηψ, ἀνακιρτήσας ἀκουσίως, ἐπανελάβην,

— Ἡξίους ποῦ κατοικεῖ;

— Ἐγώ . . . ὄχι . . . πλὴν τὸ μανθάνω ὅταν θέλω.

— Πολλὰ καλά.

Τὴν ἐπικρατήσαν μετὰ ταῦτα βραχεῖαν σιωπὴν διακόψας ὁ πρίγκηψ, εἶπε μεγαλοφώνως:

— Ἐδῶκα τὸν λόγον μου νὰ ὑπάγω εἰς Θεραπεῖα . . . Λάβετε, παρακαλῶ, τὴν καλοσύνην νὰ ζητήσετε ἐκ μέρους μου συγγνώμην ἀπὸ τὸν κύριον πατέρα σας διότι δὲν τὸν ἐπερίμενα . . . Ἐλπίζω ὅτι θὰ τὸν ἰδῶ ἀργότερα.

Καὶ χαιρετίσας τὴν Σοφίαν, ἀπέτεινε πρὸς αὐτὴν λόγους φιλοφροσύνης, καὶ ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης διαβάς πλησίον τοῦ Ἀλεξάνδρου, χωρὶς ὁμοῦ νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα πρὸς αὐτόν.

B'

Ὁ βαρόνος Ἀρνόλδος Στάινδορφ, πατὴρ τῆς Σοφίας καὶ τοῦ Ἐδουάρδου, καὶ τοι κατοικῶν ἐν Ῥωσίᾳ, κατήγετο ἐκ γονέων Γερμανῶν, καὶ διετήρει πολλὰ καὶ ἐκ τῶν πλεονεκτημάτων καὶ ἐκ τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῶν. Καὶ εἶχε μὲν τὴν θέλησιν σταθερὰν, τὸν νοῦν εὐθύν, καὶ τὴν καρδίαν γενναίαν, ἀλλὰ πολλάκις τὰς ἀρετὰς αὐτὰς παρέλυσαν αἱ προλήψεις τὰς ὁποίας ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τοὺς γονεῖς του. Μεταξὺ δὲ τῶν προλήψεων τούτων ἡ ἐπικρατεστέρα καὶ ἡ ἀνιάτος συγχρόνας, ἦτο τὸ μέγα πρὸς τὸ εὐγενὲς αἷμα σέβας του. Ἐλκων αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ γένος ἐξ εὐπατριδῶν, ἐλάτρευε μετὰ γελοίου ἐνθουσιασμοῦ πᾶν σέβας ἔχον πρὸς τὴν ἀριστοκρατικὴν φυλὴν, καὶ ἐπίστευεν εἰλικρινῶς ὅτι μείζων πασῶν τῶν ἀρετῶν ἦτο ἡ εὐγένεια. Ἰδοὺ διὰ τί συνωκείωθη τόσῳ ταχέως μὲ τὸν πρίγκηπα Κωνσταντῖνον Φιλοδώρον, καὶ τόσῳ προθύμως συγκατένευσε νὰ τὸν ἀναδείξῃ γαμβρὸν του καὶ τοι πολὺ πρᾶγμῶν τῆς θυγατρὸς του. Ὁ πρίγκηψ Φιλοδώρος ἐπεδείκνυεν οἰκότημον ἐκ μονοκερῶτων καὶ λεόντων, καὶ δένδρον γενεαλογικόν, οὗτινος αἱ ρίζαι ἐξετείνοντο μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος! Ἦτο λοιπὸν δυνατόν νὰ πασαβλέψῃ ὁ γέρον βαρόνος τοιαύτην συγγένειαν; Ἦ προλήψις αὕτη, ἥτις ἐδέσποζε τὸ λογικόν του, δὲν ἐπέτρεπε πρὸς αὐτόν νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν ἡ θυγάτηρ του ἠθέλει εἶσθαι εὐδαίμων συμβιοῦσα μετ' ἀνδρὸς γέροντος πρὸς ὃν οὐδεμίαν ἠθάνετο κλίσιν.

Ὁ γέρον βαρόνος ἠγάπα πολὺ τὸν νέον Ἀνδραμίδην. Ἐγνώριζε τὴν μητέρα του ἥτις, καθὰ συχναὶς ἐβεβαίω αὐτὸς, κατελέγετο μεταξὺ τῶν εὐγενεστέρων οἰκογενειῶν, καὶ ὡς ἀπὸ τοιοῦτο καταγόμενον γένος, ἐδέχετο εὐπροσηγόρως τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν οἰκίαν του, εἰ καὶ πτωχόν. Διότι, πιστὸς εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν ὅποιαν προανεφέραμεν, καθ' ἣν ἐδόξαζεν ὅλα κατώτερα τῆς εὐγενείας, ἐθεοποίησε ταύτην καὶ ὅταν ὁ ἐγκαυχώμενος ἐπ' αὐτῆ δὲν ἦτο πλουσιώτερος τοῦ ἰώδ.

Εὐμενεστάτῃ ἄρα ὑπῆρξεν ἡ ὑποδοχὴ τῆς ὁποίας ἐτύχε παρ' αὐτῶν ὁ πρίγκηψ Ἀνδραμίδης. Ἀπαιτήσας νὰ συγγευθῇ μετ' αὐτοῦ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἠρέυνησε περιπαθῶς περὶ τῶν ὑποθέσεων δι' ἃς μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὑπεσχίθη προθυμοτάτην συνδρομὴν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν ὅτι, ἐνόσω ἠθέλε διαρκέσει ἡ ἐκείσε διατριβὴ του, ἐπεθύμει νὰ θεωρῇ τὴν οἰκίαν του ὡς οἰκίαν τῆς μητρὸς του. Μετὰ τὸ γεῦμα μετέβησαν εἰς τὸν κῆπον, καὶ ἐνῶ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ὁ υἱὸς του ἠσυχολοῦντο παρατηροῦντες τὰς πρόδους σπανίων τινῶν ξένων ἀνθέων, ὁ Ἀλέξανδρος

καὶ ἡ Σοφία ἔμειναν μόνοι ὑπὸ πυκνὴν τινα δένδρστοιχίαν.

— Σοφία, εἶπεν ὁ νέος μὲ φωνὴν σιγαλὴν καὶ μὲ τυγκίνησιν θαθεῖαν, ἐνόησας βέβαια ὅτι, ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν, σκοπὸν εἶχα νὰ γίνω μόνος κομιστὴς τῆς ἀπαντήσεώς μου εἰς τὸ γράμμα σου.

— Δὲν θέλω νὰ τὸ πιστεύσω, Ἀλέξανδρε, ἀπεκρίθη μετὰ τινος δισταγμοῦ ἡ νέα καὶ χαμηλώσασα τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐλπίζω ὅτι ἄλλον σκοπὸν ἔχει τὸ ταξιδίόν σου . . . Ἄλλως θὰ ἐλυπούμην πολὺ . . .

— Πῶς, ἐπανελάβην ἐντονώτερον ὁ Ἀλέξανδρος μὲ γράφεις ὅτι ὁ πατήρ σου σκοπεύει νὰ σὲ ὑπανδρεύσῃ, καὶ ἐπειτα θαυμάζεις διότι ἤλθα! Ἄ! Σοφία, καὶ ὅλον τὸν κόσμον ἂν ἔμελλα νὰ διατρέξω, δὲν θὰ ἐδίσταζα. Νὰ ὑπανδρευθῆς . . . σὺ! . . . σὺ! μ' ἐκείνον τὸν ἄνθρωπον! Ἀδύνατον!

— Καὶ ὁμοῦ τὸ θέλει ὁ πατήρ μου, ἀπεκρίθη περιλυσος ἡ Σοφία. Ἦκουσες μόνος σου πῶς ὁμιλεῖ πρὸ ὀλίγου περὶ αὐτοῦ τοῦ γάμου. Ἦ δὲ θέλησίς του εἶναι νόμος εἰς τὸν ὅποιον πρέπει νὰ ὑποταχθῶ.

— Ἀδύνατον! ἐπανελάβην ὁ Ἀλέξανδρος, ἀδύνατον! ὀλίγα μόνον στιγμαὶ μᾶς μένου . . . Ἄκουτέ με, Σοφία, καὶ ἀποκρίσου με σὲ παρακαλῶ, εἰλικρινῶς ὁμοῦ, χωρὶς συστολὴν, καὶ μ' ἐλευθερίαν ὅπως σὲ ὁμιλῶ ἐγώ. Τὸ γράμμα σου δὲν μ' ἔλεγεν ὅτι ἔχω ἀνάγκην νὰ μάθω μὲ ἀνῆγγελλεν ἀπλῶς μόνον ὅτι ὁ πατήρ σου θέλει νὰ σὲ ὑπανδρεύσῃ μὲ τὸν πρίγκηπα Φιλοδώρον, ἐναντίον τῆς βελήσεώς σου, ἐπειδὴ δὲν τὸν ἀγαπᾶς. Εἶπέ με σὲ παρακαλῶ, Σοφία! αὕτη εἶναι ἡ μόνη αἰτία τῆς διαφωνίας σου;

— Δὲν σ' ἐνοῶ, Ἀλέξανδρε, ἐψιθύρουν ἐρυθρίσασα ἡ νέα.

— Εἶπέ με λοιπὸν μὴν ἀγαπᾶς ἄλλον;

— Ἀλέξανδρε!

— Τὸ κατ' ἐμὲ, Σοφία, σὲ ἀγαπῶ ἀφοῦ σ' ἐγνώρισα, ἡ μᾶλλον ἀφοῦ ἐγνώρισα ἐμαυτόν. Ἐξῆτα καὶ συνανετράφη μὲ τὸν ἐρωτᾶ σου: αὐτὸς εἶναι ὁ λογισμὸς μου, αὐτὸς ἡ ὑπαρξίς καὶ ἡ ζωὴ μου . . . Αὕτη ἡ φιλία τὴν ὅποιαν εἶχαμεν ἀπὸ τὴν παιδικὴν μας ἡλικίαν, ἦτον, Σοφία, καθαρὸς ἔρως . . . ἔρως ἐμφωλεύων τοῦλάχιστον εἰς τὴν ἐδικὴν μου καρδίαν . . . Λοιπὸν, εἶπέ με τώρα, ἐὰν μόνος ἐγὼ πρέπει νὰ τὸν αἰσθάνωμαι! Ὅταν πρὸ τινῶν μηνῶν ἀνεχώρησας, Σοφία, ἐνόμισα ὅτι δὲν ἠθέλα ἐπιζῆσαι εἰς τὴν ἀναχώρησίν σου . . . Ὡ! πόσον ὑπέβρα! τότε μόνον ἐνόησα ὅτι σὲ ἠγάπων καθ' ὑπερβολήν. Ὅταν ἤμην πλησίον σου, Σοφία, δὲν ἠθανόμην μέχρι τίνος βαθμοῦ ἤμην εὐτυχής. Διὰ τὰ τὸ γνωρίζω ἔπρεπε νὰ σὲ στερηθῶ, καὶ ἡ ἀπειρός μου θλίψις μ' ἐκληροφόρησε πρώτη ὅτι ἀπειρός εἶναι καὶ ὁ ἔρως μου. Βλέπεις, Σοφία, ὅτι σὲ ὁμιλῶ παρρησια καὶ μὲ ἀπλότητα ὅπως ὁμιλοῦμεν ἄλλοτε ὅτε εἴμεθα καὶ οἱ δύο παιδιά; Σὲ λέγω λοιπὸν καθαρά ὅτι σὲ ἀγαπῶ μὲ ἀγαπᾶς καὶ σὺ;

— Ὁ πατήρ μου θέλει νὰ ὑπανδρευθῶ τὸν πρίγκηπα Φιλοδώρον, ἀπεκρίθη ἡ νέα μετὰ διεξοδικὴν σιωπὴν.

— Ὁ γάμος αὐτὸς δὲν ἐγένετο ἀκόμη, ἐπανελάβην

ἐντόνως ὁ Ἀλέξανδρος· καὶ σὲ ὀρκίζομαι, Σοφία, ὅτι, ἂν μὲ ἀγαπᾷς, δὲν θά γαίνη ἐνόςω ζω.

— Ἀλέξανδρε! εἶπεν ἡ Σοφία τρέμουσα· σὲ παρκαλῶ . . .

— Λοιπὸν μὲ ἀγαπᾷς; ἠρώτησε καὶ αὖθις ὁ νέος σπουδαστὴς μὲ ζέσιν καρδίας φλογιζομένης.

— Ὡ! σιώπα, σιώπα ἀπεκρίθη ἐκείνη σχεδὸν παρπρονοῦσα· ἔρχονται . . . ἔρχονται.

Ἄλλης ἀποκρίσεως πλὴν ταύτης δὲν εἶχε βεβαίως ἀνάγκη ὁ Ἀλέξανδρος. Ἡ εὐγλωττος τῆς Σοφίας σιωπὴ, οἱ διακεκομμένοι λόγοι τῆς, τὸ βλέμμα τῆς αὐτὸ ἀνεκάλυπτον ὅλον τὸν ἔρωτά τῆς. Ὡς παράφορος ἤρπασε τὴν χεῖρά τῆς καὶ ἠτοιμάζετο νὰ τὴν φέρῃ πρὸς τὸ στόμα καὶ τὴν καρδίαν του, ὅταν κίνησιν τις ἐκ μέρους τῆς Σοφίας ἐξηγοῦσα τρόπον, τὸν ἀνεκάλειν εἰς ἑαυτὸν. Ὑψώσας δὲ τὴν κεφαλὴν εἶδεν εἰσερχομένους ὑπὸ τὴν δενδρστοιχίαν τὸν βαρόνον καὶ τὸν Ἐδουάρδον, καὶ πλησιάζοντας. Ἀντὶ δὲ νὰ τοὺς περιμείνῃ, ἔδραμε πρὸς αὐτοὺς διὰ νὰ κρύψῃ οὕτω τὴν παραχῆν του. Ἡ δὲ Σοφία, τρέμουσα καὶ πρὸς τὴν γῆν νέουσα τοὺς ὀφθαλμούς, ἔτρεχε πλησίον αὐτοῦ Ἀλλ' ὁ βαρόνος προλαβὼν ἐκραξεν·

— Αἴ! Αἴ! ποῦ τρέχετε τόσο σιωπηλοί; ἦτον προτιμότερον ἂν ἤρχεσθε μαζί μου νὰ θαυμάσετε τὰ ἄνθη μου.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἰσταθῆ, χωρὶς ὅμως ν' ἀπαντήσῃ, εἰς τὴν φράσιν αὐτὴν, τὴν ὅποιαν μάλιστα οὐδ' ἤκουσεν εὐκρινῶς, ὁ δὲ βαρόνος, ἰδὼν παραχῆν τινὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου του, ἠρμήνευσεν αὐτὴν κατὰ τὴν φαντασίαν του.

— Βέβαια, ἐπανελάβε· δὲν ἐννοεῖς τὴν μαγείαν τῶν ἐξωτικῶν τούτων ἀνθῶν. Εἶναι σπάνια καὶ κενεὶς ἄλλος δὲν ἔχει. ἔδω τοιοῦτα.

— Α! βέβαια, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος προσπαθῆσας ν' ἀποκριθῇ, ἀγνοῶν ὅμως καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος τί ἔλεγε.

— Ὁ πρίγκηψ Φλόδωρος, εἶπεν ὑπολαβὼν ὁ Ἐδουάρδος, εὐτυχῶς διὰ τὸν ἀποροῦντα Ἀλέξανδρον, ὁ πρίγκηψ Φλόδωρος εἰς τὸν ὅποιον ἔδειξα χάρις τὰ ἄνθη μας, μὲ εἶπεν ὅτι δὲν ὑπάρχουν τοιαῦτα οὐδέ εἰς τῆς Γαλλικῆς πρεσβείας τὸν κήπον εἰς Θεραπεία.

— Τωόντι! ἀνέκραξε μὲ ἦθος αὐτάρεσκον ὁ βαρόνος· θὰ τὸν ὀμιλήσω περὶ αὐτῶν ἀκέψε.

— Καὶ θὰ ἔλθῃ ἀπόψε; ἠρώτησεν ὁ Ἀλέξανδρος, κατορθώσας τέλος πάντων νὰ συνέλθῃ εἰς ἑαυτὸν.

— Ὑποθέτω, ἀπεκρίθη ὁ βαρόνος. Ἡξίυρει ὅτι ἔχω ἀνάγκη νὰ τὸν ὀμιλήσω, καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ μὲ ἰδῇ, ἐνδέχεται νὰ ἐπιστρέψῃ.

Ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἀπεκρίθη ἄλλ' ἐπειδὴ ἠθάνετο ὅτι δὲν εἶχε τὴν γενναϊότητα τοῦ νὰ συμπαραυρεθῇ καὶ πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος μὲ τὸν ἀντερραστὴν του, ἐνόμιζε φρονιμώτερον νὰ ἀναχωρήσῃ. Ἀπεχειρίσθη λοιπὸν τὴν οἰκογένειαν μετὰ μικρὸν, καὶ ἐπανήλθεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του ὅπως ἐνθους, ὡς πεισθεὶς ὅτι ἀντηρᾶτο ἀπὸ τὴν Σοφίαν. Ἀλλ' ὅποια ἡ ἐκδοσις τῆς ἀμοιβαίας αὐτῆς ἀγάπης; Πῶς νὰ παραλύσῃ τὰ σχέδια τοῦ βαρόνου, καὶ πῶς νὰ τολμήσῃ νὰ ζητήσῃ τὴν θυγατέρα του; Πῶς νὰ ἀναβλέψῃ εἰς τοιαύτην συ-

γένειαν ἀφοῦ ἐστερεῖτο καὶ περιουσίας, καὶ θέσεως κοινωνικῆς; Ἡ πρὸς αὐτὸν εὐδία τοῦ βαρόνου δὲν ἤρκει βεβαίως μόνον νὰ δικαιολογήσῃ τὴν πρότασίν του. Κυλινδούμενος ἄρα μετὰ τὴν ἀγαλλίασιν καὶ ἀθυμίας, καὶ ἐλπίδων καὶ φόβων, ἐπλανᾶτο ἐντὸς λαβυρίνθου δισταγμῶν, εἰκασιῶν καὶ σχεδίων ἀνυποστάτων. Δὲν εἶδύνατο νὰ πειθῇ τὴν θύελλαν ἥτις μετ' ὀλίγον ἤμελλε νὰ ἐκτραπῇ κατὰ τῆς κεφαλῆς του.

Ὁ αὐτὸς λόγος δι' ἂν ἀνεχώρησεν ὁ Ἀλέξανδρος, παρεκίνησε καὶ τὴν Σοφίαν ν' ἀποσυρθῇ ἐνωρὶς ἀπὸ τὴν αἴθουσαν· διότι, τοσοῦτω ζωηρὰ ἦτο ἡ συγκίνησις τὴν ὅποιαν ἠρθάνθη κατὰ τὴν μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου συνομιλίαν τῆς, ὥστ' ἐθεώρησεν ἀδύνατον τὸ νὰ κατορθώσῃ νὰ υποβληθῇ τὸ ἐσπέρας ἐκεῖνο εἰς τὴν δίσανον τοῦ ν' ἀκούσῃ τὰς θωπευτικὰς καὶ φιλέρωτας ἐκράσεις τοῦ Φιλοδώρου.

Ὁ βαρόνος καὶ ὁ υἱὸς του ἔμειναν μόνοι, καὶ μετ' ὀλίγον, ἐλθόντων καὶ τινῶν ξένων, ἤρχισαν νὰ παίξωσι χαρτί. Μεταξὺ δὲ τῶν χαρτοπαικτῶν ἦτο καὶ τις συνταγματάρχης, Τιτόφ καλούμενος, ἐλθὼν ἰσχυρῶς ἐκ Ρωσίας, ὅστις διηγεῖτο μὲ ἀπειρον οὔτρον τὰς περιπετείας, ἐνίοτε μάλιστα ὀλίγον σκανδαλώδεις, τοῦ στρατιωτικοῦ σταδίου του.

— Σᾶς παρακαλῶ, συνταγματάρχα, ἠρώτησε μεταξὺ λόγων ὁ Ἐδουάρδος· ἐγνωρίζετε εἰς τὸν ἑσπέρων στρατὸν ἀξιωματικὸν τινὰ Ἕλληνα; τὸν πρίγκηπα Ἀνδραμίδην, φρονεῦντα εἰς τὴν μάχην τοῦ Ὀκζακῶδ;
Ὁ πολυσαρκος συνταγματάρχης ἀνακαγγάσας ἐκτύπησε διὰ τῆς παλάμης του τὸν μῆρόν του.

— Ἄν τὸν γνωρίζω!.. Διάβολε!.. ἀφοῦ τὸν ἐφρονεῖσα.

— Ἡ ἀπότομος αὐτῆ ἐξομολόγησις συνετάρταξε τοὺς περιστώτας. Καὶ ὁ μὲν Ἐδουάρδος ἀνασκιρτήσας ἀφῆκε τὰ χαρτί, ὁ δὲ βαρόνος ἔμεινε κρατῶν ἀπρηρημένῃ τὴν χεῖρα ἐνῶ ἠτοιμάζετο νὰ παίξῃ, καὶ ὡς παράφορος ἠτένιζε τὸν συνταγματάρχην.

— Ὡραῖος νέος! τῆ ἀληθείᾳ, ἐξηκολούθησεν ἀρελῶς καὶ διορθῶν τὰ χαρτί, ὁ Τιτόφ, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ ὅποιαν ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν οἱ λόγοι του, καὶ εὐγενῆς κύριος... καὶ γενναῖος ὡς ὁ μέγας Ἀλέξανδρος. Πλὴν δὲν παίζετε, βαρόνε; εἶπε διευθυθεὶς πρὸς τὸν γέροντα Στάινσορφ ὅστις ἐκράτει ὅλον κρεμάμενον τὸ χαρτίον του.

— Σᾶς ἤκουα, συνταγματάρχα, ἀπεκρίθη ἐντόνως, ῥίψας τέλος πάντων τὸ χαρτίον του Ἐλέγατε ὅτι ἐφρονεῖσατε τὸν πρίγκηπα Ἀνδραμίδην.

— Βέβαια, ναι... πόσον ἐγέλασα... Πῶς παίζετε, Ἐδουάρδε;.. Διάβολε! θὰ χάσωμεν... ναι, πόσον ἐγέλασα! ἐπανελάβε μηχανικῶς παρατηρῶν τὰ χαρτί, καὶ τῆ ἀληθείᾳ!..

Καὶ ῥίψας τὰ τελευταῖα χαρτί, ἤρχισε νὰ τρετίζῃ καὶ νὰ περιφέρῃ φαιδρὸς τὸ θλέμμα πρὸς τοὺς συμπαίχτας του.

— Καὶ πῶς ἀπεφασίσατε νὰ φρονεῖσατε ἕνα στρατιώτην σας; ἠρώτησεν ἐξηγούμενος ὁ Ἐδουάρδος.

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ! ἀπεκρίθη ὁ καλὸς συνταγματάρχης, ἀνακαγγάσας καὶ πάλιν, δὲν ἤξεύρει πολλάκις

ὁ στρατιωτικὸς τί νὰ κάμῃ διὰ νὰ διασκεδάσῃ ἐν ὄρα ὀκνηρίας...

— Καὶ πῶς; δὲν ἐφρονεῖσατε εἰς τὸν πόλεμον;

— Ἐννοεῖται· ἐπανελάβε ὁ Τιτόφ, γελῶντας πλατύτατον· ἐφρονεῖσατε κατὰ τὴν δεξιὴν μου, καὶ ἐτάφη . . . ἀπὸ τὰς χεῖράς μου!

— Τί σημαίνει αὐτὸ; ἀνέκραξεν ὁ βαρόνος ῥίψας τὰ χαρτί, καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἐξηγηθῆτε καλύτερα.

— Α! εἶναι ἐλάκλῃρος μυθιστορία... μυθιστορία διτομος μάλιστα, ὅπου κ' ἐγὼ διαδραματίζω ἐν τῶν πρώτων προσώπων... Πλὴν ποῦ νὰ σᾶς τὴν διηγηθῶ τώρα;

— Τί πειράζει;

— Ἔστω, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης· συγχωρήσατέ με μόνον νὰ μὴ φανερώσω ὀνόματα. Διότι, ἂν καὶ πρὸ πολλοῦ δὲν εἶδα τοὺς συνοποκριτὰς μου, ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχουν, καὶ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ τοὺς λυπήσω.

Εἶπε καὶ ἀνεβρόχησε μυκτηροκρότως ταμθάκον.

— Πῶς; ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχουν!.. λοιπὸν ὁ πρίγκηψ Ἀνδραμίδης δὲν ἀπέθανεν;

— Ὁχι δὲ, διάβολε! Προσμένετε λοιπὸν ν' ἀκούσετε τὸ τέλος τῆς ἱστορίας· τρέχετε τόσο ὥστε μ' ἐκάμετε νὰ χάσω τὴν σειράν τῆς ὀμιλίας μου. Τί ἔλεγα λοιπὸν;

— Πῶς τί ἐλέγατε, ἀφοῦ δὲν εἶχατε ἀρχίσει ἀκόμη; ἀνέκραξεν ἀνυπομόνως ὁ Ἐδουάρδος.

— Ὁ πρίγκηψ λοιπὸν τὸν ὅποιον ὠνόμαζαν Ἀνδραμίδην...

— Τὸν ὠνόμαζαν! ἠρώτησεν ὑπολαβὼν ὁ βαρόνος· δὲν ἦτον λοιπὸν αὐτὸ τὸ πραγματικὸν ὄνομά του;

Ὁ παχὺς συνταγματάρχης ἤρχισε καὶ πάλιν νὰ τρετίζῃ, ἀπενίζων τὸν Στάινσορφ μὲ θλέμμα πανούργον.

— Δὲν εἶπα τοῦτο, ἀπεκρίθη· ἀλλ' ἂν μὲ διακόπτετε δὲν θὰ τελειώσω ποτέ. Ὁ πρίγκηψ λοιπὸν τὸν ὅποιον ὠνόμαζαν Ἀνδραμίδην, ἦτον, ὡς σᾶς προεῖπα, εὐγενέστατος καὶ ἀνδρείοτατος ἀξιωματικὸς ὀλίγον τι νεώτερός μου. Θὰ ἦτον εἰκοσιπέντε χρόνων εἰς τὴν μάχην τοῦ Ὀκζακῶδ. Διαταχθεὶς νὰ κυριεύσῃ οὐρανὸν τινὰ θέσιν, ἐξεπλήρωσε θαυμασιῶς τὴν διαταγὴν· ἀλλ' ἐξετέθη τόσο ὥστε κατεπληγῶθη, καὶ ἐθεωρήθη νεκρός. Τὸ κατ' ἐμὲ, εἶχα πενηθορήσει καὶ πῆσι εἰς τὴν ὑγείαν του, (τὴν ὑγείαν του, δηλαδή, εἰς τὸν ἄλλον κόσμον,) ὅταν ἔμαθα ὅτι ὁ καλὸς μου συστρατιώτης ἦτον ζωντανός, ζωντανότατος, καὶ ὅτι ἐνησυχολεῖτο εἰς τὸ νὰ ἐξηγῇ τὰ πάθη τῆς καρδίας του εἰς ὠραίαν τινὰ κόρην, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ὁποίας εἶχε καταφύγει διὰ νὰ ἰατρευθῇ. Ἡ νέα αὐτῆ, ἐνῶ κατεγίνετο νὰ κλείσῃ τὰς πληγὰς τοῦ σώματός του, ἤνοιξεν ἄλλως εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ θεραπεύσασα τὴν μίαν ἀσθένειαν ἐπροξένησεν ἄλλην δεινότεραν...

— Οἰστρηλατεῖσθε, βλέπω, ἀπὸ πνεῦμα ποιητικόν, συνταγματάρχα, εἶπεν ὁ γέρον βαρόνος μετὰ τινος πικρίας.

— Ἀρετὴ με λοιπὸν νὰ πλέξω μικρὸν στέφανον εἰς τὸν πρόσκαιρον ἐκεῖνον ἔρωτα, ἐπανελάβε ὁ Τι-

τόφ, βαλὼν τὴν δεξιάν ἐπὶ τῆς καρδίας του, καὶ ἀνυψώσας ἐν κατανώσει τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ Ἀνδραμίδης ἦτον τρελὸς ἀπὸ ἔρωτα, καὶ τόσο τρελός, ὥστε ἐστεφανώθη τὴν νέαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχε γάσει τὰ μυελὰ του, ἐλησημόνησε νὰ εἰπῇ εἰς τὸν ἱερέα τὸ ἀληθινὸν ὄνομά του . . . πράγμα βεβαίως φυσικόν, ὅταν εἶναι τις τρελός! . . . Εἶδαμεν ἄλλα καὶ ἄλλα! . . .

— Δὲν ὠνομάζετο λοιπὸν πρίγκηψ Ἀνδραμίδης; Ὁ συνταγματάρχης τρετίζσας καὶ πάλιν, ἐξηκολούθησεν·

— Ὁ γάμος ὑπῆρξεν εὐτυχέστατος· ἀλλὰ δλα ἔχουν ἀρχὴν καὶ τέλος εἰς τοῦτον τὸν κόσμον! Καὶ ὑπῆρξε ποτὲ εὐτυχία ἀδιάκοπος, καὶ ἀμικτος κακῶν, καθὼς εἶπέ τις τῶν προγόνων τοῦ πρίγκηπος Ἀνδραμίδου; Τὴν εὐτυχίαν ταύτην διεδέχθη καταστροφὴ φοικώδης, διότι ὁ Ἀνδραμίδης ἔμεινε μετὰ τῶν νεκρῶν εἰς τὴν μάχην τοῦ Ὀκζακῶδ καὶ ἔμεινε τόσον καλὰ ὥστε δὲν ἐφάνη πλέον ἐκτοσε.

— Καὶ πῶς! ἀνέκραξεν ὁ βαρόνος· δὲν μᾶς εἶπατε ὅτι τὸν ἐφρονεῖσατε;

— Βέβαια, βαρόνε μου, ἀπεκρίθη χλευαστικῶς. Ἐγὼ, ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸν ἐφρονεῖσα. Δὲν ἐννοεῖτε; εἰσύνθετα μαζί μ' αὐτὸν τὴν πένθιμον εἰδοποίησιν τοῦ θανάτου του, ἀφοῦ ἐβρόχησαμεν τρεῖς οἰάλας καμπανίτου τὰς ὁποίας εὐρήκαμεν ἐντὸς ἀμαξῆς ἐχθρικής.

— Ἦτον λοιπὸν ζωντανός; ἠρώτησαν ὅλοι οἱ περιστώτες.

Ὁ καλὸς συνταγματάρχης, ἀρχίσας καὶ πάλιν νὰ τρετίζῃ, ἐξηπλώθη ὑπτιος σχεδὸν ἐπὶ τοῦ θρανίου του.

— Τί ἔγεινε λοιπὸν ὁ πρίγκηψ Ἀνδραμίδης; ἠρώτησεν ἀνυπομόνως ὁ γέρον βαρόνος.

— Ἐγεινεν ἄφαντος διὰ παντός, ἀπεκρίθη γελῶν ὁ Τιτόφ, διότι πραγματικῶς δὲν ὑπῆρξε ποτέ. Ὅταν κατέφυγεν εἰς τὴν Ρωσίαν, φοβούμενος μὴ ζητηθῇ ἀπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν, ἐθεώρησεν ἀναπόφευκτον ν' ἀλλάξῃ τὸ ὄνομά του. Ἐγεινε λοιπὸν πρίγκηψ Ἀνδραμίδης, καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἐν Βελιγραδίου εἰρήνην τοῦ 1739, ἔλαβε τὴν ἀδειαν νὰ ἐπανεῖλθῃ ἀκωλύτως εἰς Τουρκίαν, ἐπανελάβε καὶ τὸ πραγματικὸν ὄνομά του. Ἠγάπα ὅμως παραπολὺ τὴν ὠραίαν συμπατριωτῖδά μου, καὶ ἦτον ἔτοιμος νὰ τὴν στεφανώθῃ καὶ μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο. Ἐνόησεν ὅμως εὐθύς ὅτι θὰ ἦτον τρέλα· πρῶτον μὲν διότι δὲν θὰ τὸν εὐχάρωνε ποτὲ αὐτὴ τὴν πρώτην δολιότητά του, δεύτερον δὲ διότι δὲν εἶχεν ἄλλο ἀπὸ τὰς ἐπωμίδας καὶ τὸ σπαθίον του, ἐνῶ καὶ αὐτῆς ἡ μόνη προῖκα ἦτον ἡ ἀρετὴ καὶ τὰ κάλλη τῆς, καὶ τέλος πάντων διότι, ἀφοῦ ἀπαξ ἀπέθνησκεν ὁ πρίγκηψ Ἀνδραμίδης, αὐτὴ θὰ ἔμεινε χήρα, θὰ παρηγορεῖτο ἐπὶ τέλους, καὶ δὲν θὰ ἔχανε τίποτε. Ἀφοῦ ἤλλαξεν εἰς τὴν μάχην ἐκεῖνην τὸ ὄνομά του, ἦτον τὸ ἴδιον ὡς νὰ ἐφρονεῖτο. Ἐγραψα λοιπὸν τὴν ἐπιστολήν.

— Αὐτὰ εἶναι σοφίσματα! εἶπεν ὁ βαρόνος σκυθρωπός, καὶ ἐσηκώθη. Ἀλλὰ τὸ κακὸν ἔγεινε, καὶ εἶναι ἀδιόρθωτον.

Μετὰ ταῦτα συνδιελέχθησαν περὶ ἄλλων πραγμάτων.

των, και επειδη ο πρίγκιψ Φιλόδωρος δεν ηλθεν, η συναναστροφή διελύθη ενωρίς.

Ο δε βαρβνος, μείνας μόνος με τον υιον του, περιερέρετο κατηφής και συνωφρωμένος.

Οποία δυστυχία! άνεκραζε τέλος πάντων λυπούμαι κατάκαρδα δια τον καλον μας Αλέξανδρον, και δια την ταλαίπωρον μητέρα του, την οποίαν ηπάτησαν τόσο απανθρώπως... οποία κηλις δια την οικογένειάν της! Είναι άνθρωποι χαμένοι! Πώς να τον εξαναϊδω πλέον! Μετά τοιούτον σκάνδαλον, πώς να δεχθω εις την οικίαν μου τον Αλέξανδρον; ολος ο κόσμος θα με περιφρονη, διότι όσοι ηκουσαν την ιστορίαν αυτήν θα την δημοσιεύσουν βεβαίως... Νόθος! υιός ενός τυχοδιώκτου!... ενός πλαστογράφου!... Αδύνατον!... Έδουάρδε, γράψε τον να μη πατήση πλέον εις την οικίαν μου. Μη τον λέγης την αίτιαν δια να μη τον εξευτελίσης; αλλά πρόσεξε μη συναναστραφής πλέον με αυτόν.

(Η συνέχεια εις το ακόλουθον φυλλάδιον).

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ ΠΙΤΤ Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ.

(Κατά Maxw.lalör).

(Τέλος. Ίδε φυλλάδιον Μ'Β.)

Ο Πίττ ηλπισε να ανακληρώση τα χάσματα οσα κατέλειπεν εν τη κυβερνήσει η παραίτησις τοσούτων δπαδων του Ροκίγγαμ, δια της συνδρομής των περι τον Βεδφόρδιον. Αλλ' ούτοι απήτησαν, ότι η πρέπει να διορισθωσιν ολοι εις υπηρεσίας η ουδεις. Και η πείρα απέδειξεν, ότι η αξίωσις αυτών δεν ητο παράλογος, διότι εντός ολίγων μηνών ηγακάστη το ύπουργειον να υποκύψη εις ολας αυτών τας απαιτήσεις.

Η μάλλον λόγου αξία κυβερνητική πράξις του ύπουργείου τούτου υπήρξεν η περιφημος αυτού επέμβασις εις την εμπορίαν των σιτηρών. Επειδη η συγκομιδή των καρπών απέθη εύτελης, και η τιμή των τροφίμων ύψώθη, ο Πίττ ιδεώρησεν αναγκαίον ν' αναλάβη την ευθύνην του να παρεμποδίση την εξαγωγήν του αίτου. Συνελθόντος δε του Παρλαμέντου, η μὲν αντιπολιτευσις προσέβαλε το μέτρον τούτο ως αντισυνταγματικόν, οι δε ύπουργοι παρέστησαν αυτό ως απαραίτητον. Τελευταίον αι βουλαι επεκύρωσαν την πράξιν. Κατά πρῶτον δε, περι του αντικειμένου τούτου, ελάλησεν ο Πίττ εν τη των Λόρδων βουλή και ώμίλησε με την προσήκουσαν εις τους ακροατάς εις τους οποίους ηδη απευθύνετο, αταραξίαν, μετρίτητα και αξιοπρέπειαν. Έτερος δε λόγος τον όποιον περι του αυτού ζητήματος ακολουθίως εξεφώνησεν, ολιγώτερον επέτυχε, διότι κατεφρόνησε τας άριστο-

κρατικάς φατρίας με ύπεροψίαν, εις ην οι Λόρδοι δεν ηταν συνειθισμένοι, και με σχήματα και τρόπους, άρμόζοντας πολυ μάλλον εις πολυάριθμον και παραγώδη συνέλευτιν η εις το συνέδριον, του όποιου ηδη ητο μέλος. Έκ τούτου προέκυψε σύντομος τις έρις λόγων, και σαφώς έβρέθη αυτώ, ότι δεν θέλει τω επιτραπή να εξευτελίση τους άρχαίους της Αγγλίας εύπατρίδας.

Επί μάλλον δε και μάλλον πρόδηλον καθίστατο, ότι ο άνηρ παραπεπληγμένην ειχε την διάνοιαν. Επιστήσας την προσοχήν εις τας κατακτήσεις της Ινδικής εταιρείας, απεφάσισε να καθυποβάλη εις τας βουλας την όλην ταύτην μεγάλην ύπόθεσιν; αλλά δεν ηθέλησε να συνεννοηθη περι τούτου μετ' ουδενός των συναδέλφων. Μάτην ο Κονουάυς, όστις ητο επιτετραμμένος την εν τη βουλή των κοινοτήτων διεξαγωγήν των πραγμάτων, μάτην ο Κάρολος Τσουντένδιος, όστις ητο ύπεύθυνος δια την διεξαγωγήν των οικονομικών, παρεκάλισαν να δοθη αυτοίς η ελαχίστη ύψις περι του τί ειχε κατά νουν να πράξη; αι άπαντήσεις του Πίττ υπήρξαν δύστροποι και αίνιγματώδεις; διότι έλεγεν, ότι άρειλε να απούγη πάσαν μετ' αυτών συζήτησιν; ότι δεν ειχε χρείαν της συνδρομής των, ότι προσδιώρισε τον άνθρωπον, όστις έμελλε να επιδιώξη την επιφήρητιν των μέτρων αυτού εν τη κάτω βουλή. Ητο δε ο ά.θρωπος ούτος βουλευτής τις, μηδεμίαν μεν έχων σχέτιν μετά της κυβερνήσεως, ύπό δε της βουλής μη εις ακούόμενος, και μηδε αξίος ών να εις ακούεται, θορυβώδης δε και πλουτογηθής και άπαιδευτος δημαγωγός, όνόματι Βικφόρδιος, του όποιου η περι τε την Αγγλικήν και την Λατινικήν άμάθεια άρθρον παρείχεν εις τας έρμηριδας σκωμάτων τροφή. Η παράδοξος αυτή διαγωγή έφερε, φυσικώ τω λόγω, όλον τον πολιτικόν κόσμον εις πολλήν κίνησιν. Το άστν του Λονδίνου κητεταράχθη. Η Ινδική Έταιρεία απήτησε την πιστήν έκτέλεσιν των προνομίων αυτης. Ο Βούρκε κατεκερούωνσε τους ύπουργους. Οι ύπουργοι εκύτταζον αλληλους και δεν ηξευρον τί έπρεπε να ειπωσιν. Εν τω μέσω δε του ταραγού αυτού, ο Πίττ ειπεν, ότι πάσχει υπό άρθροίτιδος, και απήλθεν εις τα θερμά λουτρα της Βάθης. Μετά τινα χρόνον άνηγγέλη, ότι ειναί καλύτερα, ότι επανέρχεται μετ' ολίγον, ότι θέλει εν τάχει θέλει τα πάντα εις τάξιν, ώρίσθη δε και η ημέρα της εις Λονδίνον επανόδου αυτού. Αλλ' όταν έφθασεν εις το Ξενοδοχείον του Μαρλοβορουγίου, δεν επροχώρησε περαιτέρω, εκλείσθη εις το δωμάτιόν του και έμεινεν αυτοίθι εβδομάδας τινάς. Πάντες δε οι δια της όδοϋ εκείνης διερχόμενοι απεθαύμαζον το πλήθος της θεωραπειάς αυτού. Υπηρέται και ίπποκόμοι φέροντες την στολήν του, επλήρουν άπαν το Ξενοδοχείον, και περ όν εν των μεγίστων της Αγγλίας, και έτωρεύοντο εις τας όδους της μικράς εκείνης πόλεως. Η δε αλήθεια ητο, ότι ο άσθενής απεφάσισεν, ώστε, καθ' όλην την αυτοίθι διατριβήν του, άπαντες οι ύπηρέται και ίπποκόμοι του Ξενοδοχείου να φέρωσι την στολήν αυτού. Οι άλλοι ύπουργοι ηταν εις άπελπισίαν. Ο δουξ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΘΟΔΕΣΜΗ.

Musical score with two systems (1. and 2.), multiple staves, and vocal lines with lyrics in Greek. The score includes various musical notations such as clefs, time signatures, and notes.

τά ὅποια ἐγένεσκον ὄντα ἐκ διαμέτρου ἀντικείμενα εἰς τὰς βουλὰς αὐτοῦ καὶ τὰ φρονήματα, συνεδέθησαν μετ' ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους περιετρόνητε, παρήτησαν ἄλλους τοὺς ὁποίους μάλιστα ἐτίμησε καὶ ἐπέβαλον εἰς τὰς ἀποικίας φόρους, ἐνῶ αὐτός πρό μικροῦ ἐτι τσαῦτα κατὰ τῆς φορολογίας τῶν ἀποικίων ἐδημηγόρησεν.

Ἄφω δὲ ἐπὶ ἓν ἔτος καὶ ἐννέα περίου μηνιας εἰς ἀφανῆ ὅλως διατέλεσε ἐρημίαν, ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς στίγλους τινάς, διὰ χειρὸς τῆς Λαίδου Πίττ γεγραμμένους, ἐν οἷς ὁ σύζυγος αὐτῆς παρεκάλει νὰ τῷ ἐπιτραπῆ νὰ παραιτήσῃ τὴν μυστικὴν σφραγίδα τοῦ κράτους. Ὁ βασιλεὺς ἀπεποιήθη κατ' ἀρχὰς χάριν εὐπρεπειᾶς, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐδέχθη τὴν παραιτήσιν καὶ τῇ ἀληθείᾳ ὁ Πίττ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶχε λησμονηθῆ σχεδὸν ὡς ἂν ἐκεῖτο ἤδη ἐν τῷ τάσῳ αὐτοῦ.

Τελευταῖον διελύθησαν καὶ παρήλθον τὰ ἐπὶ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ σωρευθέντα νέρη. Ἡ ἀρθρῖτις ἀνακάμψασα ἀπήλλαξεν αὐτὸν ἀπὸ νόσου διανοτέρας. Τὰ νεῦρα τῶ ἀνεστομάθησαν, τὸ πνεῦμα ἀνικουρίσθη. Ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς ἐξύπνισεν ὡς ἀπὸ πυρετικοῦ τινος ονειρίου. Ἀλλόκοτος δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἀνάβρωσις ἐκείνη. Οἱ ἀνθρώποι εἶχον συνειθισεῖν νὰ ὀμιλῶσι περὶ αὐτοῦ, ὡς περὶ τεθνηκότος, καὶ ὅταν κατὰ πρῶτον ἐνεφανίσθη εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ βασιλείως, ἐξεπλάγησαν ὡς ἂν εἶδον φάσμα ἐνώπιόν των. Ὑπὲρ τὰ δύο δὲ ἔτη καὶ ἡμισυ εἶχον παρέλθει ἀφ' ἧς τὸ ἔσχατον παρέστη εἰς τὸ δημόσιον.

Εἶχε δὲ καὶ αὐτὸς αἰτίας τοῦ ν' ἀπορῆ καὶ νὰ ἐξίγεται. Ὁ κόσμος εἰς τὸν ὁποῖον ἤδη εἰσῆρχετο δὲν ἦτο ὁ κόσμος τὸν ὁποῖον εἶχε καταλίπει. Τὸ ὑπουργεῖον τὸ ὁποῖον εἶχεν αὐτὸς συγκροτήσει, δὲν μετεβλήθη μὲν ποτὲ καθ' ὀλοκληρίαν, ἀλλὰ τσαῦται ἐχῆρυσαν ἐν αὐτῷ θέσεις καὶ τσαῦτοι ἐγένοντο νέοι διορισμοί, ὡς τε δὲν ἠδύνατο ὁ ἴδιος νὰ γνωρίσῃ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἔργον. Ὁ Κάρολος Γουσσένδιος εἶχεν ἀποθάνει. Ὁ Λόρδος Σχελδούρσιος εἶχεν ἀπολυθῆ τῆς ὑπηρεσίας. Ὁ Κοουάξ εἶχεν ἀποθῆ ἐντελῶς ἀσήμενος. Ὁ δευδὲς Γράφτων εἶχε περιπέσει εἰς τὰς χεῖρας τῆς περὶ τὸν Βεδφόρδιον φαρτριάς. Οἱ περὶ τὸν Βιδφόρδιον εἶχον ἐγκαταλείψει τοὺς Γρενουίλλιους, εἶχον προσπέσει εἰς τὸν βασιλέα καὶ ἦσαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Ὁ Λόρδος Νόρθ ἦτο ὑπογραμματεύς τῶν Ὀικονομικῶν καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ προήγετο ὁσημέραι. Ἡ νῆτος Κόρσικα παρεδόθη ἀμαχητὶ εἰς τὴν Γαλλίαν. Αἱ μετὰ τῶν ἀποικίων ἐριδες ἀνεξωπηρηθησαν. Γενικαὶ παρενέβησαν βουλευτικαὶ ἐκλογαί. Οὐίλιος τις, πάλαι ποτὲ βουλευτὴς καὶ αἰσχρὸς λοιδορογράφος, ἐξωσθεὶς δὲ ἕνεκα τούτου ἀπο τῆς βουλῆς καὶ ἐξορισθεὶς ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας, εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐπανέλθει οἰκαδε καὶ ἐκλεγθῆ αὐθις βουλευτῆς. Ἡ βουλὴ δὲν τὸν ἐδέχθη, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐκλογεῖς ἐπέμενον μὴ θέλοντες νὰ προχειρίσωσιν ἀντιπρόσωπον αὐτῶν τὸν ὑπουργικὸν ὑποψῆριον, ἡ Βουλὴ ἐκλεξεν αὐτὴ τὸν βουλευτὴν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης. Τότε προστούτοις ἤρχισε τὸ στάδιον αὐτοῦ καὶ ὁ διαβόητος δημοσιογράφος Ἰούμιος, ὁ τσαῦτον φοβερὰς εἰς τὸ ὑπουργεῖον ἐκεῖνο ἐπαγαγὼν πληγὰς. Ὡς τε ἐντελής συνέθη πραγμάτων ἀλλοίωσις καὶ, τὸ

δεινότερον, πᾶσαι αἱ περιπέθηται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Πίττ ἀρχαί τῆς ἐξωτερικῆς, τῆς ἐσωτερικῆς τῆς τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς, προσεβλήθησαν, ἐπὶ τῆς ἀμαυρώσεως τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, τὸ ὁποῖον αὐτὸς εἶχε συγκροτήσει.

Τὰ ὑπόλοιπα τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔτη κατηναλώθησαν εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῶν πραγμάτων καὶ ἐπέτυχε μὲν ὁ ἀνὴρ εἰς τὸ νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ εἰς τὸ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν πατρὶδα ἀπὸ ὅλων τῶν ὀλεθρίων ἀποτελεσμάτων ὅσα ἐπέγχεεν ἡ ἀσύννετος τοῦ ὑπουργείου ἐκείνου πολιτικῆ.

Ἐῦρε δὲ δύο κατὰ τῆς κυβερνήσεως συγκεροτημένους μερίδας τὴν μερίδα τῶν ἰδίων αὐτοῦ κηδεστῶν, τῶν Γρενουίλλιων, καὶ τὴν μερίδα τοῦ Λόρδου Ῥοκιγγάμ. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Οὐίλιου, αἱ δύο αὗται φαρτρίαὶ συνεψηφίσθησαν ἐπὶ πολλῶν ὁμῶς ἄλλων σπουδαίων ζητημάτων, ἐδ' ἡχοῦσαν δεινῶς, διότι ἦσαν πολέμια πρὸς ἀλλήλας οὐδὲν ἤττον ἢ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον. Οἱ περὶ τοῦ Γρενουίλλιου, ἐπὶ πολλὰ ἔτη, κατεδίωξαν τοὺς περὶ τὸν Ῥοκιγγάμ, δι' ἀλλεπαλλήλων πικρῶν λοιδορογραφιῶν. Καὶ πολὺς μὲν παρεῖχε χρόνος πρὶν ἢ οἱ περὶ τὸν Ῥοκιγγάμ ἀποδώσωσιν αὐτοῖς τὰ ἴσα ἀλλὰ δυσμενεστάτη τις διατριβή, καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Γρενουίλλιου γραφίστα, ἀνέτριψε τὴν ὑπομονὴν αὐτῶν. Ὁ Βούρκε ἀνέλαθε νὰ ὑπερασπισθῆ καὶ νὰ ἐκδικῆ τὸς φίλους αὐτοῦ καὶ ἐξεπλήρωσε τὸ ἔργον τούτου μετὰ θαυμαστῆς ἐπιτηδειότητος καὶ ἰσχύος. Διότι ἀνεδείχθη κατὰ πάντα νικηφόρος, μάλιστα δὲ νικηφόρος ἀνεδείχθη, ὅταν ἐπετέθη κατὰ τῶν ἀνυμνῶν ἐκείνων καὶ εὐτελῶν πολιτειογραφικῶν καὶ οἰκονομικῶν λεπτολογικῶν, αἵτινες ἀπέτελουν τὴν κυριωτέραν τοῦ Γρενουίλλιου πανοπλίαν. Ὁ τρίτων πραγματοδότης δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀνισταθῆ εἰς τὸν μέγαν ῥήτορα καὶ φιλοσοφόν, οὐδὲ ἐν τῷ ὅλῳ οἰκίῳ αὐτῷ τούτῳ πεδίῳ καὶ ζωηρὰν εἰσέτι εἶχε τὴν συναίσθησιν τοῦ αἰσχρῶς καὶ τοῦ ἀλογου τῆς δικταίας ταύτης τιμωρίας, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπεφάνη αὐθις εἰς τὰ πράγματα ὁ Πίττ. Εἰλικρινῆς σύμπραξις μετὰ τῶν δύο κλασμάτων τῆς ἀντιπολιτευτικῆς ἦτο ἀδύνατος καὶ οὐδ' ὁ Πίττ ἠδύνατο εὐχερῶς νὰ συνδεθῆ μετ' ἐτέρου ἐξ αὐτῶν. Τὰ μὲν αἰσθήματα αὐτοῦ, καὶ περ τσαῦτας παθόντος καὶ ἐπαγαγόντος ὕβρεις, ἀπέκλινον πρὸς τοὺς Γρενουίλλιους, διότι ἰσχυρὸν εἶχε τὸ συγγενικὸν φίλτρον, καὶ ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ, ὅστις ἦτο μὲν ἀγέρωχος ἀλλ' ὄχι τραχὺς, εἶχε πρᾶσιθῆ ὑπὸ τῶν παθημάτων. Ἀλλὰ πολλὴ διαφωνία περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀποικιακῆς φορολογίας διεχώριζεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν συγγενῶν. Οὐδὲν ἤττον προέτεινε τὴν δεξιὰν πρὸς τὸν Γεώργιον Γρενουίλλιον καὶ συνδιελάγη μετὰ τῶν γυναικαδέλφων.

Λόγῳ φρονημάτων, ὁ Πίττ ἦτο πολὺ πλησιέστερος πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ῥοκιγγάμ ἢ πρὸς τοὺς ἰδίους κηδεστάς. Ἀλλὰ μετὰ τῶν αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ Ῥοκιγγάμ ὑπῆρχε χάσμα, τὸ ὁπεῖν εὐχερῶς δὲν ἠδύνατο νὰ πληρωθῆ. Διότι ἠδίκησαν αὐτοὺς, διότι κατηνάλωσαν ἅπαν τὸ κεφάλαιον τῆς μεγαλοφυΐας, τῆς φήμης καὶ τῆς κοινῆς ἐνόιας αὐτοῦ, ἵνα καταβῆ αὐτοῦ

ἀπὸ τῆς ἀρχῆς. Πολλοὶ προστούτοις τῶν ἐπιφανῶν ἢ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ τῶν κατὰ τὴν βόρειον Ἀμερικὴν ἀποικίων ἔρις ἔλαβεν ἤδη μορφήν φοβερὰν. Ἡ καταπίεσις προεκάλεσε τὴν ἀντίστασιν ἢ ἀντίστασις ἐχρησίμωσεν ὡς πρόφασις νέας καταπίεσεως. Αἱ παραινήσεις ὅλων τῶν μεγίστων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πολιτικῶν ἀνδρῶν, δὲν εἰσῆκούθησαν. Μετ' ὀλίγον εἰς τὸ Ἀγγλικὸν παραλαμνόντον ἀντετάχθη ἐθνικὴ τῶν ἀποικίων συνέλευσις. Ἐπειτα αἱ δύο χῶραι ἦλθον εἰς χεῖρας. Τελευταῖον ὁ κοινὸς τῶν δύο ἐθνῶν δεσμός ἐκόπη. Δύο Ἀγγλῶν ἑκατομμύρια, εἴτινες πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν ἦσαν ἐπίσης πιστοὶ εἰς τὸν βασιλέα αὐτῶν καὶ ἐπίσης ἐπιτή πατρίδι αὐτῶν ἐγαυριῶν ὅσον οἱ πιστότεροι καὶ μᾶλλον φιλοπατρίδες πολῖται τῆς μητροπόλεως, ἐχωρίσθησαν ἀπὸ αὐτῆς διὰ πράξεως ἐπισήμου. Ἐπὶ τινὰ χρόνον, ἐνομιζέτο ὅτι οἱ ἀποστατήσαντες δὲν θέλουσιν δυνήθῃ νὰ ἀνταγωνισθῶσιν εὐδοκίμως πρὸς τὴν ὑπέροχον οἰκονομικὴν καὶ στρατιωτικὴν δύναμιν τῆς πατρίδος. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ συμφοραὶ ἀλλεπαλλήλοι διεσκέδασαν τὴν πλάνην τῆς ἐθνικῆς τῶν Ἀγγλῶν κενοδοξίας. Τελευταῖον μέγας Βρετανικὸς στρατός, ἀπυθνηκός, λιμοκτονῶν καὶ πανταχόθεν ὑπὸ πολεμικῶν πιεζόμενος, ἠναγκάσθη νὰ παραδώσῃ τὰ ὄπλα. Αἱ κυβερνήσεις ἐκείναι, τὰς ὁποίας ἡ Ἀγγλία, ἐν τῷ προηγουμένῳ πολέμῳ, τσαῦτον δεινῶς ἐταπείνωσεν, ἡ δὲ ἀνάμνησις τῶν παθημάτων αὐτῶν ἐπὶ πολλὰ ἐτι κατέτηκεν, εἶδον μετ' ἀγαλλιάσεως, ὅτι ἐφθασεν ἡ ἡμέρα τῆς ἐκδικήσεως. Ἡ Γαλλία ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν δημοσπόνδων πολιτειῶν, καὶ ἀμφιβολία σχεδὸν δὲν ὑπῆρξεν, ὅτι ἡ Ἰσπανία θέλει μετ' ὀλίγον μιμηθῆ τὸ παραδειγμα αὐτῆς.

Ὁ Πίττ καὶ ὁ Ῥοκιγγάμ συνηγωνίσθησαν εἰλικρινῶς ἵνα ἀπαλλάξωσι τὴν πολιτείαν ἀπὸ τῆς ἐπικινδύνου ταύτης θέσεως ἀλλὰ διὰ διαφορῶν ὁδῶν πρὸς τὸν αὐτὸν ἔτεινον σκοπὸν. Ὁ Λόρδος Ῥοκιγγάμ ἐπέσβευσεν, καὶ ὡς ἀπέδειξαν τὰ πράγματα ὀρθότατα, ὅτι αἱ στασιάζοντα ἐπαρχία ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τοῦ κράτους διὰ παντός καὶ ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου παρατασις τοῦ πολέμου, ἄλλο ἀποτέλεσμα δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ εἰμὴ τὴν διάρρηξιν τῶν ὁποίων ἐπιθυμητῆ ἦτο ἡ συμπίκνωσις. Ἡ Ἀγγλία, κατ' αὐτὸν, παραιτουμένη τῆς ματαίας ἐλπίδος τοῦ νὰ καθυποβάλλῃ καὶ αὐθις εἰς τὸν ζυγὸν αὐτῆς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν, ἠδύνατο ἴσως νὰ ἀποφύγῃ τὸν μετὰ τῆς Γαλλίας πόλεμον ἢ, ἂν ὁ πόλεμος οὗτος ἦτο ἀναπόδραστος, ἠδύνατο νὰ διεξαγάγῃ αὐτὸν εὐδοκίμως καὶ ἐνδόξως. Ἡδύνατο δὲ ἴσως καὶ νὰ ἀποζημιωθῆ ἐν μέρει διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν ἀποικίων ἐκείνων, ἀραιροῦσα χώρας τινὰς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐκείνων, οἵτινες ἤλπισαν νὰ ὀφελθῶσιν ἐκ τῆς ἐμφυλίας αὐτῆς διελίξεως. Ὁ Λόρδος Ῥοκιγγάμ λοιπὸν, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ συντασσόμενοι, ἐφρόνουσιν, ὅτι τὸ φρονιμώτερον διὰ τὴν Ἀγγλίαν ἦτο νὰ ἀναγνωρίσῃ μὲν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν δημοσπόνδων πολιτειῶν, νὰ τρέψῃ δὲ ἀπάσας αὐτῆς τὰς δυνάμεις κατὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν αὐτῆς ἐχθρῶν.

Ὁ Πίττ ἠδύνατο ἴσως νὰ ἀσπασθῆ τὴν αὐτὴν γνώμην. Καὶ τῶνόντι; πρὶν ἢ ἡ Γαλλία ἀναμυθῆ εἰς τὴν μετὰ τῶν ἀποικίων ἔριν τῆς Ἀγγλίας, ὁ Πίττ εἶχεν

ἀπὸ τῆς ἀρχῆς. Πολλοὶ προστούτοις τῶν ἐπιφανῶν ἢ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ τῶν κατὰ τὴν βόρειον Ἀμερικὴν ἀποικίων ἔρις ἔλαβεν ἤδη μορφήν φοβερὰν. Ἡ καταπίεσις προεκάλεσε τὴν ἀντίστασιν ἢ ἀντίστασις ἐχρησίμωσεν ὡς πρόφασις νέας καταπίεσεως. Αἱ παραινήσεις ὅλων τῶν μεγίστων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πολιτικῶν ἀνδρῶν, δὲν εἰσῆκούθησαν. Μετ' ὀλίγον εἰς τὸ Ἀγγλικὸν παραλαμνόντον ἀντετάχθη ἐθνικὴ τῶν ἀποικίων συνέλευσις. Ἐπειτα αἱ δύο χῶραι ἦλθον εἰς χεῖρας. Τελευταῖον ὁ κοινὸς τῶν δύο ἐθνῶν δεσμός ἐκόπη. Δύο Ἀγγλῶν ἑκατομμύρια, εἴτινες πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν ἦσαν ἐπίσης πιστοὶ εἰς τὸν βασιλέα αὐτῶν καὶ ἐπίσης ἐπιτή πατρίδι αὐτῶν ἐγαυριῶν ὅσον οἱ πιστότεροι καὶ μᾶλλον φιλοπατρίδες πολῖται τῆς μητροπόλεως, ἐχωρίσθησαν ἀπὸ αὐτῆς διὰ πράξεως ἐπισήμου. Ἐπὶ τινὰ χρόνον, ἐνομιζέτο ὅτι οἱ ἀποστατήσαντες δὲν θέλουσιν δυνήθῃ νὰ ἀνταγωνισθῶσιν εὐδοκίμως πρὸς τὴν ὑπέροχον οἰκονομικὴν καὶ στρατιωτικὴν δύναμιν τῆς πατρίδος. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ συμφοραὶ ἀλλεπαλλήλοι διεσκέδασαν τὴν πλάνην τῆς ἐθνικῆς τῶν Ἀγγλῶν κενοδοξίας. Τελευταῖον μέγας Βρετανικὸς στρατός, ἀπυθνηκός, λιμοκτονῶν καὶ πανταχόθεν ὑπὸ πολεμικῶν πιεζόμενος, ἠναγκάσθη νὰ παραδώσῃ τὰ ὄπλα. Αἱ κυβερνήσεις ἐκείναι, τὰς ὁποίας ἡ Ἀγγλία, ἐν τῷ προηγουμένῳ πολέμῳ, τσαῦτον δεινῶς ἐταπείνωσεν, ἡ δὲ ἀνάμνησις τῶν παθημάτων αὐτῶν ἐπὶ πολλὰ ἐτι κατέτηκεν, εἶδον μετ' ἀγαλλιάσεως, ὅτι ἐφθασεν ἡ ἡμέρα τῆς ἐκδικήσεως. Ἡ Γαλλία ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν δημοσπόνδων πολιτειῶν, καὶ ἀμφιβολία σχεδὸν δὲν ὑπῆρξεν, ὅτι ἡ Ἰσπανία θέλει μετ' ὀλίγον μιμηθῆ τὸ παραδειγμα αὐτῆς. Ὁ Πίττ καὶ ὁ Ῥοκιγγάμ συνηγωνίσθησαν εἰλικρινῶς ἵνα ἀπαλλάξωσι τὴν πολιτείαν ἀπὸ τῆς ἐπικινδύνου ταύτης θέσεως ἀλλὰ διὰ διαφορῶν ὁδῶν πρὸς τὸν αὐτὸν ἔτεινον σκοπὸν. Ὁ Λόρδος Ῥοκιγγάμ ἐπέσβευσεν, καὶ ὡς ἀπέδειξαν τὰ πράγματα ὀρθότατα, ὅτι αἱ στασιάζοντα ἐπαρχία ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τοῦ κράτους διὰ παντός καὶ ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου παρατασις τοῦ πολέμου, ἄλλο ἀποτέλεσμα δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ εἰμὴ τὴν διάρρηξιν τῶν ὁποίων ἐπιθυμητῆ ἦτο ἡ συμπίκνωσις. Ἡ Ἀγγλία, κατ' αὐτὸν, παραιτουμένη τῆς ματαίας ἐλπίδος τοῦ νὰ καθυποβάλλῃ καὶ αὐθις εἰς τὸν ζυγὸν αὐτῆς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν, ἠδύνατο ἴσως νὰ ἀποφύγῃ τὸν μετὰ τῆς Γαλλίας πόλεμον ἢ, ἂν ὁ πόλεμος οὗτος ἦτο ἀναπόδραστος, ἠδύνατο νὰ διεξαγάγῃ αὐτὸν εὐδοκίμως καὶ ἐνδόξως. Ἡδύνατο δὲ ἴσως καὶ νὰ ἀποζημιωθῆ ἐν μέρει διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν ἀποικίων ἐκείνων, ἀραιροῦσα χώρας τινὰς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐκείνων, οἵτινες ἤλπισαν νὰ ὀφελθῶσιν ἐκ τῆς ἐμφυλίας αὐτῆς διελίξεως. Ὁ Λόρδος Ῥοκιγγάμ λοιπὸν, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ συντασσόμενοι, ἐφρόνουσιν, ὅτι τὸ φρονιμώτερον διὰ τὴν Ἀγγλίαν ἦτο νὰ ἀναγνωρίσῃ μὲν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν δημοσπόνδων πολιτειῶν, νὰ τρέψῃ δὲ ἀπάσας αὐτῆς τὰς δυνάμεις κατὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν αὐτῆς ἐχθρῶν. Ὁ Πίττ ἠδύνατο ἴσως νὰ ἀσπασθῆ τὴν αὐτὴν γνώμην. Καὶ τῶνόντι; πρὶν ἢ ἡ Γαλλία ἀναμυθῆ εἰς τὴν μετὰ τῶν ἀποικίων ἔριν τῆς Ἀγγλίας, ὁ Πίττ εἶχεν

ἀπεφανθή επανειλημμένως και έντονώτατα, ότι αδύνατον ήτο να κατατροπωθή ή 'Αμερική' λογικώς δε δέν ήδύνατο να ισχυρισθί, ότι ευκολώτερον ήτο να κατατροπωθώσιν ή 'Αμερική και ή Γαλλία συνάμα ή να καταβληθί μόνη ή 'Αμερική'. 'Αλλά τά πάθη αὐτοῦ κατίσχυσαν τής κρίσεως και έτυρλωσαν τόν άδρα προς τήν ίδίαν αὐτοῦ αντίφασιν. Αὐταί αί περιστάσεις, αίτινες κατέστησαν αναπόδραστον τόν χωρισμόν τῶν άποικῶν, κατέστησαν τόν χωρισμόν τούτον έντελῶς αὐτῷ άφόρητον. 'Ο διαιμιλιμός του κράτους έφαινετο αὐτῷ όλιγώτερον όλέθριος και έξευτελιτικὸς έάν παρήγετο από μόνων έσωτερικῶν διενέξεων, ή δι' έξωτερικῆς επαγόμενος έπεμβάσεως. Τό αίμα του έβραζεν άμα έσυλλογίζετο τήν ταπεινωσιν τής πατρίδος. 'Ο άνθρωπος αὐτός ήσθάνετο ως προσωπικήν καθ' έαυτοῦ ύβριν πᾶν, ότι έμείωνε τό αξίωμα αὐτης. Και τό αίσθημα τούτο ήτο φυσικόν. Αὐτός ανέδειξεν αὐτήν μεγάλην και έγαυρία μὲν επί τούτῳ, έγαυρία δε και εκείνη επ' αὐτῷ. 'Ο Πίττ ένθυμείτο ότι πρό είκουσι και επέκεινα έτων, έν ήμέραις πονηραίς, καθ' άς απέβαλλε μὲν τās κτήεις, άτιμάζετο δε ή σημαία αὐτης, αὐτόν εκάλισε να τήν σώσῃ. Ένθυμείτο τήν αίφνιδίαν και ένδοξον άλλωσίωσιν, τήν όποιαν επέφερεν ή πολιτική αὐτοῦ, τήν μακράν τῶν θριάμβων σειράν, τās ήμέρας εκείνας καθ' άς τσαυταί ώμολογούντο αὐτῷ χάριτες, τās νύκτας εκείνας, καθ' άς τσαυτοί εις τιμήν αὐτοῦ έτελοῦντο φωτοχυσταί. Καταρλεγόμενος δε υπό τῶν τοιούτων αναμνήσεων, άπεράττεισιν α' χωρισθί από τῶν άνδρῶν εκείνων, όσοι συνεβούλευον τήν άναγνώρισιν τής ανεξαρτησίας τῶν άποικιων. 'Οτι ήπατάτο, δυσκόλως δύνανται να τό άρνηθώσιν αὐτοί οι θερμότεροι αὐτοῦ θαυμασταί: διότι τῶνόντι ή συνθήκη δι' ής, μετ' όλίγα έτη, άνεγνωρίσθη ή δημοκρατία τῶν όμοσπόνδων πολιτειῶν, ή πῆρξεν έργον τῶν ειλικρινεστέρων αὐτοῦ όπαδῶν και τοῦ ίδίου αὐτοῦ άγαπητοῦ υιοῦ.

'Ο δούξ 'Ριχμόνδου ειχεν άναγγείλει ότι θέλει προτείνει να υποβληθί άναφορά εις τόν θρόνον κατα τής περαιτέρω έξακολούησεως τῶν έν 'Αμερικῇ έχθροπραξιῶν, ό δε Πίττ, όστις επί τινα χρόνον, δέν ειχεν έμφανισθί εις τήν βουλήν τῶν Λόρδων, ένεκα τής προαγομένης αὐτοῦ πηρώσεως, άπεράττεισιν να παρευρεθί, εις τήν περίστασιν ταύτην, έν τή βουλή και ν' άποφανθί, ότι κατά τούτο διεφάνει έντελῶς προς τούς περι τοῦ 'Ροκιγγάμ. Μέγας δε ήτο ό έρεθισμός του και οι ίατροί του, άνησυχήσαντες, τόν συνεβούλευσαν θερμῶς να ήσυχάσῃ και να μείνῃ εις τήν οικίαν του: άλλ' αὐτός δέν κατεπέσθη. 'Ο υιοδς αὐτοῦ Γουλιέλμος και ό επί θυγατρί γαμβρός Λόρδος Μαχών τόν συνάδευσαν εις Ουεστμίνστερον. Άνεπαίθη δε μικρόν εις τό γραφεϊόν μέχρι τής έναρξεως τῶν συζητήσεων, και έπειτα επερεύθη χωλαίνων και επί τῶν δύο νέων εκείνων στηρίζόμενος, προς τήν έδραν αὐτοῦ. Τά ελάχιστα περιστατικά τής ήμέρας εκείνης παρετηρήθησαν και έπιμελῶς έσημειώθησαν. Παρετηρήθη λοιπόν, ότι προσεκήνησε φιλοφρονέστατα τούς Λόρδους εκείνους, όσοι έπροσηκόθησαν δια να δώσωσι τόπον εις αὐτόν και τούς βοηθούς αὐτοῦ. Είχε δε

εις τήν χείρα τήν βακτηρίαν και έφόρει, κατά τήν συνήθειάν του, πολυτελες έξ όλοσθηρικού ίμάτιον. Οι πόδες του ήσαν περιτετυλιγμένοι εις φλανέλλας. Τοσοῦτον δε όγκώλης ήτο ή φωνή αὐτοῦ, και κάτισχνον τό πρόσωπον, ως οὐδέν εκ τῶν χαρακτηρῶν αὐτοῦ έφαινετο άλλο εκτός του μετεώρου τής βίνος αὐτοῦ τόξου και τῶν όρθαλμῶν, ότινες έτωζων έτι αίγλην τινα του άρχαίου πυρός.

'Αφού ώμίλησεν ό δούξ 'Ριχμόνδου, άνέστη ό Πίττ. Κατ' άρχάς ή φωνή του ήτο ακατάληπτος. Τελευταίον ό ήχος αὐτοῦ απέθῃ ευκρινέστερος και ό λόγος ζωηρότερος όπωςεϋ. 'Εκ διαλειμμάτων οι ακροαταί άντελαμβάινοντο έννοίας τινός ή εκφράσεως άνακαλούης τόν παλαι ποτέ άλλικμον Γουλιέλμον Πίττ. 'Αλλ' ήτο πρόσδηλον, ότι δέν ήτο πλέον ό αὐτός άνθρωπος: έχασε δε τόν ειρμόν του λόγου, έστάθη, επανέλαθε πολλάκις τās αὐτάς λέξεις και τοσοῦτον ήτο περιεσπυγμένος, ως τε δέν ήδύνατο να ένθυμηθί τά επιστηότερα τῶν όνομάτων. 'Η βουλή διήκουσεν αὐτοῦ έν πανηγυρικῇ σιωπῇ, έπιδεικνύουσα τῷ άνδρὶ τήν θαύειαν αὐτης εύλάβειαν και συμπάθειαν. Τσαυτή δ' επεκράτει σιγή ως τε ήδύνατο ν' άκούσθη ή πῶσις βινομάκτρου. 'Ο δούξ 'Ριχμόνδου άπήντησε αετὰ πλείεστης κοσμοέτητος και εύγενείας: άλλ' όμιλουόντος αὐτοῦ παρετηρήθη, ότι ό γέρον ήτο άνήτυχος και ήρεθισμένος. 'Ο δούξ εκάθησεν άνέστη δε πάλιν ό Πίττ, επέσθηκε τήν χείρα εις τό πτῆθος και κατέπεσεν απόπληκτος. Τρείς ή τέσσαρες παρακαθήμιοι Λόρδοι έδέχθησαν αὐτόν εις τās άγάλας τῶν. 'Η βουλή διελύθη τεταραγμένη, ό πνέων τά λοισθια άντη έκομίσθη εις τήν οικίαν ενός τῶν ύπαλλήλων τής βουλής, και συναλθῶν ήδυήθη να υπομείνῃ τήν εις τήν έπαυλιν αὐτοῦ μεταφοράν. 'Απέθανε δ' εκεί μετά τινῶν εβδομάδων άσθενείαν, εις ήλικίαν έτων 70. Παρά τήν κλίνην αὐτοῦ έγρηγέρησαν μέχρι τής τελευταίας στιγμῆς, ή γυνή και τά τέκνα, μετά στοργῆς έναγωνίου, εις ήν ειχε τῶνόντι μέγιστον δικαίωμα, διότι, προς τούς άλλους ών πολλάκις άγέρωχος και ιδιότροπος, προς τούς οικείους διετέλεσε πέραν ίτως του δέοντος άγαθός. Οι μὲν πολιτικοί άντιτίθλοι έροθήθησαν άείποτε αὐτόν, οι δε πολιτικοί φίλοι έθειώθησαν αὐτόν μετά εύλαβείας μάλλον ή άγάπης: άλλ' οὐδεις ποτέ φόβος φαινεταί αναμυχθείς εις τήν προσήλωσιν τήν όποιαν προεκάλει παρὰ τοις ποθητοίς εκείνους τής καρδίας του μελήματιν, τό προς αὐτά έπιδεικνυόμενον άδιαλείπτως και μωριστρόπως υπ' αὐτοῦ σίγησαν.

'Ο Πίττ, καθ' ήν εποχήν απέθανε δέν ειχεν εις άμφότερας τās βουλάς οὐδέ δέκα πρωσωπικούς όπαδούς. Τό μὲν ήμιοι τῶν πολιτικῶν άνδρῶν του καιροῦ εκείνου ήλλοτριώθησαν προς αὐτόν ένεκα τῶν άμαρτημάτων του, τό δε άλλο ήμιοι ένεκα τῶν άγώνων οὗς κατέβαλλε προς διορθώσιν τῶν άμαρτημάτων εκείνων. Δια του τελευταίου λόγου του προσέβαλε άμα μὲν τήν πολιτικήν ήν ή κυβέρνησις ήκολούθει, άμα δε τήν πολιτικήν ήν ή αντιπολίτευσις ήτπάζετο: άλλά ό θάνατος αὐτοῦ άνεζωπύρωσεν άπασαν τήν αρχαίαν προς αὐτόν άγάπην τής πατρίδος. 'Τίς ήδύνατο ν' άκούσῃ άνευ συγ-

κινήσεως τήν πῶσιν εκείνου, όστις τοσοῦτον και επί τοσοῦτον διετέλεσε μέγας; Και τά περιστατικά δε του θανάτου του έρκίνοντο προςήκοντα εις τραγώδιον μάλλον ή εις βίον πραγματικόν. 'Ο μέγας εκείνος πολιτικός άντηρ, μετός χρόνων και αξιώματος, άγόμενος εις τό τῶν γερόντων τής πολιτείας συνείδιον υπό υιοῦ έξαιρετέου επαγγελόμενου τή πατρίδι έλπίδας, και έν μέτῃ βουλή καταβρῆγνύμενος, ένῳ ήγωνίζετο να ύψώσῃ τήν άσθενή αὐτοῦ φωνήν να αναθάρρύνῃ τό ταπεινωθέν τής πατρίδος φρόνημα, δέν ήδύνατο θεακίως εἰμῆ να κινήσῃ βαθυτάτην εύλάβειαν και άγάπην. 'Η διεβολή άπεκτροβλώθη αὐτῇ του δικαίου και μετρίου ψόγου ή φωνή έφιμώθη. Οὐδ' ένθυμοῦντο οι άνθρωποι άλλο εἰμῆ τήν έξαισίαν μεγαλοφυΐαν, τήν ακηλίδωτον χρηστότητα, τās άναμφοσητήτους εκδουλεύσεις εκείνου όστις οὐκ ήν πλέον έν τοις οὔτι. Τότε συνεφώνησαν ειςάπαξ πᾶσαι αί πολιτικαί μερίδες. Δημοσία εκφορά, και δημόσιον μνημείον έψηρίσθησαν έν σπουδῇ. Τά χρέη του τελευτήσαντος έπληρώθησαν. 'Ελήφθη πρόνοια περι του οικου του. Τό άστν του Λονδίνου εξήτησεν ως τε τά λείψανα του μεγάλου άνδρός, τόν όποιον επί τοσοῦτον ήγάπησε και έτίμησε, να αναπαυθώσιν υπό τόν θόλον τής λαμπράς αὐτοῦ μητροπόλεως: άλλά ή αίτησις ήλθε βραδέως, διότι τά πάντα ήδη ειχον παρασκευασθη να κομισθί ό νεκρός εις τούς βασιλείους τής 'Αγγλίας τάφους.

Και όλων μὲν τῶν κομμάτων άνθρωποι συνετέλεσαν εις τήν επιψήφισιν τῶν επικηδείων του Πίττ τιμῶν, άλλά τόν νεκρόν αὐτοῦ παρεπέμψαν εις τόν τάφον μόνοι σχεδόν οι άντίπαλοι τής κυβερνήσεως. Τήν μὲν σημαίαν του Κόμητος Χαταμίας έφερεν ό συνταγματάρχη Βάρρη, συμπαρομαρτούντων αὐτῷ του δουκός 'Ριχμόνδου και του Λόρδου 'Ροκιγγάμ. 'Ο Βούρκε, ό Σανδουίχιος και ό Δούννιγγ εκράτουν τήν νεκρικῆν όθόνην. Μεταξύ τῶν παρακολουθούτων εις τήν κηδείαν διεκρίνετο ό Λόρδος Κάμδεν. Προίττατο δε τής όλης εκφοράς ό νέος Γουλιέλμος Πίττ. Μετά παρέλευσιν 27 περιπου έτων, έν ήμέραις έπίσης πονηραίς και επικινδύνους, και αὐτοῦ τό συντετριμμένον σώμα και ή τεθρυσμένη καρδιά, μετά τής αὐτης πομπῆς, εις τήν αὐτήν ισραν κατετίθησαν γῆν.

'Ο Πίττ κοιμάται παρὰ τήν θόρειον του έν Ουεσμινςέρφ ναοῦ πύλην, έν χώρῳ όστις εκτετε καθιερώθη δια του: πολιτικῶν άνδρας, καθως ή άλλη άκρα τής αὐτης πέτερυγος πρό καιροῦ προσδιορίσθη δια τούς κοιητάς. 'Εκει αναπαύεται ό Μάνσφειδ, και ό νιώτερος Γουλιέλμος Πίττ, και ό Φόξ, και ό Γράττ, και ό Κάννιγγ, και ό Ουίλβερφόρς. 'Εν ουδενί δ' έτέρω κοιμητηρίῳ τής γῆς τοσοῦτοι μεγάλοι πολιταί κείνται έντός τοσοῦτου στενοῦ χώρου. Πολύ δε υπεράνω τῶν περιφανῶν τούτων τάφων μετρωρίζεται τό μεγαλοπρεπές μνημείον του Πίττ του κρησβυτέρου, του όποιου ό υιό το έπιτηδείας χειρὸς γλυφεῖς άνδριάς φαινεταί, από του ύψους εκείνου, ως και, δια τῶν αετώδους αὐτοῦ βλέμματος και τῶν προτεινομένων δραγιόνων, αναθάρρύνων μὲν τήν 'Αγγλίαν, άπειλῶν δε τούς έχθρούς αὐτης. 'Η γενεά ή κατασκευάσασα αὐτῷ τό μνημείον εκείνο έξέλιπε. 'Επέστη δε ό καιρός, καθ' έν αί κατεσκευμέναι

και θυςμενεῖς κριτεῖς, τās όποιάς οι σύγχρονοί του περι του χαρακτηρος αὐτοῦ έσχημάτισαν, δύνανται να δασανισθώσιν ήρέμα υπό τής ιστορίας. Και ή ιστορία, θέλει με παρατηρήσει τά ποικίλα αὐτοῦ άμαρτήματα, εις παραινέσιν τῶν δρημητικῶν, και τῶν άγερωχῶν, και τῶν τολμηρῶν χαρακτηρῶν, θέλει δ' επί τέλους εκφέρει τήν λελογισμένην έτυμηγορίαν, ότι, εκ τῶν έξόχων άνδρῶν τῶν όποιων τά λείψανα κείνται περι αὐτόν, όλίγοι κατέλιπον όνομα ακηλιδωτότερον, λαμπρότερον δε οὐδεις.

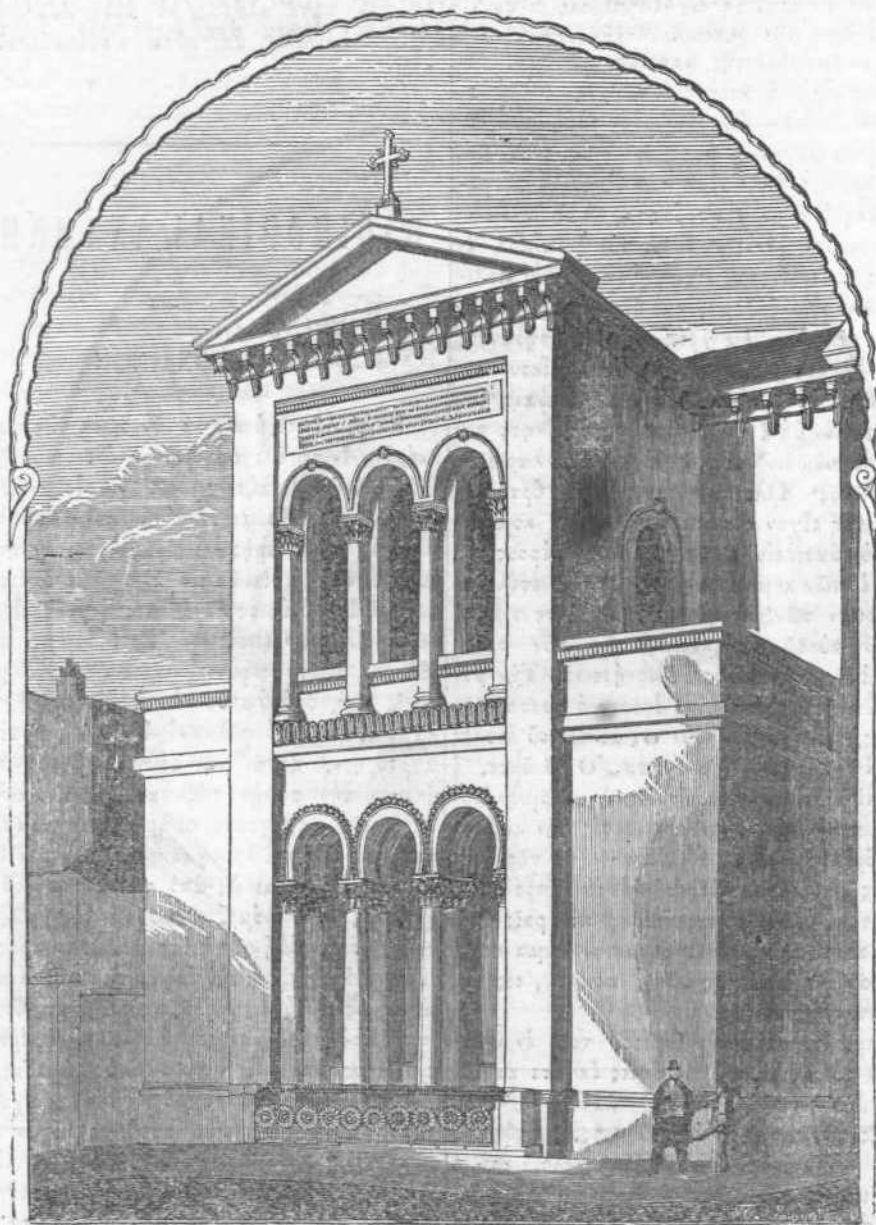
ΘΑΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

ΛΟΝΔΙΝΟΝ.

'Εν Λονδίνω ύπάρχει συνοικία ήν πολλάκις επε-κτέφην έν τή όλιγοήμερῳ αὐτῷ διαμονῇ μου, ήν δε οὐδέποτε έπλησίαζον χωρίς να αισθανθῶ έμαυτόν ισχυρῶς συγκινούμενον. 'Εν τῷ μέσῳ του άπτεος, πλατεία κυκλοτερής και εύρύχωρος, τεχνητόν περικλείουσα άλλος, έξ οικίῶν μεγάλων και εύπρεπῶν συγκειμένων, ό Φινσβούριος λεγόμενος Κίρκος, είναι ή κατοικία τῶν 'Ελλήνων έποίκων. 'Εκει δακίς παρερχόμενος έβλεπον γνωστάς φυσιογνωμίας, έβλεπον μορφάς ήλιοκαῖς και όρθαλμοῦς ών ή ζωηρότης, ών ένίοτε ή λάμψις, κατά τό φύλον εις δ' άνήκον, έφαινετο ως διαμαρτύρησις κατά τής αιωνίου βρετανικῆς ομίγλης, ήκουον τήν φωνήν τής πατρίδος μου κελαδούσαν μεταξύ τῶν, ως λέγουσιν οι ήμέτεροι γραμματικοί, όδοντοπροφάρτων και λαρυγχοπροφάρτων εκείνων φόγγων, ότινες φαινονται ως από τά άντρα του βορρᾶ έξερχόμενοι, και ένόμιζον έμαυτόν μαγικῶς μεταθεθέντα εις τās 'Αθήνας: ή όταν, άφορῶν προς τās εύρείας εκείνας άγυίας, τās εύθείας και διαπνεομένας, τās έσθρωμένας ως αιθούσας χοροῦ, προς τήν στίλβουσαν καθάρτητα, πρό τό άέριον μεταβάλλον εις ήμέραν τήν νύκτα, προς τούς εύπρεπείς άστνομικούς φύλακας, τούς πανταχοῦ παρόντας, πανταχοῦ άγρυπνον έχοντας τόν όφθαλμόν και τήν χείρα πρόθυμον, όταν έξ όλων τούτων τῶν γνωρισμάτων έννόουν ότι δέν εύρίσκομαι εις 'Αθήνας, τότε τήν πικρίαν τινῶν διαλογισμῶν ότι-νες έθλιθον τās φρένας μου ήσθανόμεν μετριαζόμενῃν υπό τινος αισθήματος μετέχοντος εθνικῆς υπερηφανείας, διότι έβλεπον εις μίαν άκραν τής μεγάλης ευρωπαϊκῆς καρδίας ήτις καλεῖται Λονδίνον, όχρευσμένην τήν δραστηρίότητα τής 'Ελλάδος, και επί τής παγκοσμίου ταύτης σκηνης τό 'Ελληνικόν εμπόριον αντιπροσωπευόμενον και σεβαστόν γινόμενον, και άπεριορίστου άπολαμβίνον πίσσεως, και τόν εθνικόν προς τούς ξένους δικαιοῦν χαρακτηρα: και κατά ναῦν έφερον τās ένδόξους ήμέρας, όταν ό χρυσοῦς και πολυχρύμων πτοαμός του έλληνικου εμπορίου κατέκυζε

τὴν γνωστὴν οἰκουμένην, ἀπὸ τῶν Ἑρακλείων στηλῶν μέχρι Πόντου καὶ μέχρι Κασκίας, ἀπὸ τῆς Ἰ.δικῆς μέχρι τῆς Γαλατίας, ὅταν αἱ ἀπειράριθμοι Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι δὲν ἐπτώχονον οὐδ' ἐξερῆμον τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἐξέτεινον αὐτῆς τὰ θρία καὶ τὴν ἐπιβροήν, καὶ ἐμετάλλεον ὑπὲρ αὐτῆς τῶν ἀποτέων τόπων τὰ πλοῦτη.

ἀποσπασμένη ἀπὸ τὴν εὐτυχεστέραν γῆν τῆς αὐτῶν γεννήσεως, καὶ προσηλῶνται μᾶλλον εἰς τὴν παρεχούσαν αὐτοῖς πάντα τὰ ἀγαθὰ, μὴ ὁ ἔθνομός αὐτῶν ἀποβαίη χαλαρώτερος καὶ νωθρότερος ὅσημέραι. Ἄλλ' ὅστις δὲν ἠτύχησεν, ὡς ἐγὼ, νὰ συναναστραφῆ τοῦς ὁμογενεῖς ἐκείνους, καὶ νὰ ἰδῆ πόσον ἐνθερμον καὶ καθαρὸν διαφλέγει τὰς καρδίας των τὸ τοῦ ἔθνι-

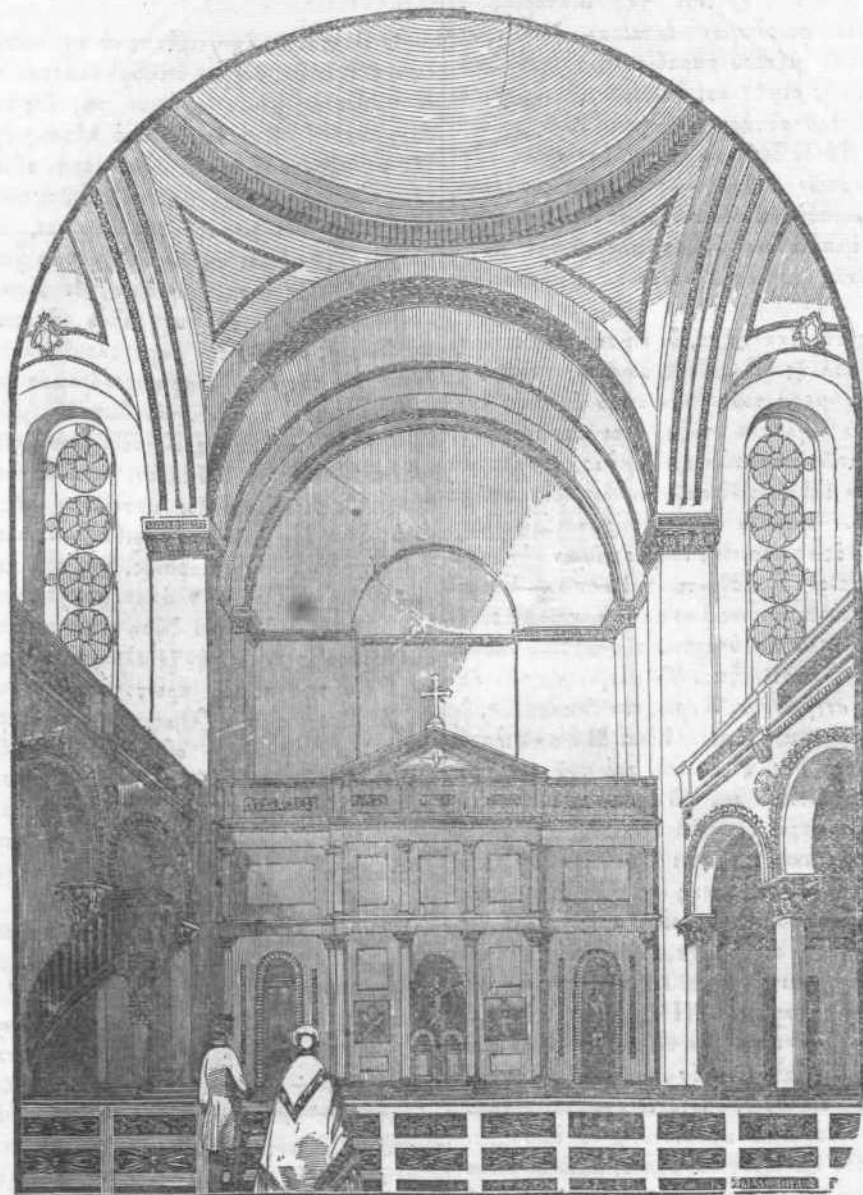
Ἡ ὄψις τῆς ἐκκλησίας.

Εἰς μόνος φόβος ἐδύνατο φυτικῶς νὰ μοι ἐπέλθῃ, μὴ αἱ ἀῖρες οὗτοι, αἱ ἐν ἀνέται καὶ πλοῦτω βιοῦτες, αἱ πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀνείας διαίτης ἐν τῇ πρώτῃ τῶν μεγυλοπόλεων ἀπολαμβάνοντες, αἱ ἐν κατὶ προκόποντες καὶ εὐδοκμοῦντες, αἱ ὑπὸ τιμῆς καὶ ὑπολήψεως πανταχόθεν περιστοιχιζόμενοι, μὴ αἰσθίνωνται τὴν καρδίαν αὐτῶν κατ' ὀλίγον

τοῦ αἰτήμα, ἐπιτεινόμενον μάλιστα ὑπὸ τοῦ πόθου καὶ τῆς ἀπειρίας, ἐκεῖνος ἅς στραφῆ ὀπίσω τοῦ Κίρκου, ἅς εἰσέλθῃ εἰς τὴν στενὴν ὁδὸν, τὴν ἐπάνωμον τοῦ ἄλλοτε παρατείνοντος αὐτὴν τεύχους τῆς πόλιως, ὅταν τὸν Λονδίνον ἐδύνατο νὰ ἔχη τείχη. (London Wall), καὶ ἐκεῖ θέλει ἀπαντήσῃ λαμπρὰν ἀπόδειξιν ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἐν Λονδίῳ Ἑλλήνων οὐδὲν

ἀπεβέσθη τῶν ἐθνικῶν αἰσθημάτων, θέλει θαυμάσει μάλιστα πόσην ἔχει πρὸς αὐτοῖς ἰσχὺν τὸ τὰ λοιπὰ ἐθνικὰ αἰσθήματα ζωογονοῦν καὶ συνέχον, τὸ θρησκευτικὸν αἰτήμα. Τριάκοντα περίπου οἰκογένειαι ἐκ συδρομῶν ἐκουσίῳ ἀνήγειραν ἐκκλησίαν, ἥτις τιμᾷ πρὸς τοῖς ξένοις τοῦς Ἑλλήνας, καὶ εἰς τὴν ἰδαπανήθησαν ὑπὲρ τὰς 260 χιλιάδας δραχμῶν. Τὸ σχέδιον αὐτῆς δὲ γράψεν ὁ Ἄγγλος ἀρχιτέκτων Owen, εἰς τὴν συνδύσας δύο σχέδια τῶν ἡμετέρων ἀξίων ἀρχιτε-

Μουσῶν θιαζώτου διακριθέντος, ἦδη δὲ τῷ Ἑρμῇ ὑπηρετοῦντος Κ. Ἑμμ. Ψύχ. Ἐὰ δὴ πρὸ πάντων ἐλλείποντα ἐν Λονδίῳ εἰσι τῆ καὶ σῶς, καὶ τὰς ἐλλείψεις ταύτας ἐπιθέθη καὶ ἡ οἰκοδομὴ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας. Τὸ γῆπεδον ἐστὶ οὐ ἀνηγερέθη ἦτον στενόν, καὶ σκοτεινὴ ἡ ὁδὸς ἐν ἣ κείται· διὰ τοῦτο ἀνάγκη ἦτον νὰ περιστάλῃ μὲν τὸ πρόσωπον κατὰ πλάτος, νὰ ἀρθῆ δὲ εἰς ὕψος, ὅπως φωτίζηται ἄνωθεν, καὶ οὕτω κατεσκευασθῇ ἡ ὄψις

Ἐσωτερικὴ ὄψις τῆς ἐκκλησίας.

κτόνων Κλεάνθους καὶ Καυταντζόγλου, τὸ μὲν Ἑλληνικῆς, τὸ δὲ Βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Διεύθυνε δὲ τὴν οἰκοδομὴν εὐπρεπέστατα ὁ τέκτων Jay, συναντιληφθέντος καὶ συνοδηγοῦντος μετὰ μεγάλου ζήλου τοῦ ἄλλοτε μὲν ἐν Ἑλλάδι ὡς πεπαιδευμένου τῶ-

διόρορος, ὡς φαίνεται ἐν τῷ δημοσιευμένῳ πίνακι, ἔχουσα διπλὴν ἐπάλληλον σειρὰν κορινθίων διπλοκίτων, φερόντων ἀψίδας, καὶ περιλαμβανόντων. Κάτω μὲν τὰς εἰσόδους, ἄνω δὲ φωταγωγούς πολυχεροῦ ὑέλου. Ὑπεράνω δ' αὐτῶν, ἐπὶ τοῦ μετώπου, ἐλαράθη-

σαν ἐν κοίλῳ πλασίῳ οἱ τέσσαρες ἀκόλουθοι ὠραῖοι στίχοι, συγθεθέντες ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Κ. Φιλίππου Ἰωάννου:

Σεπτῆς Βικτορίας, Βρετανῶν μέγαν ἰθυνοῦση Λαόν, ἰδ' ἀλλ' ἀνδρῶν φύλα πολυσπερία, Τόν δε Θεῶ Σωτῆρι παροικίῃ εἶσατο Γραικῶν Νηόν, θεσμοσύνας ἀζομένη πατρίους.

Εἰς τοὺς στίχους τούτους ἂν ἔχωμεν τί νὰ παρτηρήσωμεν, τοῦτο δὲν εἶναι τῆς Βικτορίας τὸ Ο, ὅπερ τινὲς τῶν φιλολόγων ἐκάκισαν. Ἄν τοῦτο θεωρηθῆ ὡς τοῦ μέτρου παραβίασις, τὸ καθ' ἡμᾶς ἠθέλομεν προθύμως δεχθῆ καὶ δευτέραν, ἀντὶ αὐτῆς ἐδυνάμεθα ν' ἀντικαταστήσωμεν τοὺς Ἑλληνας ἀντὶ τῶν Γραικῶν. Τὸ δὲ διάγραμμα τῆς ἐκκλησίας σύγκειται ἐκ δύο κυτῶν ὀρθογωνίως διασταυρουμένων, ἀλλὰ τὰ κενὰ μεταξὺ τῶν δύο τοῦ σταυροῦ βραχίονων καὶ τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως πληροῦνται μέχρι τοῦ ἡμίσεως ὕψους, περιλαμβάνοντα κατὰ πλάτος τὸν νάρθηκα.

Τὸ δ' ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, ὃ ἐπίσης παριστῶμεν ἐνταῦθα, μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας συνδέον τὰ Ἑλληνικὰ κοσμήματα μετὰ τοῦ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, εἰσι τὰ Θριαμβευτικὰ λεγόμενα τόξα, ἧτοι τὰς διαιρούσας τὴν τῶν κυτῶν διασταύρωσιν ἀψίδας, κατὰ κράτος καὶ στηριζόμενα ἐπὶ κορινθιακῶν κίονων, οἷοι καὶ οἱ τῆς ἐκτὸς στοᾶς. Ἐπὶ δὲ τῶν τεσσάρων τόξων ἐπιθήθηται βυζαντινὸς σφαιροειδῆς τουρλοῦ, ἔχων τὸν κάτω κύκλον κοσμούμενον ὑπ' ὀδόντων Ἰωνικῶν. Εἰς τὸ τέμπλον ἐμπρέπουσιν εἰκόνες βίωσις τῆς ζωγραφίας, ἐν τῷ μεσαιτάτῳ δὲ πλασίῳ ὑπερῶν τῆς ὠραίας πύλης εἰσὶν ἐπιγεγραμμένοι αἱ λέξεις: Τὸ στερῶμα τῶν ἐπισοί, πεποιθῶτων στερέωσον, Κύριε, τὴν ἐκκλησίαν, ἣν ἐκτήσω τῷ τιμῶ σου αἵματι. Εἶναι δὲ λίαν φιλοτέχνως τετορευμένη ὅλη ἡ ξυλική, καὶ τοῦ τέμπλου αὐτοῦ καὶ τῶν στασιδίων καὶ τοῦ ἀμβωνος, ὅστις καίεται ἐπ' ἀριστερὰ παρὰ τὸν πρῶτον κίονα, καὶ ἀπ' οὗ ὁ ἱερεὺς κατὰ κυρικὴν κηρύττει τὸν θεῖον λόγον, μὴ ἀμελῶν βεβαίως ν' ἀναμνησθῆ εἰς τοὺς περισταμένους καὶ τὴν μεμακρυσμένην πατρίδα, καὶ νὰ ζωπηρῆ ἐν αὐτοῖς τὰ πρὸς αὐτὴν αἰσθητά, καὶ νὰ τοὺς προτρέπη αὐτὴν νὰ θεωρῶσι πάντοτε ὡς κέντρον, ὡς σκοπόν, ὡς ἔσχατον καταφύγιον. Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἦ τις τοῖς ὁμογενέσιν εἶναι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δεσμός καὶ ποίμνη κοινὴ, καὶ ἀντιπρόσωπος παρ' αὐτοῖς οὕτως εἰπεῖν τῆς Ἑλλάδος, συντελεῖ καὶ τοῖς ἄλλο γενέσι παρ' οἷς ἴδρωται νὰ καταδεκνῆ τὸ ἱεροπρεπὲς καὶ σεβαστὸν τοῦ ἡμετέρου δόγματος, καὶ νὰ καταστρέφῃ τὰς περὶ αὐτοῦ τυχόν ἐπικρατούσας προλήψεις παρ' ἐκείνοις, οἵτινες ἐν τῇ τεταραγμένῃ των συνηδεῖσι ζητοῦσι τῆς ἀρχικῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας τὰς ἀληθείας καὶ τοὺς τύπους, ὡς ἡμεῖς καυχόμεθα ὅτι διετηρήσαμεν ἀναλλοίωτον τὴν ἀρχαίαν παρακκαταθήκην.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ο ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ,

κωμῳδία Μολιέρου τοῦ Γάλλου, μεταφρασθεῖσα ἰμμέτρως, καὶ μετενεχθεῖσα εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς ἦθη ὑπὸ

Ι. ΊΣΙΔΩΡΟΥ ΣΚΥΛΙΣΣΗ.

Ὁ Βολταῖρος ἐπιχειρήσας νὰ σχολιάσῃ τὸν Κορνῆλιον, ἔλεγεν ὅτι ὀλίγου δεῖν ὑπ' ἐκάστην σελίδα ὄφειλε νὰ γράψῃ ὡς μόνον σχολίον τὰς λέξεις, ὠραῖον, θαυμαστόν! Καὶ ἡμεῖς ὑπὸ πᾶσαν σχεδὸν σελίδα τῆς μεταφράσεως τοῦ Κ. Σκυλίση εἰμεθα πρόθυμοι νὰ γράψωμεν «ἐπιτυχεστάτον, ἀξέπαινον, ἀριστόν!» Δύο ὑπάρχουσι μεταφράσεων τρόποι, καλῶν δηλαδὴ μεταφράσεων, διότι κακῶν ὑπάρχουσιν ἅπειροι, ὡς μᾶ: διδάσκει πῆρα δυστυχῶς συνεχῆς. Κατὰ τὸν μὲν, ὃ μεταφραστὴς εἰς τὸ συγγραφεὶ ἀφοσιούμενος, σκιὰ καὶ Σωτίας αὐτοῦ, τὸν παρακολουθεῖ κατὰ βήμα, σέβεται καὶ τὰς ἐλαχίστας παρεκδρομάς του, τὸν ἐπιγαλιζέται μετ' ἀγάπης, τὸν θωπεύει μετὰ λατρίας, θέλει νὰ τὸν καθιδρύτῃ εἰς τὸ ἑαυτοῦ ποιητικὸν τέμενος ἀναλλοίωτον, ἀνέπαρον, καὶ ἀκέραιον, ὡς τὸ πάλαι εὐσεβεῖς ἱερόσυλοι μετέφερον εἰς τοὺς ἰδίους ναοὺς: ξένα εἶδη θεῶν, καὶ περιβάλλον αὐτῶ τῆς ἰδίας γλώττης τὸ ἔνδυμα διαφανές, καὶ προσηφικὸς, ὥστε νὰ ἐλέγχῃ μᾶλλον ἢ ν' ἀποκρύπτῃ τὴν πρωτότυπὸν του μορφήν, θέλει νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην τῆς μεταφράσεως τὴν αὐτὴν ἐντελῶς ἐντύπωσιν, ἣν λαμβάνει ὁ ἀναγνώστης τοῦ πρωτοτύπου. Οὕτω μετέφρασαν ὁ Βοσσιος τὸν Ὅμηρον, τὸν Βιργίλιον, καὶ τὸν Ἀριστοφάνην, οὕτως ὁ Σατωβιάνος τὸν Μίλτων, οὕτως ὁ Ἰάκωβος Ρ. Ραγκαθῆς τὰ ἀριστουργήματα τῶν Γάλλων δραματουργῶν. Τοιαύτη τέλος εἶναι ἡ ἀκριθὴς, ἀλλὰ τραχιὰ καὶ ἄχρησις μεταφράσις τῶν ἰδικῶν ποιημάτων τοῦ φιλοπάτριδος Γαλανοῦ.

Κατὰ δὲ τὸν ἄλλον τρόπον ὃ μεταφραστὴς λαμβάνει μὲν τὸν συγγραφεὶ ὡς ὀδηγόν, ἀλλὰ δὲν δεσμεύεται εἰς τὸ βήμα του: ἐμπνέεται μὲν ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν γίνεται ἀκριθὴς του ἡχώ: μεταφέρει μὲν αὐτὸν εἰς τὰ ἴδια τεμένη, ἀλλ' ὡς οἱ μετασκευάζοντες ἄλλων θεῶν ἀγάλματα εἰς ἀγάλματα τῶν ἰδίων θεοτήτων, ἣ δι' ἐπιθέσεως νέων κεφαλῶν εἰς ἑαυτῶν εἰκόνας μεταβάλλοντες: τὸν μετακαλεῖ εἰς τὸ ἔθνος του οὐχὶ ὡς φιλοξενούμενον μέτοικον, ἀλλὰ πολιτογραφεῖ αὐτόν, τὸν μεταμυθρύνουσι, τῷ μεταβρῦμαίεζι χαρκατῆρα καὶ ἦθη, ὥστε καθιστᾷ αὐτὸν εὐπαράδεκτον καὶ οἰκτεῖον εἰς τοὺς νέους αὐτοῦ συμπολίτας, πολλάκις ὡς καὶ λητμομένης τῆς ἀρχαίας καταγωγῆς του. Οὕτως εὐφύστατα μετέπλεσαν ὁ Κ. Οικονόμος τὸν Γάλλον Ἀρπαγῶνα εἰς τὸν αὐτόχημα Ἑλληνα Ἐξηνταβελόνην: οὕτως αὐτὸς ὁ Μολιέρους μετέφεριν εἰς τὴν Γαλλικὴν φιλολογίαν Ἰσπανικὰ δράματα, αὐτὰ

μὲν ἄγνωστα καὶ λητμονηθέντα, ἐνῶ αἱ γαλλικαὶ μεταφράσεις εἰσι καὶ ἔσονται ἀθάνατοι: οὕτω τέλος μετεποίησε τὸν Ταρτούφον καὶ ὁ Κ. Σκυλίση, καὶ ἔκπερεν ἴτως ἢ μεταμόρφωσις νὰ γίνῃ πληρεστέρα ἀκόμη διότι, ἀπ' οὗ ὁ σκοπὸς τῆς μεταφράσεως ταύτης δὲν εἶναι νὰ μᾶς δώσῃ τὸ γαλλικὸν δράμα, τὸ γαλλικὸν πνεῦμα, τὴν γαλλικὴν κοινωνίαν τοῦ 17. αἰῶνος, πρέπει νὰ μᾶς δώσῃ δράμα ἑλληρικόν, κατάλληλον εἰς τὸ ἑλληνικὸν θέατρον, καὶ κατοπτρίζον ἑλληνικὰ ἦθη καὶ ἑλληνικὴν κοινωνίαν.

Οἱ πλείστοι τῶν στίχων τῆς μεταφράσεως εἰσι φυσικοὶ, εὐρυθμοὶ, ἐντρομονιοὶ, ἐκείνοι δὲ μάλιστα ἐφ' ὧν ὃ μεταφραστὴς ἀποπτύων τοῦ συγγραφεῖος τὸ γαλλικόν, παρεδίδεται εἰς τὴν ἰδίαν ἐμπνευσιν καὶ αὐτὸ σχεδιάζει. Ἄν δὲ που ἐνίοτε τὸ βήμα του περιπλέκηται, ἂν φαίνεται ἐπιπόνως σύρων τὴν ἄλυσιν τοῦ μεταφραστοῦ, στενεχωρούμενος καὶ δύσπνοος εἰς τὸ ξένον ἔνδυμα, καὶ συνθλῶν, μέχρις οὗ διεῖλθῃ τὴν ἀοδίαν, γλοσπᾷ μετὰ τῶν ξηρῶν, δημῶδη μετ' ἐπιτετηθευμένων, ἂν εἶναι περὶ ἀνώμαλος, καὶ σωρεύων στίχους πολλοὺς, καὶ οὐχὶ πάντοτε ἀναγκαίους, ὅπως πληρῶτη χάσματα, ἐφ' ὧν ὃ συγγραφεὶς ἀρκεῖται εἰς μόνον ὑπερτείνων στίχων, τοῦτο συμβαίνει ὅπου μᾶλλον φιλοτιμεῖται εἰς τὴν πίστιν τῆς μεταφράσεως: ὥστε τὸ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν ὅτι ἡ μεταφράσις αὕτη, ἣ ἐν γένει κρίνομεν ἀξιόλογον, ἐκεῖ μάλιστα εἶναι ἀσθενεστέρη, ὅπου εἶναι καὶ πιστοτέρα, καὶ ἐκυρίαζον νομίζομεν αὐτῆς: τὸ ἐλάττωμα, ὅτι εἶναι μεταφράσις.

Ἡ κρίσις αὕτη ἀντιβαίνει, τὸ ἠξέρομεν, εἰς ὅσα πρεσβυεῖ τὸ προοίμιον τοῦ μεταφραστοῦ. Ἄλλ' ἂν ὑπάρχῃ τι μέρος τοῦ βιβλίου πρὸς ὃ δὲν εἰμεθα πάντοτε σύμφωνοι, τοῦτο εἶναι αὐτὸ τὸ προοίμιον. Ἄν ἤθελε ν' ἀποδείξῃ ὁ Κ. Σκυλίση ὅτι καλῶς ποιῶν μετέφρασε τοῦ Μολιέρου τὸ ἀριστούργημα, εἶχε λόγον πολὺ ἰσχυρότερον τῶν ὅσους προτείνει, καὶ ὁ λόγος οὗτος εἶναι, ὅτι καλῶς τὸ μετέφρασαν. Οὗτος καθιστᾷ ὅλους τοὺς λοιποὺς περιττοὺς, καὶ μάλιστα τὸν δεινὸν ἐκείνον ἀφορισμὸν, ὅτι διὰ πολλὸν χρόνον δὲν δύναται καὶ δὲν πρέπει νὰ παράγωνται ἐν Ἑλλάδι πρωτότυπα δράματα, ἀλλὰ μόνον μεταφράσεις δραμάτων. Θεωρία καὶ πῆρα νομίζομεν ὅτι μάχονται κατ' αὐτοῦ. Ἡ ποίησις δὲν εἶναι καρπὸς σπουδῆς: μακρᾶς καὶ ἐπαγωγίου, ἀλλ' αὐτόματον προῖον τῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς ἐμπνεύσεως. Θυγάτηρ τοῦ οὐρανοῦ, κατέρχεται ἀπροσκλητῶς πρὸς ἐκλελεγμένας τινὰς ψυχὰς, καὶ προστάγουσα αὐταῖς τὴν θεῖαν τῆς δᾶδα, προκαλεῖ μέλη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρόσφορα πρὸς τὸ ἔθνος, παρ' ὧ χρησμοφδεῖ, καὶ ἀνάλογα τῆς αὐτοῦ καταστάσεως. Ὅταν δ' ὁ ποιητὴς εἶναι κατὰ πάντα τοῦ ἔθνους του καὶ τῆς ἐποχῆς του, ἂν εἶναι μεγαλοφυῆς, ἂν, δηλαδὴ, εἶναι ἀληθῆς ποιητὴς, θέλει οὐχ ἦτοιο προπορεύεσθαι ἀμφοτέρων. Οἷσα ἐψάλλε μέλη ὁ Πανδαρὸς ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἔτι θεϊότερα ἐψάλλεν ὁ Ὅμηρος: ἐπὶ τῆς τραχίας ἐποχῆς τῶν ἀνάκτων, καὶ ἀθανάτου: ἐκρούσε καρδὰς ὁ Ὀρσιάνος, ὁ Βήρδος τῶν ὀρεσιτρόφων καὶ ἀγρίων Κελτῶν. Παιδείαν εἶχε πολλὴν ὁ Οὐίργιλιος, καὶ ὁ Μίλτων ἔγραψεν ἀπ' οὗ ὠρίμασαν πῆρα καὶ ἡλιθία

τὸν νοῦν του, ἀλλ' ὁ Δαυὶδ ἦτον ποιμὴν, καὶ ὁ Κλοψτόκος: ἐποίησε τὸ πρῶτον καὶ ὠραιότατον μέρος τῆς Μισσαῖδος του πρὶν καταλεῖψῃ τὰς ἔδρας τοῦ Πανευπιστημείου.

Ὅτι δὲ λέγομεν περὶ τῆς ποιήσεως ἐν γένει, ἐφαρμόζεται, ἐννοεῖται, καὶ εἰς τὴν δραματοποιίαν, ἧτις εἶναι ἰδιαιτέρος τύπος ποιήσεως, ἀπαιτῶν μὲν βεβαίως μεγάλα παρὰ τοῦ ποιητοῦ, καὶ μεταξὺ ἄλλων ἦθος, πιθανότητα, πλοκήν, κατάληψιν ἢ μᾶλλον ἀσθησιν τῶν παθῶν, διάγνωσιν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας: ἀλλὰ ταῦτα πάντα πρῶτον μὲν οὐχ ἦτοιο ἀπαιτοῦνται καὶ εἰς πᾶν ἄλλο εἶδος ποιήσεως, ἐπειτα δὲ συγκεκριαλοῦνται εἰς μίαν μόνην λέξιν, ἧς ἄνευ οὐδ' αὐτὰ, οὐδὲ δραματικὴ ποίησις, οὐδὲ ποίησις παντάπασιν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰς τὴν λέξιν μεγαλοφυῖα, ἧτις καλλιεργεῖται μὲν καὶ κοσμεῖται, ἀλλ' οὕτε δίδεται οὐτε ἀποκτάται. Ἄν ὁ Εὐρωπαϊκὸς καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἔγραψον ἐπὶ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος, ἂν ὁ Βολταῖρος ἦτον πάνσοφος, ἀλλ' ὁ Μολιέρους καὶ Σαικεσπῆρος ἦσαν ἀπλοὶ σκηνοὶ. ὁ μὲν μικρὰς παιδείας, ὁ δὲ ἀμαθῆς, καὶ εἰς τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τοῦ μεσαιῶνος, οἱ ἀπαιθῦτοι λαοὶ εἶχον δράματα, τὰ καλούμενα Μυστήρια.

Ἄν τις ἄρα εἴπῃ ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶναι ὠρμος διὰ πρωτότυπον ποίησιν, λέγει ἀντικρὺς παραλογισμὸν: ὃ δὲ διευχυρίζομενος, ὡς ὁ Κ. Σκυλίση, ὅτι δράματα δὲν δύναται νὰ ἔχῃ πρωτότυπα, φαίνεται παραγνωρίζων ὅτι πᾶ: λαὸς ἐν πάτῃ ἐποχῇ δύναται νὰ ἔχῃ ἴδιον δράμα ἀριζόνιον πρὸς τὰς ἰδίας διανοητικὰς καὶ αἰσθητικὰς δυνάμεις, ὥστε παντόμια τινα δράματα ἔχουσι καὶ αὐτοὶ τῆς Πολυνησίας: οἱ ἄγριοι, ὡς καὶ πᾶς λαὸς ἐν πάτῃ ἐποχῇ δύναται νὰ ἔχῃ ποιητὰς, οἷους ἐπιτρέπει καὶ ἀπαιτεῖ ὁ δαυθὸς τῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως. Ἐννοοῦμεν πᾶσαν προτροπὴν πρὸς τοὺς ἀποπειρωμένους τῶν ἀτραπῶν τοῦ Παρνασσοῦ, ὅπως καλλιερῶσι τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν των, ὅπως ἔχουσι διηγετικὸν ἐφόδιον καὶ μελέτημα τὰ ποιητικὰ ἀριστουργήματα τῆς προγονικῆς καὶ τῆς ξένης φιλολογίας. Νὰ τοῖς λέγηται ὁμοῦς ὅτι ἐπὶ πολὺ ἀκόμη πρέπει εἰς μόναν μεταφράσεως νὰ περιορίζωνται, τοῦτο δὲν τὸ ἐννοοῦμεν.

Τὸ καθ' ἡμᾶς ὁμολογοῦμεν μάλιστα ὅτι ἐντελῶς τὴν ἐναντίον ἔχομεν γνώμην. Ἄν ἡ ποίησις, ἐν ἣ καὶ ἡ δραματοποιία, ἀπαιτῆ μεγαλοφυῖαν καὶ ἐμπνευσιν, μεγάλα βεβαίως δωρήματα, ἀλλὰ δωρήματα ἀνωθεν, ἢ μεταφράσις, ἢ καθαρὰ, δηλαδὴ, μεταφράσις, καθ' ἣν ὃ μεταφραστὴς οὐδέποτε, αὐτονομίας πειρώμενος, δὲν διαδιδράσκει ἐπὶ τοῦ ἰδίου κηράτου, αὕτη εἶναι πρὸ πάντων παλῆ λέξεων, εἶναι γλωσσικὸν τέχνασμα, ἀπαιτεῖ ἀπαραιτήτως παιδείαν, σπουδὴν ξένων φιλολογίων, περιουσίαν γνώσεων, ἐξ ὧν νὰ συρραφῇ ὁ ἐντεχνος τῆς μεταφράσεως κέντρον: ὥστε διὰ τοῦτο ἐν τῇ ἀλληλουχίᾳ τῶν φιλολογικῶν παραγωγῶν αὕτη πρέπει νὰ εἶναι, καὶ εἶναι τῷ ὄντι, ὀψιγονωτέρα τῆς πρωτοτύπου ποιήσεως. Οὕτε ὁ Θεσπις μετέφρασαν, οὕτε ὁ Ὀρρεὺς, οὕτε ὁ Ὅμηρος: ἀλλὰ μετέφρασαν οἱ πεκαυδευμένοι καὶ ἧκιστα ποιητικοὶ Ῥωμαῖοι, ὁ λόγιος Βιργίλιος, ὁ Πλαῦτος καὶ ὁ Τερέντιος. Καὶ ἐν τῇ

νεωτέρα Εύρωπῃ, λαοὶ ἀγροῖκοι ἤρχισαν ἀγροῖκον ἀλλ' αὐτοφυῆ τὴν ποίησιν ἔχοντες, τῶν Τρουβαδούρων οἱ Γάλλοι τὰ ἄσματα, τοὺς Νειβελούγγους οἱ Γερμανοὶ, τὴν ἐκαλλιέργει δὲ κατ' ὀλίγον ὁ προῖων ἐξευγανισμός. Ἀλλὰ διὰ μεταφράσεων οὐδεμία φιλολογία ἤρχισε μορφουμένη. Τοιαύτη δὲν εἶναι ἡ ὀργανικὴ τῆς φιλολογίας ἀνάπτυξις. Μετὰ τὸν Κλοφτόκον, τὸν Σχίλλερρον καὶ τὸν Γαίτην μετέφρασαν ὁ Βόστιος τὸν Ὀμηρον, ὁ Βειλάνδος, πρῶτον ἐποίησε τὸν Ναθάντου, καὶ ἔπειτα μετέφρασε τὸν Σακισπέτρον οὐδὲ παρήγαγε τὸν Σχίλλερρον καὶ τὴν Γαίτην ἢ μεταφράσις αὐτῆ, διότι ἐκεῖνοι ἀνεγίνωσκον εἰς τὴν γλώσσάν του τὸν Βρεττανὸν Σοροκλήν, οὕτε ἐμόρφωσαν αὐτὴ τὴν φιλοκαλίαν τῶν Γερμανῶν, οἵτινες προτιμῶσι μέχρι τοῦδε τὸν ἐδικόν των Δὸν Κάρολον καὶ Ἐγμόνδον, ἀπὸ τὸν ξένον Ἐμπορον τῆς Βενετίας ἢ τὸ Θερεϊνὸν Ὄναρ. Διὰ τοῦτο ὁμοῦ δὲν διπυχοῦντο μετὰ τὸν Δὸν Κάρολον καὶ Ἐγμόνδον, ἀπὸ τὸν ξένον Ἐμπορον τῆς Βενετίας ἢ τὸ Θερεϊνὸν Ὄναρ. Διὰ τοῦτο ὁμοῦ δὲν διπυχοῦντο μετὰ τὸν Δὸν Κάρολον καὶ Ἐγμόνδον, ἀπὸ τὸν ξένον Ἐμπορον τῆς Βενετίας ἢ τὸ Θερεϊνὸν Ὄναρ.

Κρίνομεν ἐντελῶς περιττὸν νὰ προθέσωμεν ἐπὶ τὴν μεταφράσιν τοῦ Κ. Σκυλίση οὐδὲ σύγκρισιν ἐπιδέχεται πρὸς τὴν τοῦ Κοκκινάκη, διότι, καὶ ὡς πρὸς τὴν γλώσσαν, καὶ ὡς πρὸς τῶν φράσεων τὴν στρόφην, καὶ ὡς πρὸς τὴν στιχοῦργίαν εἶναι χειρίστη μὲν ἡ παλαιὰ ἀρίστη δ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἢ νῆα μεταφράσις. Καὶ τὸ μέτρον δὲ ταύτης ἀκόμη προτιμῶμεν διὰ τὸν Ταρτοῦφρον ἀπὸ τὸ μέτρον τῆς πρώτης, ἢ καὶ νομίζομεν ἐκεῖνο οἰκειότερον εἰς κωμικὰ ἀντικείμενα, τοῦτο δὲ εἰς τὰ ἐμβριθέστερα καὶ τὰ τραγικὰ, ἀπ' ἐναντίας τῆς γνώμης τοῦ Κ. Σκυλίση, ὅστις ἐν σελίδι δ. τοῦ προοιμίου, σημειῶσις (6), λέγει ὅτι τὸ μέτρον τῆς ὑπὸ τοῦ Κ. Ι. Ῥαγκαθῆ μεταφράσεως τῆς Ζαΐρας, τοῦ Κίνα, κτλ. δὲν ἀπέβη ποτὲ κατάλληλον εἰς τραγωδίαν. Ὁ τροχαιὸς, ἔχων τὴν θέσιν προηγουμένη τῆς ἀρσεως, εἶναι εὐκρινέστερος καὶ κορυφότερος, ὁ δ' ἱκμβὸς ἀπὸ ἀρσεως μεταβαίνων εἰς θέσιν, εἶναι ἐμβριθέστερος καὶ μεγαλύτερος ἀκατάληκτος εἶναι ἀναμφιβόλως, διὰ τὸ πολὺ μορφοῦν, τὸ εὐστροφοῦν, καὶ ἀνετον αὐτοῦ, ὁ πάντων καταλληλότερος διὰ τὸν δραματικὸν ἐν γένει διάλογον, ὥστε καὶ αὐτὸν παρέδοντο γενικῶς οἱ ἀρχαῖοι καὶ τραγικοὶ καὶ κωμικοὶ ποιηταί. Ἀλλ' εἰς μεταφράσεις γαλλικῶν τραγωδιῶν, τῶν αὐστηρῶς ἐσφηνωμένων, τῶν ἀκριβῶς μεμετρημένων ἐκείνων, τῶν ἐχουσῶν δεδουλευμένους, κατεξορισμένους καὶ καθ' ἕνα τύπον κεκομμένους τοὺς στίχους, τὸ τοιοῦτον μέτρον εἶναι λίαν ἐλεύθερον καὶ ἐκλελυμένον, οὐχὶ ἱκανῶς αὐστηρὸν καὶ σύμμετρον, καὶ ὁ Σχίλλερρος εἰς τοιοῦτον μεταφράσας τὴν Φαίδραν τοῦ Ῥακίνου, ἀπέτυχεν. Εἰς τὸν γαλλικὸν Ἀλεξανδρινόν, θεωρουμένης τῆς ὑφῆς ἐκατέρων τῶν γλωσσῶν, καὶ τοῦ μήκειος τῶν λέξεων αὐτῶν, ἀντιστοιχεῖ ὁ ἡμέτερος τετράμετρος ὁ ἱκμβικός. ὁ λεγόμενος πολιτικός δεκαπεντασύλλαβος, ὃν καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἀνεγνώριζον ὡς τῆ τε τραγωδία καὶ τῆ σοβαρᾶ κωμωδία πρέπειν, ὡς καὶ ὁ τετράμετρος ὁ τροχαικός, ὁ στίχος τοῦ Κ. Κοκκινάκη, καὶ ἀμφοτέρων

τῶν μέτρων γίνεται πολλὴ χρῆσις καὶ ἐν τῷ Ἀριστοφάνει καὶ ἐν τοῖς τραγικοῖς. Ἀλλ' εἰς τὴν τοσαύτην λεπτολόγον φυσιολογίαν τῶν στίχων δὲν θέλομεν νὰ ἐνδιατρίψωμεν. Ὅταν οἱ στίχοι εἶναι καλοί, δὲν εἰμεθα ἡμεῖς οἵτινες θὰ ἐξετάσωμεν ἂν εἶναι ἱαμβικοί, ἢ τροχαικοί. Ἀπὸ τὸν ποιητὴν ἀπαιτοῦμεν νὰ μᾶς τέρψῃ, ἀδιαφοροῦμεν πῶς, καὶ ὁμολογοῦμεν ὅτι τὴν ἀπαιτητὴν ταύτην ἐξεπλήρωσε πληρέστατα ὁ Κ. Σκυλίση.

ΛΕΞΙΚΟΝ

Τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὑπὸ Δ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ. Ἐξεδόθη στεριωτικῶς ὑπὸ Α. Κορμηλᾶ ἐν 1851.

ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

Τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Κατὰ τὸ στεριωτικόν τοῦ Ἰ. Α. Ε. Σμιδιτίου, Ἐξεδόθη ἐπὶ Ἐμμ. Ἀρτωριάδου 1851.

Ἐπὶ τῶν προλαβουσῶν ἐποχῶν ἡ σπουδὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἀπετέλει θεατικῶς πρὸς ἡμῖν τὸ ἐπισημότερον τῆς ἀγωγῆς μέρος, κολλάκις τὴν ἀγωγὴν ἄτασαν, καὶ τινες ἐν αὐτῇ ἐλέποντες τὸν κρῖνον τὸν συνδέοντα τὰς τότε τύχας μετὰ τοῦ παρελθόντος, ἴσως δὲ καὶ τὸ σπέρμα τὸ περιέχον τὸ μέλλον, ἐπεμελοῦντο αὐτῆς ἐκθύμως, καὶ ἀνεδείκνυντο ἐνίοι ἑλληνοῖσι ἐξοχοί. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς νέας τῆς Ἑλλάδος πολιτικῆς καταστάσεως αἱ σπουδαὶ αὐτὰ ἀπόλεσαν ἴσως τι τῆς αὐτῶν βαθύτητος, ἀλλ' ἀνεπτύχθησαν εἰς ἑκτασιν ἀσυγκρίτως μεγαλητέραν. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἀνέβη εἰς θρόνον, εἰσῆλθεν εἰς δικαστήρια, ἐπέβη τοῦ βήματος τῶν ῥητόρων, χρησμοῦδε ἀπὸ ἐπισημονικῶν καθεδρῶν, διέπει τὴν τῶν κοινῶν διοικήσιν, διευθύνει στρατὸν καὶ στόλον, ὑπηρετεῖ τὴν βιομηχανίαν, καὶ ἀντανακλᾷ καθ' ὅλα τὰ μέρη αὐτῆς τὴν πλήρη ζωὴν τοῦ κοινωνικοῦ σώματος. Ἡ μελέτη ἐπομένως αὐτῆς εἶναι τὴν σήμερον οὐχὶ νεκροῦ αὐτοψία, ἀλλὰ μετὰ ζῶντος συνεχῆς συνδιαίτησις, οὐχὶ δικαίωμα τῶν τῆς διανοίας ἀριστοκρατῶν, ἀλλ' ἐπιούσιος τροφὴ τῶν πλείστων ἐπιτηδευμάτων καὶ τάξεων, καὶ τὰ βοηθήματα πρὸς ἐκμάθησίν της, τὰ λεξικά μάλιστα, βιβλία πρώτης ἀνάγκης. Ὁ Βαρῖνος ἦτον ἄλλοτε ἢ μόνη πρόνοια τῶν διδασκομένων, καὶ αὐτὸν, σπάνιον καταντήσαντα, ὀλίγοι ἐκέκτηντο, καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον οὐδὲν ἄλλο λεξικὸν ἀντικατέστησε· διότι ἡ συγγραφή λεξικοῦ δὲν εἶναι ἔργον εὐχερὲς οὐδὲ τοῦ τυχόντος. Ὑπὸ τῶν ξένων συνετάχθησαν λεξικά ἀξιόλογα, ὑπὸ τῶν Γερμανῶν μάλιστα· ἀλλ' αὐτῶν ἢ μεταφράσις δὲν ἤδυνατο ν' ἀποβῇ ἔργον ἀρτίον, καθὼς τῷ ὄντι οὐδὲ ἀπέβη ποτὲ τοιοῦτον, ὅσακις ἐγένετό τις αὐτῆς ἀπόπειρα. Τὰ κυριώτερα προτερήματα τὰ διακρινόντα τὸ ἐντελὲς λεξικὸν εἰσὶ, πρῶτον τὸ πλήρες· πρέπει τὸ

λεξικὸν νὰ περιέχῃ πᾶσαν τὴν ὕλην τῆς γλώσσης, πάσας τὰς λέξεις αὐτῆς, καὶ ὅταν πρόκειται περὶ γλώσσης νεκρᾶς, νὰ διακρίνῃ καὶ μακρύνῃ τὰς ἀνυπαρκτοὺς, τὰς νόθας, τὰς προκυπτούσας ἀπὸ διεφθαρμένης γραφᾶς· νὰ περιέχῃ δὲ καὶ παρῶν τῶν λέξεων πάσας τὰς σημασίας καὶ διαφόρους χρήσεις, σαφηνιζομένας, ὅπου ἀναγκαῖον, καὶ διὰ παραδειγμάτων. Τοῦτο τὸ πρόβλημα προετίθετο νὰ λύσῃ ἡ Κιβωτός, ἧτις ὁμοῦς ἀπέβη ἀληθὲς ἀντίτυπον τῆς ἐπὶ τοῦ κατακλιτισμοῦ ἐκείνης, περιλαμβανούσα καλὰ μετὰ κακῶν, μικρὰ μετὰ μεγάλων, ἀχρηστὰ μετ' εὐχρηστων, καὶ πάντα συγκεχυμένα καὶ ἀναμειγμένα, ἀλλὰ, ὡς ἡ ἐπίμνησιν διὰ τὴν ἑλλειψίν ἀποχρῶντων βοηθημάτων, κολλάκις καὶ ἐλλειψῆ. Δεύτερον δὲ προτέρημα, ἀρτυροῦσι καὶ τοῦτο, εἶναι ἡ τάξις, ἢ μέθοδος. Αἱ σημασίαι ν' ἀλληλοῦνται καταλήθως, νὰ ἐκωνται λογικῶς, ὡς πηγάζουσιν ἀπ' ἀλλήλων, ὡς βαθμηδὸν ἀλλοιοῦνται. Τρίτον δὲ προτέρημα, ἢ ἐξήγησις νὰ εἶναι, ἀκριβὴς, εἰ δυνατόν κυριολεκτικῆ. Τὰ δύο τελευταῖα ὁμοῦς ταῦτα χαρακτηριστικὰ εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ εὐρεθῶσιν εἰς λεξικά μεταφρασθέντα ἐξ ἄλλων, ἐν οἷς αἱ σημασίαι ἐκωνται, αἱ λέξεις ἐρμηνεύονται κατ' ἐκείνης τῆς γλώσσης τὸ πνεῦμα.

Συνεγράφη τῷ ὄντι ὑπὸ ξένων εἰς ξένην γλῶσσαν ἔν λεξικὸν, τιμὴν φέρον εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, καὶ ὅπερ ἐξ ἐθνικῆς φιλοτιμίας καὶ ἐκ φιλολογικῆς ἀνάγκης ἐπρεπε νὰ οἰκειοποιηθῇ ἢ ἀναγεννηθῆται Ἑλλάς. Τοῦτο εἶναι τὸ λεξικὸν τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου, φιλολογίας μοναδικὸν μεγαλοῦργημα, ἀχανὲς συναγωγὴ παντὸς τοῦ πλούτου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ, ὡς μάλιστα μετεποίηθῃ κατὰ τὰς ἀλφαβητικὴν ὑπὸ τῶν ἐν Παρισίοις ἐκδοτῶν, ἀκένωτος θησαυρὸς καὶ ἐξαισίον βοήθημα παντὸς περὶ τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν ἰδιαιτέρως ἀσχολουμένου. Ἀλλ' ἡ μεταφράσις καὶ ἐκ νέου ἐκδοσις ταιούτου ἀπεράντου ἔργου, ὅπου πάντες ὀλίγου δεῖν οἱ συγγραφεῖς, εἰς παραδείγματα κερματισθέντες, ἐχωνεύθησαν, ἤθελεν ἀπαιτηθεῖ χορηγίαν πάσας τὰς δυνάμεις τῆς Ἑλλάδος ὑπερβαίνουσας, καὶ ἤθελεν ἀποβῆ δύσχετος πρὸς τὰς συνήθεις ἀνάγκας, καὶ τοὺς ἀτυχετικῶς πλείστους τῶν σπουδαστῶν δυσσπόκτητος.

Ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ὅστις ὑπὲρ τινος ἄλλου παρ' ἡμῖν ἦν ἱκανὸς νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ κεραυώσῃ ἐπαξίως τὸν δεινὸν τοῦτον λεξικογραφικὸν ἀγῶνα, ὁ τοσαύτας ἤδη τῆς ποικιλίας αὐτοῦ παιδείας καὶ πρὸ πάντων τῆς ἑλληνικῆς αὐτοῦ πολυμαθείας δοὺς εἰς τὸ πανελλήνιον ἀποδείξει, ὁ ἤδη τὸ ἐντελέστερον τῶν παρ' ἡμῖν λεξικῶν συντάξας, ὁ Κ. Βυζάντιος, αὐτὸς κατάρθωσε διὰ τῆς ἀνω ἀγγελλομένης νέας του ἐργασίας νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ θησαυροῦ τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου τὸ τιμαλφέστερον μέρος, ὅλον δηλαδὴ τὸ ἀληθῶς χρησίμον, κατὰ τοῦτο μόνον ἐπιτεμῶν αὐτὸ, ὅτι ἀφῆρεσε τῶν παραδειγμάτων τὴν σώρευσιν, ὡς καὶ πάντα τὰ δι' ἡμᾶς ἀφ' ἐκῆτων ἐννοούμενα καὶ οὐδεμίαν ἐξηγήσας χρῆζοντα· καὶ ἵνα ἐν ἀντὶ μυρίων παραδειγμάτων φέρωμεν, ἢ λέξις Ἀγαλμα ἧτις, ὡς ὁ ἴδιος λέγει ἐν τῷ πλουσίῳ καὶ σοφῷ, καὶ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐτυ-

μολογίας πολυτίμους παρατηρήσεις περιέχοντι προοιμῷ του, ἐν τῇ Γαλλικῇ ἐκδόσει ἐκτείνεται εἰς ἡμίσειαν στήλην, ἐν δὲ τῇ Ἀγγλικῇ περιέχει 150 σελίδας (!), ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Κυρίου Βυζαντίου ἔχει μόνον ὀκτὼ στίχους, καὶ ἐν αὐτοῖς περιλαμβάνει πληρέστατα πάσας τὰς σημασίας τῆς λέξεως.

Ἐν τῇ ἐπιτομῇ δὲ ταύτῃ τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου παρατηροῦμεν καὶ τὰ τρία προτερήματα τὰ συγκεραλαιοῦντα πᾶσαν τὴν λεξικογραφικὴν ἀξίαν, τὸ τε πλήρες τῆς ὕλης, καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἐρμηνείας, ἧς ἐγγύησις εἶναι οὐ μόνον τὸ πρωτότυπον λεξικὸν, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ παιδεία, καὶ ἡ οὐδὲν ἀβυσσάνιστον παραδεχομένη εὐσυνείδητος φιλοπονία τοῦ ἐπιτομέως· καὶ τέλος τὴν ἀρίστην μέθοδον καθ' ἣν διακρίνονται, συνῆχονται καὶ ἐπονται ἀλλήλαις αἱ σημασίαι, ὧν καὶ τινες δὲν πρέπει ν' ἀποσιωπηθῶσιν ὅτι ἐνίοτε διαρθρώθησαν ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνου συντάκτου, μετὰ πολυμαθείας ἐφαμίλλου τῆς τῶν μεγάλων ἐκείνων τῆς Εὐρώπης λεξικογράφων. Διὰ τῆς ἐκδόσεως ἐν ἐνὶ λόγῳ τοῦ λεξικοῦ τούτου ἀποκτᾶ ἡδὴ ἢ Ἑλλάς τὸ τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου, κατ' οὐδὲν μὲν ἐλαττωθέν, διὰ τῆς ἀποκοπῆς δὲ τῶν πλεοναζόντων παραδειγμάτων εὐχρηστον μόνον τῷ τε ἐξ ἐπαγγέλματος φιλολόγῳ καὶ τῷ ἀπλῷ σπουδαστῇ, καὶ ἐκάστῳ ἐρικτὸν γινόμενον, καὶ προσετι ἀξιόλογον προσιωπηθῶσιν βοήθημα τοὺς εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου προστεθέντας μετρολογικοὺς, νομισματολογικοὺς καὶ χρονολογικοὺς πίνακας.

Τὸν ἐσχάτον τοῦτον σκοπὸν, τὴν εὐχρηστίαν προτιθέτω κυρίως τὸ δεύτερον τῶν ἄνω σημειωμένων βιβλίων τοῦτο, παραλήψει πάντων τῶν παραδειγμάτων καὶ πολλῶν κολλάκις δευτερευουσῶν σημασιῶν, ἐπετηρήθη κυρίως ἀπὸ τὴν πρώτῃν ἐκδοσιν τοῦ Κ. Βυζαντίου, πρὸς πρόχειρον χρῆσιν ἐν ταῖς κοιναῖς τοῦ βίου ἀνάγκαις τὰς κοινωτέρας τῶν σημασιῶν περιέχον. Οἱ συντάκται αὐτοῦ εἰπὶ προφανῶς ἄνδρες καὶ κρίτιν, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς γνώσειν ἔχοντες καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἐστὶ, δι' ὃν προτίθεται σκοπὸν, πάσης συστάσεως ἀξίον. Αὐποῦμεθα ὁμοῦς ὅτι πρὸς οικονομίαν τόπου καὶ γάρτου ἀπεφάσισαν νὰ παραδεχθῶσι τοῦ Σμιδιτίου τὴν μέθοδον, καθ' ἣν, ὅταν θέλωμεν τὴν λέξιν κύκλος, φέρ' εἰπεῖν, πρέπει νὰ ζητῶμεν αὐτὴν ὑπὸ τὴν λέξιν κυκλογραφία, ἢ τὴν δυσκόματος ὑπὸ τὴν δύσκρατος, ἢ τὴν δεκίρης ὑπὸ τὴν δεκάσπορος, ἢ τὴν γυναικωτίτης ὑπὸ τὴν γυναικάδελφος κτλ. Ἐν τῷ γερμανικῷ λεξικῷ αἱ ἑλληνικαὶ λέξεις διακρίνονται κἄν ὡς ἐκ τῆς τῶν χαρακτῆρων διαφορᾶς. Ἀλλ' ἐν τῷ Ἑλληνικῷ τούτῳ, μόνος ὁ βαθμὸς τῆς πυκνότητος τῶν στοιχείων ἀποτελεῖ τὴν διακρίσιν, καὶ βοδόμεθα μὴ ὅσον εὐχρηστίας ἐκέρδησεν ἡ ἐπιτομὴ αὐτὴ ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ὄγκου αὐτῆς, τὸ ἀκώλεστον ἐκ τῆς σωρεύσεως τῶν λέξεων καὶ τῆς περισσοτέρας δυσκολίας πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτῶν. Κατὰ τὴν ἡμετέραν κρίσιν, παχύτερον μὲν ἴσως κατὰ τι, σκοπιμώτερον ὁμοῦς ἤθελεν ἀποβῆ τὸ λεξικὸν τοῦτο, ἂν μέχρι τέλους ἐξηκολούθει ὡς προέβη μέχρι τῆς 120 περιπέου σελίδος, τᾶττον τὰς λέξεις κατὰ τὴν συνήθη

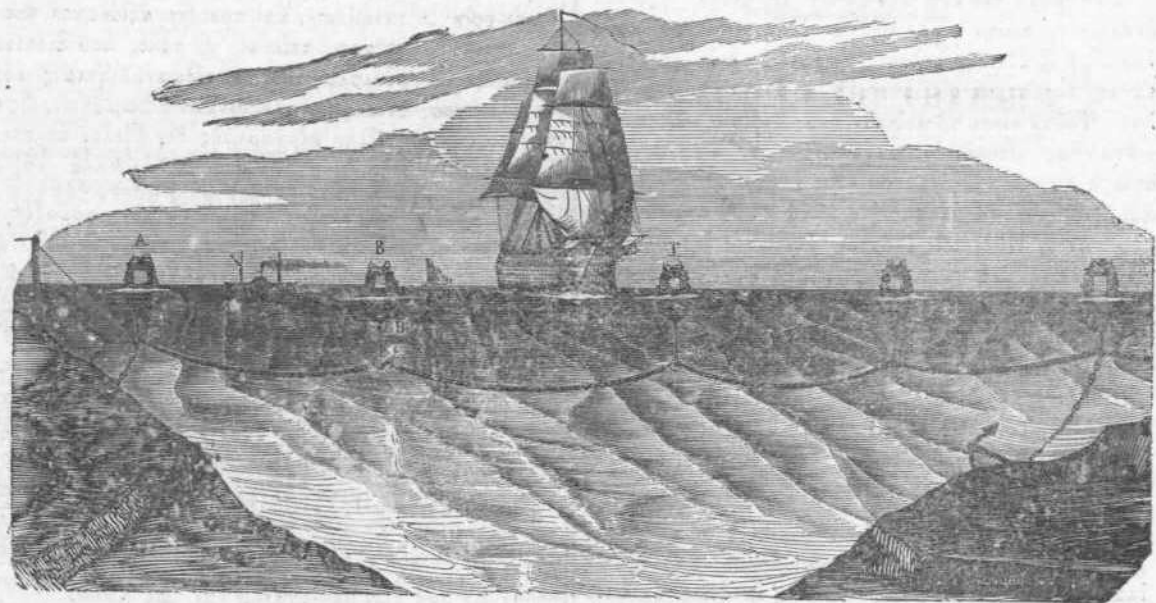
ἀλφαθητικὴν τῶν σειρᾶν. Ἀλλὰ καὶ τοιοῦτο ὄν, ὁ πρὸς τὴν μέθοδον αὐτοῦ ἐξοικειωθείς, δύναται νὰ τὸ μεταχειρίζεται μετ' ὠφελείας, οὐχὶ μὲν πρὸς θαθεῖαν σπουδὴν βεβαίως, ἀλλ' εἰς τὰς παραχρῆμα ἀνάγκας.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΣ ΥΠΟΒΡΥΧΙΟΣ.

Ἐν Ἀθήναις, ὅσῳ θέλομεν νὰ μάθωμεν ἐὰν κα ταπλὴ εἰς τὸν λιμένα τὸ ἀτμοκίνητον, ἄλλον τρόπον δὲν ἔχομεν, εἰμὴ καταβάντες εἰς Πειραιᾶ, νὰ περιμεινωμεν, καὶ πολλάκις περιμένομεν ὥρας πολλὰς, οὐ σπανίως δὲ καὶ ἐπὶ ματαίῳ, ὥστε, ἀπολέσαντες τὴν ἡμέραν ἐκείνην, συμβαίνει νὰ ἐπανερχώμεθα καὶ τὴν ἐπιούσαν, ἴσως καὶ τὴν τρίτην καὶ τὴν τετάρτην. Ἐν τούτοις, ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ, διὰ νὰ μάθῃ τι ἀπὸ Βορρᾶ τί γίνεται ἐν Μεσημβρίᾳ, ἀπὸ Ἀνατολῶν

θαλάσσης ἐκτεινόμενον τὸν πυθμένα, ἀφαιρεῖ τὴν ἀπόστασιν μεταξὺ τῶν δύο ἐπικρατειῶν. Ἀλλ' ἀρ' οὐ ἤδη ἐγίνετο τὸ πρῶτον τοῦτο τεράστιον βῆμα, μελετᾶται δεῦτερον ἄλλο, πρὸς ἐκεῖνο ἔχον ὡς γίγαντος ἔχει πρὸς μύρμηκος. Πρόκειται νὰ συνδεθῇ οὐχὶ μικρὸς πορθμὸς ὀλίγων μιλίων, ἀλλ' ὁ ἀχανὴς ὠκεανὸς, ὁ ἐπὶ αἰῶνας αἰῶνων ὀλόκληρον κόσμον κρύψας ἄγνωστον εἰς τοὺς κόλπους του, πρόκειται δι' εἰὸς σύρματος νὰ συνενωθῶσι τὰ δύο τῆς γῆς ἡμισφαίρια, καὶ νὰ συνομιλῶσιν ἡ Εὐρώπη μετὰ τῆς Ἀμερικῆς ὡς δύο γειτόνισσαι, ἅς μόλις χωρίζει στενὴ ὁδός. Τὸ μεγαλοῦργημα τοῦτο σήμερον δὲν φαίνεται πλέον παραβίου φαντασίας ἄτοπον ἀποκύημα, καὶ ὁ Γάλλος Ἀριστείδης Δυμόντος ἐπρότεινε πρὸς τὴν πραγματοποίησιν του τρόπον, ὅστις εἰς τὰ θετικώτερα πνεύματα ἰσχυρὰ ἐκτελεστός.

Ἡ γραμμὴ ἣν πρόκειται νὰ διατρέξῃ ὁ ὑποβρύχιος τηλεγράφος ἔχει μῆκος περίπου πέντε χιλιάδων χιλιομέτρων, ἤτοι πέντε ἑκατομμυρίων μέτρων, ἢ πρότασις λοιπὸν εἶναι νὰ κατασκευασθῶσι σύρματα χαλκᾶ ἔχοντα τὸ αὐτὸ τοῦτο μῆκος, καὶ μετὰ τὴν ἀποπειραν τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ τηλεγράφου εἶναι ἀποδεικνύμενον ὅτι τὸ σύρμα δύναται ἀκωλύτως νὰ τε-

Τηλέγραφος ὑποβρύχιος

τί γίνεται ἐν Δυσμαῖς, ἀρκεῖ νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ θαυματουργὸν τοῦ Τηλεγράφου κιβώτιον, καὶ ἐρώτησι: καὶ ἀποκρίσις ἀνταλλάσσονται ἀπὸ πέραςτος μέχρι πέραςτος τῆς Εὐρώπῃ, τῆς διανοίας ταχύτεραι. Ἀλλ' εἰς τὴν ἀπίστευτον ταύτην κατάκτησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀνυπέροβλητα ὄρια ἐφαίνετο θέτουσα ἡ τῆς γῆς τὰ ὄρια διαγράφουσα θαλάσσια. Ὑπερνηκίθη ὁμως καὶ τοῦτο τὸ πρόσκομμα, καὶ ἐν τῷ ἔτι τοῦτω μετ' ἐκπλήξεως ἴδομεν τὴν διαταγὴν «Πῦρ!» διδομένην ἐπὶ τῆς Ἀγγλίας, τὴν θρυαλλίδα προσαγομένην ἐν Γαλλίᾳ, καὶ τὴν ἐκκυροσκορῆσιν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκτελουμένην ταῦτα δὲ πάντα θαυματουργούμενα ὑπὸ σύρματος, ὅπερ, εἰς τῆς

χουρηγηθῆ εἰς ἀτελεύτητον μῆκος· τὰ δὲ ἤλεκτρα γωγὰ ταῦτα σύρματα νὰ ἐγκλεισθῶσιν εἰς χιτῶνα ἐκ κόμμιος τῆς Γούττα-Πέρλας, καὶ οὗτος πάλιν, πρὸς πλείστην ἀσφάλειαν, νὰ περιτυλιχθῇ διὰ μεταλλίνου σχοινίου. Ὁ πολύτιμος δὲ οὗτος θρόνος δὲν πρόκειται νὰ βυθισθῇ εἰς τῆς θαλάσσης τὸν ἀχανὴ πυθμένα, ὅν βολίς οὐδέποτε ἐξιχνίασεν, ἀλλὰ νὰ τεθῇ παρά τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς εἰς δέκα περίπου μέτρων βάθος, ὅπου οὐδενὸς, οὐδὲ τοῦ ἰσχυροτάτου πλοίου τροπὸς δύναται ποτὲ νὰ τὸν ἀπαντήσῃ. Πρὸς δικτήρησιν δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕψος τοῦτο, καὶ ὅπως μὴ βυθισθῇ εἰς τὸ χάος τῶν

ὕδατων, ἀποτελῶν καμπύλην ὁποιάν οὐδέποτε ἀνθρώπινος διαθέτης διέγραψε, καὶ ἥτις ἐφάμιλλον μόνον ἔχει τὴν καμπύλην τῆς γῆς, ἢ τὴν καμπύλην τοῦ στερεώματος, προτείνεται νὰ κρεμασθῇ εἰς σημαντήρας ὅποιοι οἱ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐπιπλέοντες καὶ δεκνύοντες τὴν εἰς τὸν πυθμένα θέσιν τῶν ἀγκυρῶν. Οὗτοι δὲ, μεταλλίνοι ὄντες, κενεὶ ἐσῶθεν, ἔχοντες 5 μέτρων τὴν μεγάλην ἢ μέσην, καὶ ἀνὰ 1 μέτρον τὰς μικρὰς ἢ ἄκρα: διαμέτρους, ὕψος δὲ 6 μέτρων, ὧν τὰ 5 ἔσονται ὑποβύχια, δύναται νὰ τεθῶσιν εἰς 4 χιλιάδων μέτρων ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων, ὥστε ἐν δλοῖς ἀπαιτοῦνται 1000 ἢ 1200 τοιοῦτοι σημαντήρα. Ἡ δαπάνη δι' ἕκαστον ὑπελογίσθη πρὸς μύρια φράγκα, ὥστε ὅλοι ὁμοῦ ἀπαιτοῦσι δέκα ἢ δώδεκα ἑκατομμύρια φράγκων. Τεσσαράκοντα ὀκτὼ ἑκατομμύρια φράγκων δύναται νὰ ὑπολογισθῶσι διὰ τὴν κατασκευὴν, ὥστε δι' ἐξήκοντα ἑκατομμυρίων, ὅσα, δηλαδὴ, δὲν ἀρκεῖσι διὰ τὸν ἐλάχιστον τῶν σιδηροδρόμων, δύναται σχεδὸν νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ ποιητικὸν ὄνειρον τῆς μεγαλοῦργου φαντασίας τοῦ Ὀμήρου, ἢ ἄλλοις ἥτις ἐμελλε νὰ περιλαβῇ καὶ νὰ ἐξαρτήσῃ ὅλην τὴν γῆν. P.

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Ὁ κῆπος καὶ αἱ στοαὶ τοῦ ἐν Παρισίῳ Βασιλικῷ Παλατίου, — Palais Royal — ἐστερήθησαν πρὸ τριῶν μηνῶν ἐνός τῶν πιστοτέρων καὶ ἀρχαιότερων φίλων αὐτῶν. Ἦτο δὲ οὗτος μικρόσωμος τις γέρον, τὸ βλέμμα ἔχων ἰλαρὸν καὶ τὸ μεϊδιάμα γλυκὺ, ψυχαγωγῶν καθ' ἑκάστην ἐξυτὸν διὰ πολυῶρον περιπλανήσεως ἐντὸς τοῦ τερπνοτάτου ἐκείνου παραδείσου. Τὸ ἀφελὲς τοῦ ἤθους, τὸ ἀπλοϊκὸν τῆς συμπεριφορᾶς, καὶ τὸ πενιχρὸν τοῦ ἐνδύματός του, ἐνέφαινον ἄνδρα εἰς εὐτελεῖ μὲν μᾶλλον ἀνήκοντα τάξιν τῆς κοινωνίας, μικρὸν δὲ ἀπολαύοντα τῶν δώρων τῆς τύχης. Τὸν γέροντα τοῦτον ἐγνώριζον καὶ οἱ διαβάται, καὶ τὰ παιδιά, καὶ αἱ τροφοὶ τῶν, καὶ αὐτὰ τὰ συναγελαζόμενα ἐκεῖ στρουθία, πρὸς ἃ διένειμε τὰ ψυχία τοῦ λιτοῦ προγεύματός του. Ἐτέροπετο δὲ συνδιαλεγόμενος μετὰ τῶν πολλῶν, συμπαίζων μετὰ τῶν παιδιῶν, καὶ ἀντισφενδονίζων τὰς πάλλας τῶν, καὶ φαιδρωπὸς μετέβαινε καθ' ἑκάστην ὅπου ἐελλε νὰ ἐκκυροσκορῆσῃ τὸ ἀναγγέλλον τὴν μεσημβρίαν κανόνιον. Τοιαῦτα τὰ ἤθη πολλῶν ἰδιωτῶν, διανοόντων ἀθορόβως τὸ στάδιον τοῦ βίου, λητμονοῦντων μὲν τὸ παρελθόν, ἀρκουμένων δὲ εἰς τὸ ἐνεστώδες, καὶ ἀμεριμνούντων περὶ τοῦ μέλλοντος! Οὕτω καὶ ἐν Ἀθήναις, ἐν μέσῳ κοινωνίας τρεφομένης ὑπ' ἀγενῶν πολιτικῶν ἐρίδων, καὶ διαπληκτισμῶν, καὶ συκοφαντιῶν, καὶ ἀντεγκλήσεων, γνωρίζομεν τινὰς, βιούντας λεληθότως, πολίτας σεμνοῦς, θρηνοῦντας μὲν τὴν τύχην τῆς πατρίδος,

ἀποζῶντας δὲ ὀλιγαρκῶς ἐκ σμικροτάτου εἰσοδήματος, φροντίζοντας νὰ θέλῳσι καθ' ἑκάστην τὰς ἀκοὰς διὰ τῶν ἤχων τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς, ἐπαίροντες κατὰ πᾶσαν μεσημβρίαν πρὸς τὸ ἀστεροσκοπεῖον τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ τακτοποιήσωσι τὰ ὠρολόγια τῶν, τρώγοντας τὴν αὐτὴν ὄραν, περιπατοῦντας τὴν αὐτὴν ὄραν, καὶ σταθερῶς ἀναψυχομέουσι τὴν δειλὴν, εἴτε ἐν τῷ Πανσιλύμῳ, εἴτε ἐν τοῖς Τιβούροις— Γινολί—

Ἐν ἐβλέπετε, ὡς καὶ ἐγὼ, τὸ ἀπέριττον ἐκεῖνο γερόντιον, δὲν ἠθέλατε βεβαίως ὑποκτευθῆ ὅποιον ὑπῆρξεν ἄλλοτε; καὶ ἐὰν σὰς ἐλεγέ τις ὅτι ὁ πολὺταρκος καὶ κυρταύχην ἐκεῖνος πρεσβύτης, κατετάσσετο πάλαι μετὰ τῶν ὠραιότερων νέων, δὲν ἠθέλετε θαυμάσει διὰ τὴν ἀλλοίωσιν, γνωρίζοντας ὅτι ὁ χρόνος πάντα θαυμαζεῖ καὶ μεταβάλλει. Ἀλλ' ἔκστασις ἀναμφιβόλως ἠθέλε καταλάβει ὑμᾶς, ἐὰν ἐμνησθῆτε ὅτι ὁ πενιχραλέος ἐκεῖνος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ κατακαλύψῃ, ἐὰν ἠθέλε, τὸ πεπαλωμένον ἱμάτιόν του, διὰ σταυρῶν, καὶ ταινιῶν, καὶ ἀπτέρων, καὶ παρατήμιων, καὶ νὰ κρεμάσῃ ἀπὸ τοῦ ἐξῆρτιδωμένου τραχήλου τοῦ το περιτμυχητοῦ Χρυσοῦν Δέρας! Αὐτὸς τὸν ὅποιον βλέπετε ταπεινὸν σήμερον, ἐκράτησεν ἀνὰ χεῖρας τὰς τύχας βλοκλήρου λαοῦ, διέθεσε θησαυροὺς ἀκενώτους, διεχειρίσθη ἐξουσίαν ἀγαλίνωτον, ἠγαπήθη ὑπὸ βασιλείας καὶ ἐδέσποσε βασιλείας, (1) καὶ ἐκυβέρνησεν ὡς μονάρχης ἀπόλυτος μέγα βασιλείον. Ἐτιμήθη δὲ διὰ τοσούτων τίτλων καὶ τηλικούτων ἀξιοματίων, ὥστε καὶ εἴςτιν ἴσως φύλλα περγαμνῆς; δὲν ἠθέλον ἀρκέσει νὰ περιλάβωσι τὴν καταγραφήν αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ὁ δικτύλιος τὸν ὅποιον φέρει, ἐδόθη πρὸς αὐτὸν ὑπὸ νόμφης ἐξ αἵματος βασιλικῆς! Ἐνὶ λόγῳ, ὁ ἀθροπος ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον ἐκλαμβανετε ὡς παντοιοπῶν ἢ μικρέμπορον πτωχεύσαντα, εἶναι ὁ ὑψηλότατος δὲν Ἐμμανουὴλ Γοδόι, δούξ Ἀλκουδίας καὶ πρίγκηψ τῆς Εἰρήνης. (2)

Ναί! αὐτὸς ἦτο ὁ καθημερινὸς ἐκεῖνος ξένος τοῦ Βασιλικῷ Παλατίου! Καὶ ὅμως, πρὸς τί νὰ θαυμάσωμεν διὰ τὴν μεταμόρφωσίν του, ἡμεῖς οἱ ζῶντες ἐν ἐποχῇ παθογνομονικῶν σημείων ἐχούσῃ τὴν πτώσιν τῶν μεγάλων, ἡμεῖς οἱ ἰδοῖτες τόσους καὶ τόσους παρελθόντας ὡς ἡ σκιά; Καὶ ἐκεῖνος ἐπίσης παρήλθεν ὡς δειροσ! Ἀλλὰ τοιαύτη συνήθως ἡ τύχη τῶν εὐνοουμένων ὑπὸ τῶν μεγιστάνων καὶ τῶν Αὐλῶν. Ὁ δὲν Ἐμμανουὴλ Γοδόι ἦτο κομψὸς τὸ ἀνάστημα, εὐειδὴς τὴν ὄψιν, τεύς τρόπους προσηνῆς, καὶ κίθαρωδὸς ἐξάσιος; πρὸς δὲ, καὶ ζωηρὸς, καὶ

(1) 'Ο Thiers ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ, Du consulat et de l'empire, λέγει περὶ αὐτοῦ ὅτι ὑπῆρξε, dominateur de la paresse de son souverain, et des vices de sa souveraine. (2) Πρίγκηψ τῆς εἰρήνης ὠνομάσθη, διότι εἶχεν ὑποστατικὸν καλούμενον ΕΙΡΗΝΗ ἐν Ἀμερικῇ, καὶ διότι ἐπραγματεύθη συνθήκην συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας μετὰ τῆς Γαλλίας.

χαρίεις, και εὐθαρής, ἀτεβῶν περὶ τὸ φρικτὸν ἐκεῖνο ἰσπανικὸν δόγμα τὸ ἀπαγορεύον τὴν ἐγγύτητα τῆς βασιλείας. Εἶχεν ἄρα χρεῖαν ἄλλων προτερημάτων διὰ τὴν ἀποκτήσῃ τὴν εὐνοίαν ἡγεμόνος ἀσθενοῦς, και βασιλείας ἐρωτολήπτου;

Ἐπῆρξε λοιπὸν εὐτυχῆς ὡς ὁ Ποτέμκην, ἀλλ' ὄχι και μεγαλοφυῆς ὡς ἐκεῖνος. Καταγόμενος ἀπὸ γονέων εὐπατριδῶν μὲν ἀλλ' ἐνδεῶν, κατατάχθη περὶ τὸ 16 ἔτος τῆς ἡλικίας του ἐν τῇ βασιλικῇ φρουρᾷ, και μόλις ἤτο εἰκοσπενταετής ὅτε διωρίσθη πρωθυπουργός· ἐνυμευθῆ δὲ και αὐτὴν τοῦ βασιλέως τὴν ἀνιψίαν, και συνετώρευται εἰς ἐκυτὸν πᾶσαν τιμὴν και πᾶν ἀξίωμα, ὀνομασθεὶς βραδύτερον και ἀρχιστράτηγος και μέγας στόλαρχος.

Ὅταν τὸ προσεγὲς ἔτος, κατὰ τὰς ἐρτάς τοῦ Πάσχα, καθ' ἃς ἀνανεοῦνται ἐν Παρισίῳ τὰ θεατρικὰ συμβόλαια, θέλουσι κατασκευάσει, ὡς συνήθως, οἱ ὑποκριταὶ ἐν τῷ βασιλικῷ παλατίῳ ζητοῦντες θέσιν, θέλουσιν ἐρωτήσῃ περιπαθῶς τί ἐγένεον ὁ γέρον φίλος των. Ὁ πρίγκηψ τῆς Εἰρήνης ἠγάπα νὰ ἀναστρέφεται μετ' αὐτῶν, νὰ ζητῇ πληροφορίας περὶ τῶν συμφερόντων ἐνὸς ἐκάστου, νὰ συντρέχῃ ἄλλους διὰ τῶν συμβουλῶν και τῶν μικρῶν χρηματικῶν του μέσων, και ν' ἀκούῃ ἀνέκδοτα τῆς σκηνῆς. Οὐδεὶς ἐγνώριζεν ὡς αὐτὸς τὴν κατὰστασιν τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας θεατρῶν, και οὐδεὶς διετήρει τοσοῦτον ἀκριβῶς ἐν τῇ μνήμῃ τὰ ὀνόματα και τὴν βιογραφίαν τῶν ὑποκριτῶν. Αὐτοὶ ὅμως ἠγνόουν τίς ἦτο, διότι ἀπέκρυπτεν ἐπιμελῶς τὰ παρελθόντα μεγαλειᾶ του, και μόνον ἐγνώριζον ὅτι ὀνομάζετο Ἐμμανουήλ. Ποσάκις προέτειναν πρὸς αὐτὸν νὰ τὸν προσλάβωσιν ὡς ὑποβόλαια, ἢ ἐπιστάτην, ἢ και ὡς πρόσωπον δραματικόν. Ἄλλ' αὐτὸς ἀπεκρίνετο μετριοφρόνως ὅτι δὲν εἶχε τοιαύτην ἱκανότητα, ἢ ὅτι ἐπῆρκει διὰ τοῦ εὐτελοῦς εἰσοδήματος του εἰς τὰς ἀπολύτους ἀνάγκας του.

Και ὅμως διὰ τοῦ εὐτελοῦς αὐτοῦ εἰσοδήματος συνέτρεχε πολλάκις τοὺς δυστυχεῖς, στενοχωρούμενος και ζῶν δι' ὀλίγων, αὐτὸς δὲ πάλαι ποτὲ πολυτελῆς και μεγαλοπρεπέστατος. Και ἐκεῖνος ὅστις διεχειρίσθη ἄλλοτε ἀνευθύνως τοὺς θησαυροὺς τῆς Ἰσπανίας και τῶν Ἰνδιῶν, κατήγγυσε σήμερον διὰ τῆς πτωχείας του (1) τοὺς συκοφαντήσαντας αὐτὸν ὡς ληστεύσαντα τὰ δημόσια, και παραλαβόντα ἑκατομμύρια κατὰ τὴν ἐκ τὴν ἐκ τῆς Ἰσπανικῆς Χερσονήσου ἀναχώρησίν του.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ κατοικήσας τὰ ἀέραντα τῆς Ἰσπανίας ἀνάκτορα, ἀπέθανεν ἐν θεματικῷ στενῷ και ζωερῷ ἀσθμῷ τινός ὁδοῦ τῶν Παρισίων και αὐτὸς ὅστις κατεπολεμήθη ἄλλοτε ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, καθ' οὓς ἐγένοντο και συνωμοσίαι και στάσεις, αὐτὸς ὅστις ἐκρύβη ἐντὸς ψάθης ἐν Ἀραγγοῦζῃ διὰ νὰ σωθῇ, και ὅστις, συλληφθεὶς, περιυβρίσθη ὑπ' ὄχλου ἀρηνιᾶ

ζωτος, ἐκοιμήθη ἀτάραχος ἐπὶ τῆς κλίνης του περὶ τὸ ὀδοποικιστὸν ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας του!

Τὸ 1836—38, ἐδημοσίευσεν ἐν Παρισίῳ ὑπομνήματα ἢ μᾶλλον ἀπολογία, δι' ἧς ἀπέκρουε πρὸς τοὺς ἄλλοις ὡς ἐπιβουλον τὴν φήμην τῶν μετὰ τῆς βασιλείας ἀθεμίτων σχέσεών του. Ἐὰν τὰ ὑπομνήματα ταῦτα συνετάχθησαν παρ' αὐτοῦ, ἐπεται ὅτι δὲν ἦτο ἀμαθής, ὡς διωχυρίσθη ἡ ἱστορία. (2)

N. A.

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΠΟΙΗΣΙΣ ΙΤΑΛΙΔΟΣ.

Μετὰφρασις.

Παρῆλθ' ἐν ἔτος, φίλοι μου, κ' ἐν βέδον ἀμαρᾶνθε,
Στοίη τῆς καρπῆς μου.

Τίς ν' ἀνατίσῃ δάματα τοῦ ἱερῶς μου τ' ἄνθη,
Τὰ μῦρα τῆς ζωῆς μου;

Παρῆλθ' ἐν ἔτος, κ' ἔχασα τῆς ἡδῆς ἓνα κρίνον,
Ἀδάμαντά τῆς ἓνα.

ὦ! ποῖος μὲ παρηγορεῖ τὴν δρόσον ἐπιχύνων
Εἰς κάλλη μαραμμένα;

Παρῆλθ' ἐν ἔτος, φίλοι μου, και μίξ ταυτοχρόνως
Παρήκμασεν ἔλπίς μου.

Πῶς πάλιν ν' ἀνανεωθῇ ὁ παρασμένος χρόνος,
Τὸ θρόνος τῆς ψυχῆς μου;

Σὺ μόνη τ' ἄνθη, Ἀρατῆ, ἀμάραντα φυλάττεις
Εἰς πᾶσαν ἡλικίαν·

Τὸ κάλλος τὸ ἀληθινὸν σὺ μόνον ἐγχαράττεις
Εἰς ἀγαθὴν καρδίαν.

Τῆς ἀρετῆς οὐδέποτε τὸ θάρρος καταβάλλει
Ἐλπίς ἀποδημούσα,

Ἄλλ' εἰς τοῦ νοῦ τῆς τὰς πτωχὰς ἐλπίς ἐκλάμπει ἄλλη,
Τὴν πρὶν ζωογονοῦσα.

G.X.Z.

(2) Ὁ Thiers (αὐτ.) ἐπιδαψιλεύει πρὸς αὐτὸν τὰ ἐπιθέτα ταῦτα vain, léger, paresseux, ignorant, fourbe et lâche.

(1) Ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φίλιππος ἐχορήγει πρὸς αὐτὸν σύνταξιν δύο χιλιάδων φράγκων κατ' ἔτος.

Ο ΤΥΧΟΔΙΩΚΤΗΣ.

Διάφορα ἐπιθέτα ἐδόθησαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον· ἄλλοι τὸν ὀνόμασαν δράμα, ἄλλοι σκιά, ἄλλοι πομπόλυγα, ἄλλοι παίγιον, και ἄλλοι ὄνειρον. Καὶ ἐὰν μὲν εἶναι ὄνειρον, ἡμεῖς εἰμεθα ὑπνοβάται, θαδίζοντες ἐν μέσῳ ἀβεβαιοτήτος και σκότους, κατατροχόμενοι ὑπὸ φασμάτων, τυρλούμενοι ὑπὸ τοῦ συμφέροντος, κοιμώμενοι ἐν ἀτραλείᾳ, διαπαιδαγωγούμενοι ὑπ' ὀνείρων ἀπατηλῶν, γοητευόμενοι ὑπὸ ἡδονῶν ματαιῶν, και μόλις ἀκαιρῶς, περὶ παρηκμασίαν ἡλικίαν, ἀκούομεν τὴν φωνὴν τῆς φρονήσεως και τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Ἐὰν δὲ δράμα, διαδραματίζομεν πρόσωπα, τὰ ὅποια δὲν ἔχομεν τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐκλέξωμεν κατ' ἀρέσκειαν. Τοιαῦτα ἢ παρόμοια ἐδυναμέθη νὰ εἰπωμεν και περὶ τῶν ἄλλων τριῶν ἐπιθέτων.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀποστρέφομαι ἐκ φύσεως τὰ λυπηρὰ, και εἶμαι, ὡς ἠθέλην εἰπεῖ ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λῆξει Κοραῆς, πσιγάρης, δὲν θέλω θεωρήσει τοῦ ἀνθρώπου ὡς ὑπνοβατοῦντος, ἢ ὄνειροπολοῦντος, ἢ ὑποκρινομένου, ἀλλ' ὡς ἀσχελομένου εἰς παιδίαν, τῆς ὁποίας σκοπὸς πρῶτιστος εἶναι ἡ τέρψις ἢ τὸ συμφέρον. Θέλω ἄρα τοὺς διαιρέσει εἰς τέσσαρας κατηγορίας, εἰς ἡδονοδιώκτας, τιμοδιώκτας, ὑπουργηματοδιώκτας, και τυχοδιώκτας ἢ γυναικοδιώκτας. Συγγεῶ δὲ τὰς δύο ταύτας τελευταίας κατηγορίας, διότι οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἀπαιτοῦσι νὰ εἶναι αἱ γυναῖκες ἀναπόσπαστοι τῆς τύχης παρακολούθημα, και ἐνίοτε μάλιστα αἰσθάνονται τὴν ὄρεξιν νὰ ἐνστερνισθῶσι ταύτην και ν' ἀποβίλωσιν ἐκεῖνας.

Ὁ διώκτης τῶν ἡδονῶν, σκοπὸν μόνον ἔχων νὰ χαίρῃ, νὰ χορεύῃ, νὰ λατρεύῃ τὸ ὦρατον φύλον, νὰ στολιζέται, νὰ μυρίζεται, νὰ τρώγῃ και νὰ πίνῃ, εἶναι τάχα ἄξιος νὰ ἐκλύτῃ ἐν μόνον βλέμμα, ἔστω και λοζόν, ἐφ' ἑαυτοῦ; Αἱ ἡμέραι τοῦ ἱερῶς του, ἐν μέσῳ τοῦ ἐπιγείου παραδείσου, παρεργονται ὡς σκιά, και αἱ ὄρεξεις του αὐταὶ εἶναι πρόσκαιροι. Ἐχει μὲν πρὸ ὀφθαλμῶν τοὺς καρπούς τοὺς ὅποιους ἐπιθυμεῖ νὰ δρέψῃ, ἀλλ' εἴτε νέφος, εἴτε σκότος νυκτερινὸν τοὺς καλύπτει, εἴτε μακραίνονται ὑπὸ τοῦ ψύχους. Αἱ ἡδοναὶ σβέννυνται ταχέως, και τὰς διαδέχεται κόρος, ἀηδία, θλίψις, και πᾶσαι ἀσθένειαι, ἔστω παρελθῇ και ὁ σκόληξ αὐτός.

Ὁ διώκων τὰς τιμὰς εἶναι ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἐρεπῶν. Ἐρπεὶ κατὰ τὴν τῶν ἰχνῶν ἄλλων ζῶων, και μάτην ἀγωνιᾶ ν' ἀκολουθήσῃ τὴν χρυσάλλιδα πτερυγίζουσαν· και ἡ μὲν βασιλεία του εἶναι ὀλιγοχρόνιος, αὐτὸς δὲ ἄξιος πλειοτέρας καταφρονήσεως ἢ ὁ πρῶτος. Εἶναι ὡς κώνωψ ὀχληρὸς ὅστις, γοητευόμενος ὑπὸ τῆς λάμπσεως τῆς ἐξουσίας, πέτεται περὶ αὐτὴν, και κίτων τὰ πτερά του, σήπεται ἀσθμος μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς του, ἢ ἀποθνήσκει καταπλεγόμενος ὑπὸ τοῦ ἀσθέντου τῆς φιλοδοξίας πυρός.

Ἄλλὰ πρὸς τί νὰ ἐνδιατρίψωμεν περὶ τὰς τρεῖς πρῶτας κατηγορίας, ἐνῶν διὰ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ πα-

ρόντος ἄρθρου ὑπεσχεθῆμεν νὰ γράψωμεν περὶ τοῦ τυχοδιώκτου; Τὸ στάδιον τοῦτου εἶναι πολὺ εὐρύτερον, και ἀπαιτεῖ πλειοτέραν ἐπιτηδειότητα, ἂν και αὐτὸς εἶναι ἀξιοκαταφρόνητος, ὡς και οἱ πρῶτοι, και μᾶλλον ἐκείνων ἐγκληματίας. Ὁ σκοπὸς του εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ψηλαφητότερος, και ἀπληττος ἐπιδιώκει τὰ εὐτελέστερα συμφέροντα. Δὲν τρέχει ποτὲ ἀσκόπως, ἀλλ' ἐνεδριῶν, ὡς κύων κυνηγετικός, ἐπιπίπτει βραδύτως κατὰ τοῦ θύματος του. Ἀποβλέπων ἀδιακόπως εἰς ἓνα και μόνον σκοπὸν, εἰς τὸ πῶς ν' ἀρπάσῃ τὸ θῆμα τοῦτο διὰ τῶν ὀνύχων του, διαταλεῖ πάντοτε ψυχρὸς, σταθερὸς, ὑπουλος, ὑπομονητικός και βραδύβρογος· τὸ κάλλος δὲν ἀναλύει τοὺς παγετοὺς τῆς καρδίας του. Καθυποτάσσει τὰς ἡδονὰς, δαμάζει τὰ πάθη, περιφρονεῖ και τοὺς συρμούς, και τὰς ἐπιδείξεις, ἐξευτελίζεται και ἔρπει χαμαὶ, και μόνον τὸ συμφέρον ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν. Αἰσθάνεται ἔρωτα διακαῆ πρὸς πᾶσαν γυναῖκα πλουσίαν, ἔστω και γραῖαν, και ἄτιμον, και δυσειδῆ, και ἀνάγωγον, και ἀγενῆ, και φιλάσθενον, ἐνῶ λακτίζει τὸ σῶρον κάλλος, ὁσάκις ἀπαντήσῃ αὐτὸ πορευόμενος πρὸς τὸν ναὸν τῆς τύχης.

Ἐπάρχει ἄλλος χαρακτήρ χαμερπέστερος και βδελυρότερος; Και ὅμως καθ' ἑκάστην βλέπομεν πολλοὺς, ὄχι μόνον πολιορκοῦντας τὰς πρὸ τῶν ποδῶν πλουσίας, ἀλλὰ και μακρὰς ἐπιχειροῦντας ὀδοιπορίας διὰ νὰ ἐπιτύχῃσι τοιαύτας.

Κύριος τις Ἰσραὴλ κατηνάλωσεν ἀσφατεῦσθαι ὅλην του τὴν περιουσίαν, ἐνυμευθῆ, ἀλλήλοδιαδόχως δύο γυναῖκας πλουσίας, τὰς ὁποίας εὐτύχησεν, ὡς λέγει αὐτὸς ὁ ἱδιός, νὰ θάψῃ, πρὶν ἢ ἐγκαταλείψῃ πρὸς αὐτὸν τὸ θάρος τέκνων. Ἄν δὲ καὶ κατήνησεν παρῆλθε, ἂν και δὲν ἔχει τί ἀρεστόν, προσπαθεῖ νὰ νυμφεῖται και τρίτην· ἀλλὰ ζητεῖ και πάλιν πλουσίαν· τὴν ἐξηχεριωμένην καρδίαν του δὲν θάλλει οὐδὲ τὸ κάλλος τοῦ σώματος, οὐδὲ ὁ πλοῦτος τῶν ἀρετῶν!

Τοιαῦτος ἄνθρωπος δὲν θέλει πώποτε ἀξιώσῃ οὐδὲ τῆς ὑπολήψεως, οὐδὲ τῆς φιλίας μου.

N.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΧΡΕΟΣ, ΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΛΟΣ, τῶν κυριωτέρων ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης. Τὸ χρεὸς ὄλων συμποσοῦται ἐκ σφ. 56,985,480,000, ὁ στρατός, ἐξ ἀνδρῶν 2,618,000, και ὁ στόλος, ἐκ πλοίων 2,633, κατὰ τὴν ἐπιπέδου ἀναλογίαν.

Μεγάλη Βρετανία. Χρεὸς, (ἄνευ τῶν ἀποικιῶν) 25,000,000,000, στρατός, 129,000, στόλος, 678 πλοῖα μὲ 18,000. κανονίων.

Ἰαπωνία. Χρεὸς, 6,500,000,000, στρατός, 160,000, στόλος, 50 πλοῖα μὲ 721. κανόνια.

Αυστρία. Χρέος 5,500,000,000, στρατός, 400,000, στόλος 156. πλοία με 600. κανόνια.

Ρωσία. Χρέος 366,500,000, στρατός, 700,000 στόλος, 615 πλοία (συμπεριλαμβανομένων και των κανονοφόρων) με 7,000, κανονίων.

Ολλανδία. Χρέος 3,655,000, στρατός 50,000 στόλος, 125, πλοία με 2 500 κανονίων.

Πρωσία. Χρέος, 9,000,000,000, στρατός, 121,000, (έπικουρικός, 492,000), στόλος, 47. πλοία με 114. κανόνια.

Γαλλία. Χρέος 6,650,000,000, στρατός, 366,000, στόλος, 328, πλοία με 8 000, κανονίων.

Βελγική. Χρέος 825,000,000, στρατός, 90,000 στόλος 5. πλοία με 36. κανόνια.

Πορτογαλλία. Χρέος 800,000,000, στρατός, 38,000, στόλος, 36. πλοία με 600. κανόνια.

Ρώμη. Χρέος 600 000,000, στρατός, 19,000, στόλος, 5. πλοία με 24. κανόνια.

Σαρδηνία. Χρέος 600,000,000, στρατός, 38 000 στόλος 60 πλοία, και 900. κανόνια.

Νεάπολις. Χρέος 500,000,000, στρατός 48,000 στόλος 15, πλοία με 484. κανόνια

Βαυαρία. Χρέος 410,000,000, στρατός 57,000.

Δανία. Χρέος 400,000, στρατός 20,000, στόλος 33. πλοία με 1120. κανόνια.

Σαξωνία. Χρέος 210,500,000, στρατός 25,000.

Τουρκία. Χρέος (δεν έχει) στρατός 220,000, στόλος 60. πλοία με 800. κανόνια.

Ελλάς. Χρέος 125,000,000, στρατός 9,000, στόλος 18. πλοία με 100 κανόνια.

Σουηδία και Νορβηγία (η πρώτη δεν έχει χρέος) η δε δεύτερα, χρέος 7,500,000. στρατών 57,000, στόλον 500. πλοία με 2960. κανόνια.

Ελβετία χρέος (δεν έχει), στρατός 70,000.

Υπάρχουσι δε και άλλα μικρότερα Κράτη μη έχον τα χρέη.

Τὰ κυκλοφορούντα κατά την Ευρώπην χαρτονομίσματα περιτάνουσι 6,307,142,600 φράγ. αξίαν.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ.

Πρὸ δώδεκα περίπου ἐτῶν Πάριός τις Δημήτριος ὀνομαζόμενος, υἱὸς Ἱερέως, ἐνυμφεύθη τὴν ἐξ Ὠλιάρου Κ. Δ. Β. Μετὰ ὀλίγοι τε συμβίωσιν, ὁ ἀνὴρ με-

ταβὸς εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν αὐτῆς εὐνηθῆναι ἐκεῖ εἰς δευτέρον γάμον. Τοῦτο μαθοῦσα ἡ νόμιμος αὐτοῦ σύζυγος ἐξητήσατο τὸ διαζύγιόν της, καὶ ἐκοῖον καὶ ἔλαβε κατὰ νόμον. Ὑπανδριεύθη δὲ καὶ αὐτὴ μετὰ τινος πλοίαρχου Θηραίου Π. καλουμένου. Ὁ Ὑμέσιος ἔμως δυσαρτετηθεὶς, ὡς φαίνεται, διὰ τὴν διάλυσιν τοῦ πρώτου γάμου, ἀπεφάσισε νὰ καταστρέψῃ συγχρόνως καὶ τὴν δευτέραν νύμφην καὶ τὸν δευτέρον γάμβρον. Καὶ οὕτω παρεκίνησε, τὸν μὲν Χάρωνα νὰ παραλάβῃ εἰς τὸ σκαφίδιόν του τὴν ἀνομόν σύζυγον τοῦ Δημητρίου, τὸν δὲ Ποσειδῶνα, νὰ καταποντίσῃ τὸν Θηραῖον πλοίαρχον εἰς τὰς ἀβύσσους τοῦ βασιλείου του. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι τὸ περίεργον. Ὁ Δημήτριος ἐπιστρέψας ἑσπέρως ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐζητήσῃ νὰ νυμφεῖται ἐκ νέου τὴν πρώτην γυναῖκά του. Οἱ πλείστοι εὐσχυρίζοντο ὅτι ἡ ἐγκαταλειφθεῖσα ἄλλοτε σύζυγος θέλει ἀποτύσει με καταφρόνησιν τὴν πρότασιν. Ἀλλ' οἱ πλείστοι αὐτοὶ ἠτατήθησαν διότι με ἀνηθικαίαν ἀπαρδειγμάτιστον ὑπέδειχθη τὸν ἄνωγον υἱόν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐτοιμάζεται νὰ θύσῃ μόσχον ὑπὲρ αὐτοῦ.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Τὸ πρῶτον εἶναι σύνδεσμος, ἐλάττωσιν δεικνύων,
Τὸ δεύτερον δὲ φοβερὸς Θεὸς τῶν Ὀλυμπίων.
Τὸ δ' ὄλον εἶν' ἐπαύσιμον ἀνδρὸς ἐκ τῶν συγχρόνων,
Τὸν πόντον καταπλήξαντος δι' εὐκλειῶν ἀγῶνων.

Π. Κ.

ΕΤΕΡΟΝ

Τὸ πρῶτον φάραγγας δηλοῖ συνδέσφους καὶ βαθείας
Τὸ δεύτερον εἶν' ἡγεμῶν, συγχρόνων δὲ καὶ ζῶν.
Τὸ δ' ὄλον εἶν' ὁ ὑπάτος τῶν ἐφ' ἡμῶν ἠρώων,
Καὶ τούτου ἐκγονος μικρὸς, πλὴν μέγας πολυμητίας.
Ρ. Ψ.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΟΣ. Ὁ ἐφευρετὴς τῆς μηχανῆς περὶ ἧς ὠμιλήσαμεν ἐν τοῖς Διαφόροις τοῦ προηγουμένου φύλλου τῆς Πανδώρας, δὲν ὀνομάζεται, ὡς κατὰ παραδρομὴν ἐτυπώθη, *Μαρτοράρης*, ἀλλὰ *Μαρτοράνης*.

ΛΥΣΙΣ

τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλάδιῳ αἰνίγματος.

Ὁ ὕμνος.